

SETTIMANALE
SPEDIZ. IN A.P. - 45% - ART. 2 COMMA 20/b
LEGGE 662/96 - FILIALE DI GORIZIA
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERÇUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 0,93 €

www.noviglas.it

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

TORONTO IN NAŠ ČAS

Za nami je veliko mladinsko-versko slavlje, ki se je prejšnje dni odvijalo v Torontu v Kanadi. Obisk papeža Janeza Pavla II. je seveda dal vsemu svoj ton in pečat. Njegova zavzetost za mladino je znana in verjetno je res med zadnjimi Petrovimi nasledniki prav on tisti papež, ki je najbolj odkril svoje srce in s tem najbolj privlačil mlade ljudi z vsega sveta.

Naš čas (in tu imamo v mislih predvsem razdobje 20. stoletja) je bil poln velikanskih manifestacij v prid tej ali oni ideologiji, temu ali onemu režimu. Prej so bili zlasti nacistični in fašistični "prostovoljni" shodi od Berlina in Münchna do Rima. Tu sta zlasti grmela Adolf Hitler in Benito Mussolini, ko so v gigantskih koreografijah nastopale množice podanikov, zlasti mladine ali vojske. Nato pa po zlomu črnorjavih diktatur naletimo na velikanske parade rdečih režimov, od Moskve vse do Beograda oz. Ljubljane.

Stalin, Tito, Maocetung, Castro in podobni od Varšave, Prage do Budimpešte, vsi ti so spet kadili Marxovi oz. Leninovi ideologiji, oceanske množice pa so jim seveda zvesto pritrjevale... Vse to je skoraj popolnoma za nami (razen kje v Aziji oz. Srednji Ameriki). Današnji čas nima več smisla za prisilne poklone diktatorjem oz. kultu njih osebnosti.

Vse to nam lahko prihaja na misel danes, ko gledamo velikanske množice mladih v Torontu. Pa kakšna razlika s prejšnjimi na zunaj podobnimi prireditvami! Tu ni šlo za nikako prisilo, šlo je za svobodno odločitev stotisočev mladih z vsega sveta, ki jih na ta srečanja prav gotovo ni gnala švicarska straža...!

Kot Slovenci smo lahko še posebno veseli in ponosni, da je bil polec svetega očeta seveda tu v središču dogajanja torontski nadškof in metropolit kard. Alojzij Ambrožič, naš rojak in prijatelj mnogih zamejskih Slovencev. Še meseca marca letos je bil v Gorici na srečanju za pripravo obiska v Kanadi z mladimi iz goriške nadškofije. In prav na prvem otvoritvenem srečanju Svetovnega dneva mladih je slovenski in kanadski kardinal pred vsem svetom s svojim slovenskim pozdravom na prostranem in prenapolnjenem Exhibition place izpovedal svoje slovenske korenine. Zato prav lepa mu hvala. Poleg vsega so tu tudi vedno prešerno plapolale premnoge slovenske zastave.

Janez Pavel II. je seveda na svojem potovanju z nastopom v Kanadi bil središča točka teh svetovnih mladinskih dni. Znano je, da sveti oče kljub svojim težavam in boleznim ne miruje. Prav gotovo ne misli na kak umik. Dopisnik francoskega dnevnika Le Monde je pri tem spomnil na zgodovinsko ozadje, ko se je leta 1294 zgodilo, da je papež Celestin V. odstopil s Petrovega prestola.

STRAN 5

ANDREJ BRATUŽ

BODITE LUČ IN SOL!

JURIJ PALJK

"Vi ste sol zemlje, vi ste luč sveta!" S temi besedami iz Matejevega evangelija je sveti oče Janez Pavel II. v nedeljo, 28. julija, nagovoril skoraj milijon mladih kristjanov z vsega sveta, ki so se zbrali v Downsview Parku pri Torontu v Kanadi, da bi z njim na najlepši možni način doživeli že sedemnajsti Svetovni dan mladih.

Mladi ljudje so na srečanje s svetim očetom v Torontu v Kanado prišli od vsepošod, tudi iz naših krajev, kot smo že poročali, tudi iz bližnje Slovenije. Veliko slovenskega je bilo v tem srečanju svetega očeta Janeza Pavla II. z mladimi z vsega sveta, saj je bil gostitelj srečanja slovenski kardinal iz Toronta Alojzij Ambrožič, kateremu se je sveti oče takoj po prihodu v Kanado toplo zahvalil za vso organizacijo in prisrčno gostoljubnost.

Mlade kristjane iz Slovenije je v Torontu vodil koprski pomožni škof dr. Jurij Bizjak, mlade goriške Slovence pa pater Mirko Pelicon, s katerim smo se takoj po srečanju s svetim očetom tudi povezali po telefonu, in bil je navdušen. Pater Mirko nam je povedal, da je bilo srečanje mladih s svetim očetom veliko in globoko krščansko doživetje, o katerem nam bodo mladi poročali s svojimi zapisi, ko se vrnejo iz Kanade domov.

"Poslušajte Jezusove besede v globini svojih src. Njegove besede vam govorijo, kaj in kdo ste kot kristjani. Njegove besede vas učijo, kaj morate storiti, da boste ostali deležni njegove ljubezni!" je dejal sveti oče Janez Pavel II. mladim med sveto mašo v nedeljo, ko se jih je zbralo okrog oltarja vsaj osemsto tisoč, da bi mu v hudem vetru in dežju sledili.

Papež Janez Pavel II. se je z mladimi srečal dvakrat, najprej v soboto zvečer, ko je bilo na sporedu nočno bdenje. Tri ure je v soboto zvečer ostal z mladimi, katere je tudi nagovoril in jim povedal, kaj si je želel leta 1985, ko je ustanovil Svetovni dan mladih. Dejal jim je, da se je držal nasveta apostala Janeza, ki pravi, da moramo Božjo besedo oznanjati tudi

drugim, in zato si je sveti oče takrat zaželel take Svetovne dneve mladih, na katerih bi se mladi "ponovno lahko srečali z Jezusom, ki je večno mlad, in bi se od njega naučili postati tudi sami nosilci evangelija za druge mlade ljudi."

Nato je sveti oče mladim povedal, da se je tretje tisočletje začelo z dvema velikima dogodkoma, in sicer z jubilejnim svetim letom 2000, ki je v Rim skozi Sveta vrata pripeljalo h Kristusu Odrešeniku velikanske množice ljudi, in z atentatom 11. septembra lani v New Yorku, ki je po papeževih besedah "ikona sveta, v katerem prevladuje dialektika neprijateljstva in sovraštva." V nadaljevanju svojega govora se je sveti oče vprašal, ali se lahko danes zares svet gradi samo na tehnoloških dosežkih, na podjetništvu, proizvodnji in na vedno večjem dobičku in se pri tem današnji človek niti ne ozira na etične in religiozne prvne človeka. In se je zato papež na glas sam vprašal, na kakšnih temeljih se bo tudi danes gradila trdna prihodnost današnjih mladih ljudi.

"Samo Kristus je temeljni in vogelni kamen, na katerem je možno zgraditi trdno zgradbo svojega bivanja in bitja. Samo Kristus, spoznan, občudovan in ljubljen, je zvest prijatelj, ki nikdar ne razočara, ki je zvest tovariš na poti, in njegove besede grejejo

srce," je dejal papež, ki je mlade tudi opomnil, "kako kristjani vemo, da ne moremo zanikati ali pa v kot potisniti Boga, ne da bi se pri tem izpostavili nevarnosti, da bomo tako poniževali človeka!"

Mladim je papež ponudil novo družbo, ki bo slonela na miru in svobodi, in jih pozval, naj bodo sami graditelji Božjega mesta, kajti "vi mladi morate biti graditelji te nove družbe. Vi ste žene in možje jutrišnjega dne, v vaših srcih in v vaših rokah imate prihodnost. Vam Bog daje nalogo, težko, a navdušujočo nalogo, da sodelujete z Njim pri gradnji družbe, ki bo slonela na ljubezni."

Nadalje je papež pozval vse mlade, naj se prepušijo osvojitvi Kristusove Luči, naj sami postanejo luč drugim in predvsem vsemu svetu, kajti vsak kristjan ve, da je Kristus Luč vseh ljudi, vsega sveta in tudi zato mora biti vsak kristjan ponosen, da lahko oznanja evangelij.

"Prav zato vam pravim nočoj, da morate svetiti s Kristusovo Lučjo, in to s svojim življenjem, z zglednim krščanskim življenjem! Zato vam naročam, da ne smete biti danes v svetu za nikomer, ko gre za iskanje pravice, pravičnosti, miru, bratstva in solidarnosti med ljudmi! Postanite Kristusova Luč v svetu!" je dejal sveti oče in poževal velikanski aplavz.

Veliko zanimanje je vlada-

lo tudi za njegovo homilijo med mašo v nedeljo, ki jo je daroval ob somaševanju velikega števila kardinalov in škofov z vsega sveta. Ob svetem očetom je bil pri oltarju gostitelj srečanja, slovenski kardinal Alojzij Ambrožič, ki je že pozdravil slovenske mlade vernike tudi v slovenskem jeziku.

Papež je v svojem nagovoru najprej mlade opozoril na to, kar jim ponuja svet s svojim "duhom sveta", ki je različen od Kristusovega duha, saj mladim ponuja rešitve, ki se na prvi pogled zdijo sprejemljive, "a najbrž je ni bolj temne teme od tiste, ki se naseli v mladega človeka, ko krivi preroki ugasnejo v njem luč vere, upanja, ljubezni. Največja prevara, največji vir nesreče je iluzija, da lahko najdeš življenje, ki ne potrebuje Boga, da najdeš svobodo tako, da iz nje izločiš moralne resnice in osebno odgovornost."

Zato je sveti oče mladim povedal, da lahko izbirajo med Kristusovim vabilom, da mu sledijo, ali pa svetom, ki izključuje Boga: "Svet, ki ga boste prejeli v dediščino, ima strašno potrebo po prenovljenem občutju za bratstvo in za človeško solidarnost. To je svet, ki potrebuje, da se ga dotakne in ga ozdravi lepota in bogastvo Božje ljubezni. Današnji svet potrebuje pričevalce te ljubezni. Svet potrebuje, da postane te sol zemlje in luč sveta!"

STRAN 5

PRESELILI SMO SE S PLACUTE ŠT. 18 NA TRAVNIK ŠT. 25

2.nadst. / I piano		NOVI GLAS tednik - settimanale uredništvo - redazione
1.nadst. / I piano		GORIŠKA MOHORJEVA zadruga - cooperativa NOVI GLAS uprava - amministrazione
1.nadst. / I piano		PASTIRČEK mesečnik mensile per ragazzi
1.nadst. / I piano		GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA Sodalizio S. Ermacora
1.nadst. / I piano		GALERIJA ARS galleria d'arte
pritičlje / piano terra		KATOLIŠKO TISKOVNO DRUŠTVO Società tipografica cattolica

- Naše telefonske številke ostajajo nespremenjene. -

Listnica uredništva

Bralke in bralce obveščamo, da bo zadnja številka NG pred poletnimi počitnicami izšla v četrtek, 8. avgusta. Sodelavce prosimo, naj pošljejo prispevke za številko, ki bo izšla po premoru, najkasneje do ponedeljka, 26. avgusta. Uprava bo zaprta od 12. do 16. avgusta. Uradi bodo spet odprti od 19. avgusta dalje.

- 02 Drago Legiša
SVOBODA TISKA JE JAMSTVO ZA DEMOKRACIJO
- 03 Ivan Žerjal / intervju
FRANC POHAJAČ
- 03 Jurij Paljk / intervju
IVAN KLEMENČIČ
- 07 Marko Tavčar
SPOŠTOVANI IN DRAGI G. VINKO VODOPIVEC!
- 15 Andrej Černič
NA POMOČ, NOGOMET UMIRA!

1

ČETRTEK,
1. AVGUSTA
2002

VSEBINA

POSLANICA PREDSEDNIKA REPUBLIKE CIAMPIJA

SVOBODA TISKA JAMSTVO ZA MODERNE DEMOKRACIJE

Prva poslanica predsednika republike Ciampija parlamentu je prejšnji teden gotovo bila osrednji dogodek v italijanskem notranjepolitičnem življenju. Državni poglavar se je v svojem sedemletnem mandatu prvič poslužil pravice, ki jo predvideva 67. člen republiške ustave. Oba zakonodajna zbora je opozoril, kako je nujno odobriti "nov sistemski zakon", ki naj področje javnega informiranja tako uredi, da bo zaščiten pluralizem in da ne bo prevladujočih pozicij. V poslanici je Ciampi posebej omenil državno radijsko in televizijsko družbo RAI, o kateri je dejal, da mora ohraniti "osrednjo vlogo", ovrednotiti krajevne avtonomije, a hkrati varovati "enotnost države in italijansko kulturno samobitnost. Da se zavaruje pluralizem, mora parlament po mnenju predsednika republike razširiti

nadzorstvo na celotno javno in zasebno medijsko področje, ker se le na ta način lahko dosledno in pošteno uresničuje načelo enakih možnosti.

Odveč je poudariti, da je problematika, ki jo obravnava predsednikova poslanica, temeljnega pomena za resnično demokratično državo. Vprašati pa se je treba, zakaj in čemu se je Ciampi v svoji prvi poslanici parlamentu lotil prav te problematike. Odgovorov je gotovo več. Najprej je treba ugotoviti, da je t.i. zakon Mami iz leta 1990 pomanjkljiv in zastarel, čeprav ga je parlament leta 1997 skušal posodobiti, česar pa se mu ni posrečilo. Kot je napisal uvodničar milanskega dnevnika Corriere della sera z dne 26. julija, je predsednik Ciampi s to poslanico opozoril zakonodajalca, da so "sedanje norme ne le pomanjkljive, ampak da sploh ne

morejo jamčiti nepristransko informiranja". Pri tem je imel v mislih tako konflikt interesov kot zalozniške koncentracije (oboje neposredno zadeva tudi in predvsem predsednika vlade Berlusconi). Poslanica - zaključuje uvodničar - poudarja osrednjo vlogo informiranja in izredni pomen ter vlogo javne radijske in televizijske službe, kot tudi priznava velike zasluge ter pomembne naloge, ki jih imajo vsa sredstva množičnega obveščanja, saj je končno "svoboda tiska jamstvo za obstoj modernih demokracij".

Ne moremo pa reči, da so poslanci in senatorji prvo poslanico predsednika Ciampija sprejeli z kdove kakšnim zanimanjem. Ob njenem branju in pri razpravi so bile klopi v obeh domovih parlamenta skoraj prazne. Zanimivo je tudi, da je bila odsotna tudi velika večina

članov osrednje vlade s predsednikom Berlusconiem na čelu.

Prejšnji teden je Berlusconi spremljal italijanske veleposlanike in druge italijanske diplomate na vljudnostnem obisku na Kvirinalu in predsednika republike takole nagovoril: "Tvojim vabilom navkljub sem srečen, da lahko ostanem v palači Farnesina, če ne dozorijo pogoji za prestižno imenovanje". Čeprav je še pred kratkim sam javno napovedal, da bo Italija še pred počitnicami imela svojega zunanjega ministra, je v zares neobičajnem jeziku in na neobičajnem mestu pojasnil, da bo še dalje opravljal tudi posle zunanjega ministra. Na tem mestu je od letošnjega januarja, ko je zunanji minister Ruggiero odstopil, ker ni soglašal s politikom Berlusconijeve vlade.

Prejšnji teden je senatna zbornica dokončno odobrila zakon, ki določa nove predpise za vračanje volilnih stroškov posameznim političnim strankam. V bistvu je bil sklad za vračanje volilnih stroškov dvojen, tako da bodo politične stranke letos prejele skupno 125 milijonov evrov. Ukrep je povzročil hude razprtije v sami Oljki. Levi demokrati so namreč zakon podprli, medtem ko je bila Marjetica proti.

Pred poletnimi počitnicami bi vladna večina rada odobrila še zakon, po katerem se kazenska obravnava lahko prekine in se zanj določi novi sodni zbor v drugem kraju, če obstaja upravičen sum o nepristranskosti naravnega sodnega zbora.

Opozicija napoveduje obstrukcijo, ker bi se po njenem mnenju z novimi predpisi prekinila tudi kazenska razprava, ki neposredno zadeva senatorja Berlusconijevega gibanja Naprej Italija Previtija in samega Berlusconija.

DL

BLIŽNJI VZHOD / PO ZRAČNEM NAPADU V GAZI

NIHANJE MED NASILJEM IN DIPLOMACIJO

BREDA SUSIČ

Potem ko je v torek, 23. julija, izraelski zračni napad na stanovanjsko hišo v Gazi povzročil 15 mrtvih, med katerimi je bilo kar devet otrok, se je situacija na Bližnjem vzhodu tako poslabšala, da je celoten proces približevanja med palestinsko in izraelsko stranjo naredil nekaj korakov nazaj. Celotna svetovna javnost je ogorčeno obsodila izraelski napad, Sharon pa je dejal, da je bila vojaška akcija velik uspeh, čeprav je obžaloval, da so v njej izgubili življenje civilisti. Varnostni svet Združenih narodov ni sprejel resolucije proti Izraelu samo zato, ker se arabske države niso mogle dogovoriti o tem, koliko ostra bi ta morala biti.

Napetost v Izraelu je narasla. Strah pred maščevanjem Palestincev je bil upravičen, saj je npr. v petek prišlo do atentata blizu Hebrona, v katerem so umrli štiri izraelski naseljenci, med katerimi en otrok. Izraelska vojska pa je zasedla še eno palestinsko mesto na Zahodnem bregu, Kalkilijo, večkrat je udrla v Gazo in druga palestinska mesta. Pri tem je prišlo do neredov in tudi žrtev.

Istocasno pa so se kljub vsemu na več frontah nadaljevali diplomatski napor. Najvplivnejša arabska državnik, egiptovski predsednik Mubarak in jordanski kralj Abdulah II. sta konec minulega tedna opravila nekaj diplomatskih obiskov v Evropi, in sicer v Parizu in Madridu, kjer sta se o bližnjem vzhodni krizi pogovarjala s francoskim predsednikom Chiracom in španskim premierom Aznarjem.

Nadaljevali so se tudi pogovori med Palestinci in Izraelci v okviru pogajanj, ki so jih sprožile ZDA, Rusija, EU in OZN. V nekaj dneh je prišlo do občutnega napredka: palestinski vođa Arafat se je začel pogovarja-

ti s predstavniki skrajnih palestinskih organizacij (v prvi vrsti s Hamasom, ki je napovedal maščevanje nad umorom svojega voditelja Salaha Shehadeja, ki je bil glavna tarča torkovega tragičnega napada v Gazi). Arafatov cilj je, da bi skrajne organizacije spoštovale prekinitve ognja, za katerega so se dogovorili že pred časom, vendar do njega nikoli ni resnično prišlo.

Izraelski premier Sharon pa je napovedal nekaj pozitivnih ukrepov v korist Palestincev: izraelska vlada je ponovno zvišala število dovoljenj Palestincem za delo v Izraelu, in sicer od 4.000 na 12.000 dovoljenj. Na palestinskem avtonomnem ozemlju namreč gospodarstvo sploh ni razvito, tako da večina Palestincev lahko preživi samo tako, da hodi v službo v Izrael. Razvoj gospodarstva v Palestini pa je tudi pogojen od omejitve, ki jih diktira Izrael. Zato je razveseljiva novica, da je eden od zadnjih ukrepov izraelske vlade ta, da je odmrznila 43 milijonov dolarjev, ki jih je bila dolžna Palestinskemu avtonomnem območju. Gre namreč za davke, ki so jih plačali palestinski davkoplačevalci. Denar so palestinskimi oblastem nakazali v ponedeljek.

Obrambni minister Ben Elizer pa je za torek napovedal nov krog pogajanj med palestinskimi in izraelskimi predstavniki o najbolj delikatnem problemu, in sicer o varnosti v državi.

Težko je oceniti, kje se bo ustavilo nihanje med pozitivnimi ukrepi, ki nekoliko umirjajo situacijo in ustvarjajo - če nič drugega - primerno ozračje za dialog, in med uporabo nasilja, ki redno ruši vse, kar je bilo prej opravljeno z diplomacijo. Pri uporabi nasilja pa so tako Palestinci s svojimi terorističnimi napadi kot Izraelci z vojaškimi akcijami še vedno enako kratkovidni.

RAZLIČNA RAVEN ZAŠČITE SLOVENSKE IN ITALIJANSKE MANJŠINE

ITALIJANSKA MANJŠINA NA HRVAŠKEM IN DVOJNI GLAS

ALOJZ TUL

Obče znano in priznano je, da uživajo pripadniki italijanske narodne skupnosti v Sloveniji in na Hrvaškem zavidljivo stopnjo zaščite. Med drugim imajo pravico izvoliti svoje predstavnike v krajevne in občinske svete ter v sam parlament. Gre za tako imenovano zajamčeno zastopstvo manjšine in v nekaterih primerih tudi za pravico manjšinskih predstavnikov do veta proti ukrepom, ki bi po njihovem mnenju bili v škodo manjšini. Tako v Sloveniji kot na Hrvaškem se omenjena pravica do zajamčenega zastopstva izvaja tako, da imajo volivci italijanske narodnosti, predhodno vpisani v posebne volilne sezname, pravico prejeti dve glasovnici: eno za volitve lastnih predstavnikov na posebni listi, drugo pa za volitve drugih list. Konkretno imajo pravico do dvojnega glasu, kar je vsekakor širokogrudna koncesija oblasti, zlasti če pomislimo, da Slovencem v Italiji kljub

vztrajnim zahtevam do danes ni priznani niti minimalno zastopstvo v izvoljenih telesih.

V hrvaškem parlamentu pa je sedaj tik pred razpravo vladni predlog ustavnega zakona o pravicah narodnih manjšin, ki med drugim predvideva, da bi se odpravil dvojni glas pripadnikov manjšinskih narodnih skupnosti: slednji bi imeli na izbiro, da glasujejo za svoje specifične kandidate ali za kandidate na splošnih listah. Razumljivo je, da s tem niso zadovoljne manjšinske skupnosti. Italijanska unija protestira proti predvideni odpravi dvojnega glasu. Toda po drugi strani se nam zdi, da bi zajamčeno zastopstvo postalo bolj občuteno in pridobilo na veljavi. To omenjamo tudi zaradi tega, ker v Italiji na splošno velja prepričanje, da bi bila uvedba dvojnega glasu za uresničitev zahteve po minimalnem slovenskem zastopstvu v nasprotju z načelom enakosti državljanov, po katerem ima vsaka oseba en glas.

Ob tem izkoristimo priložnost, da ponovno prikažemo različno raven zaščite italijanske manjšine v Sloveniji in na Hrvaškem ter slovenske v Italiji na splošno in v specifičnem primeru še posebej. Zaščitni zakon ne uvaja nobene oblike zajamčenega zastopstva, temveč vsebuje samo priporočilo v tem smislu. Pred kratkim so skušali vnesti v volilni zakon Furlanije-Juljske krajine določila, ki bi omogočila vsaj minimalno zastopstvo Slovencev v deželni svet, a le-ta niso prodrla zaradi nasprotovanja številnih političnih sil. Načelno in v besedah sicer vsi soglašajo, da je potrebno zagotoviti izvolitev slovenskih predstavnikov v deželni svet, toda ko je treba to načelo uzakoniti, odpovejo. Nič ne pomaga sklicevanje na italijansko manjšino v Istri, ki ima že dolgo časa zagotovljeno lastno zastopstvo v izvoljenih telesih, vključno v slovenskem in hrvaškem parlamentu. V našem primeru torej zgledi ne vlečejo.

POVEJMO NA GLAS JANEZ POVŠE

OBVEŠČANJE JAVNOSTI ZRCALO DEMOKRACIJE

Pred nedavnim je predsednik republike Ciampi pozval k "pluralističnemu informiranju" ter ureditvi razmer predvsem na RAI. Obveščanje javnosti je izjemnega pomena, toda prav na tem področju je sobivanje drugačnosti in različnosti težko uresničevati. To še posebej zaradi nenehne političnega tekmovanja ter novega časa, v katerem lahko informacija priroji praktično vse. Obveščanje javnosti namreč pozna neverjeten razpon od idealne pa do docela popačene oblike. Na primer: določenega dogodka načrtno sploh ne omenimo. Dogodek je omenjen, vendar na manj vidnem mestu in v zmanjšanem obsegu. Dogodek, ki traja, je omenjen malokrat ali samo enkrat. Vsakokrat je pomen dogodka pomanjšan, ker pač ne prinaša koristi določeni politiki oziroma centru moči. Dogodek pa je lahko tudi mnogotero poudarjen: informacija o njem dobi ogromno prostora, obelodanjen je ves čas svojega trajanja, ker pač takšen, kot je, prinaša določeni politiki oziroma določenemu centru moči korist. Vsi navedeni in še drugi načini so v bistvu potvarjanje resničnosti. Kako torej urediti stvari tako, da bodo pri obveščanju javnosti vse družbene različnosti enakovredno zastopane, pa če se nahajajo v vladajoči večini ali v opoziciji? Je pravični pluralizem informiranja sploh možen?

Zdi se, da obstajata dva modela obveščanja javnosti. Prvi, ki naj bi ga poskušali oplemeniti na RAI, je tako imenovano objektivno informiranje. Slednje vzpostavlja en sam, vendar ne-

sporen pogled na dogajanja doma in po svetu. Stvari so prikazane tako, da so z informacijo enako zadovoljni oziroma nezadovoljni vsi, da imamo torej opraviti z nekakšno vnaprejšnjo strnitvijo vseh različnih pogledov. Drugi model je subjektiven, kar pomeni, da je informacija o dogodku mnogoobrazna, sestavljena iz različnih pogledov, ki pa ostanejo povsem nedotaknjeni in samostojni. Dogodek je potemtakem z različnimi pogledi razgibano osvetljen. Kateri od obeh modelov je boljši in koristnejši?

Na prvi pogled je smotnejši tisti prvi, ki informacijo strne in poenoti. Ni mu mogoče odrekat verodostojnosti, toda vse preveč spominja na sistem obveščanja v enoidejnih oziroma enostrankarskih družbah. Informiranje te vrste je zelo prečiščeno, vselej se izogiba ostrinam, zaradi česar deluje nekam hladno in odmaknjeno. Drugi model, ki osvetljuje dogodke z več izrazitimi različnimi pogledi, je dosti temperamentnejši. Vsak pogled ima možnost neposrednega vpliva na javnost, neustrašeno posega tudi v žgoča vprašanja in se mu prav gotovo pogosteje posreči, da preseže trenutne politične boje. Dvigne se na raven samega etičnega razmisleka: ali so določena stvar, določen dogodek, določena miselnost v družbi vsem in prav vsem ljudem v prid, ali pa bodo vsem in prav vsem ljudem lahko v škodo? In prav tovrstne etični razmislek je največ, kar informiranje lahko doseže, je zares razvita demokracija v prvi osebi.

NOVI GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA

34170 GORICA, P.ZZA VITTORIA-TRAVNIK 25
TEL. 0481 533 177
FAX 0481 536 978E-MAIL gorica@noviglas.it
uprava@noviglas.it34133 TRST, ULICA DONIZETTI 3
TEL. 040 365 473
FAX 040 775 419

E-MAIL trst@noviglas.it

www.noviglas.it

GLAVNI UREDNIK ANDREJ BRATUŽ
ODGOVORNI UREDNIK JURIJ PALJKIZDAJATELJ ZADRUGA GORIŠKA MOHORJEVA; PREDSEDNIK DR. DAMJAN PAULIN
REGISTRIRAN NA SODIŠČU V GORICI 28.1.1949 POD ZAPOREDNO ŠTEVILKO 5

TISK TISKARNA BUDIN / GORICA

NOVI GLAS JE ČLAN ZDRUŽENJA PERIODIČNEGA TISKA V ITALIJI - USPI

IN ZVEZE KATOLIŠKIH TEDNIKOV V ITALIJI - FISC

LETNA NAROČNINA ITALIJA 42 EVROV, SLOVENIJA 46 EVROV.

INOZEMSTVO 62 EVROV, PRIORITETNA POŠTA 83 EVROV

POŠTNI TEKOČI RAČUN 10647493

CENA OGLASOV PO DOGOVORU

INTERVJU / FRANC POHAJAČ

DUHOVNIŠTVO IN GLASBA, NELOČLJIVA POVEZAVA

IVAN ŽERJAL

G. Pohajač, najprej bi Vas vprašal, da poveste kaj o sebi. Od kod ste doma? Kje je Vaša ožja domovina?

Moja dežela je zelena Štajerska. Rodil sem se pred 61 leti v Celju. Krščen sem bil v župniji Nova cerkev, kjer sem prejel birmo in tudi opravil osnovno šolo petletko. Potem sem obiskoval tri leta gimnazije na Dobrni, kjer so takrat imeli župnijo salezijanci.

Kdaj in zakaj ste se odločili za duhovniški poklic? Zakaj pa ste izbrali salezijanski red?

Kot že rečeno, so v Dobrni salezijanci imeli svojo župnijo, tam sem obiskoval tudi verouk. Ob stiku s salezijanskimi sobratmi sem se navdušil za njihov način pristopa do otrok in mladine. Že tam se je začelo neko daljno odločanje za salezijance, ki je bilo tesno povezano s potjo duhovniškega poklica. Za slednjega me je počasi navduševalo obiskovanje novih maš, ki jih je takrat bilo precej po Štajerski. Pri nas je bila vedno navada, da, če je bila v bližnji ali tudi bolj oddaljeni župniji nova maša, so se je udeleževali vsi starši. Bil je pač tudi izrek, da za novo mašo se splača iti, tudi če porabimo ene čevlje. Vse te stvari so me počasi pripeljale do odločitve, da grem k salezijancem. Ko sem v Dobrni končal šolo, sem se odločil za salezijanski red. Gospodje so me napolnili na Rakovnik, od tam pa, ker v Sloveniji ni bilo dovoljeno, da tisti, ki se odločijo za duhovniški poklic, obiskujejo kako versko šolo, me je oče kot štirinajstletnega fantiča pospremil v Zadar, kjer je bila škofijska klasična gimnazija in kjer smo tudi mi slovenski salezijanci imeli možnost jo obiskovati.

To pomeni, da je bilo na Hrvaškem delovanje takih šol takrat dovoljeno (čeprav v zasebni obliki), v Sloveniji pa ne?

V Sloveniji dejansko takih šol takrat sploh ni bilo. Govorim za obdobje tam okoli 1955. leta. Dejansko smo se potem v Zadru srečali vsi kandidati za salezijance, iz Kopra, Maribora in od drugod.

Kako pa je bilo potem?

V Zadru sem bil štiri leta, po končani klasični gimnaziji pa sem šel na Reko, kjer smo salezijanci imeli svoj noviciat. Redovne ustanove imajo namreč za svoje pripravnike, preden dokončno postanejo člani, posebno enoletno pripravo, ki se imenuje noviciat. Ko sem to končal, sem nekaj časa delal med mladimi na Rakovniku (pri nas salezijancih je namreč ta praksa, da se že v mladih letih opravi izkušnja dela med mladimi), potem pa sem šel na Podšosed pri Zagrebu, kjer smo salezijanci imeli zavod-vzgojalnišče za sobrate pomočnike. Tam sem bil leto dni. Tež enoletni izkušnji pravimo asistenco. Potem sem šel v Ljubljano in nato k vojakom, v takratno jugoslovansko

Franca Pohajača našim bralcem ni treba posebej predstavljati. Že nad 30 let deluje kot dušni pastir med tržaškimi Slovenci, točneje v župniji sv. Jerneja na Opčinah. Tam je bil veliko časa kaplan in vikar, že nekaj let pa tam zdaj župnikuje. V širši zamejski javnosti pa je g. Pohajač znan tudi po svojem delovanju na glasbenem področju, najprej kot vodja raznih ansamblov, nato pa kot "duša" otroških in mladinskih zborov Vesela pomlad, ki bodo prihodnje leto praznovali svojo 25-letnico. G. Pohajača smo zaprosili, da nam kaj pove o svoji duhovniški in glasbeni poti ter o svojih gledanjih na razmerje med duhovniško službo in glasbenim udejstvovanjem. Na to je z veseljem pristal in tako vam ponujamo v branje pogovor, ki je stekel z njim.

vojsko. Za tiste, za katere se je vedelo, da so pripravniki za duhovniško službo, so bili izbrani določeni kraji, kjer so jih držali skupaj in to zelo strogo. Poslali so me najprej v Mostar, kjer sem bil več kot eno leto, potem pa v Ploče, kjer je bilo neke vrste zaledje za mornarico. Odslužil sem celih 24 mesecev vojaščine. Ko sem odslužil vojaščino, sem se vrnil na Rakovnik in sem tam začel obiskovati uvodne letnike bogoslovja. Po dveh letih so predstojniki izrazili željo, da bi študij nadaljeval na salezijanski univerzi v Rimu, ki je začela delovati leta 1964. V Rimu sem bil štiri leta na teologiji, decembra 1968 pa sem bil posvečen doma, v Novi cerkvi. Posvetil me je takratni mariborski pomožni škof Vekoslav Grmič, ki mi je takrat tudi pridigal. Nato sem se vrnil v Rim, kjer sem junija leta 1969 dosegel licenciat iz teologije.

Kje ste službovali, preden ste prišli v zamejstvo? Ste sami zaprosili za odhod k zamejskim Slovencem ali pa ste šli na povabilo svojih predstojnikov?

Po novi maši so me moji predstojniki najprej poslali na Gorenjsko, kjer sem imel prve izkušnje dela v tamkajšnji salezijanski župniji. Medtem pa smo se pogovarjali, da bi nadaljeval študij v Rimu, in sicer pedagoško smer, ker me je veselilo delo z mladimi. Vendar so se stvari zelo hitro dogajale. Tržaški škof Santin je sicer že večkrat izrazil željo, da naj bi salezijanci poslali mladšega duhovnika v opensko Marijanišče, kjer sta že delovala g. Peterlin in g. Dobršek. Za to je bil že določen mlajši duhovnik, ki pa zaradi nekkih težav ni sprejel službe v zamejstvu. Ker je bilo tudi zaželeno, da mora tisti duhovnik znati tudi dokaj dobro italijansko, so predstojniki predlagali mene in me za eno leto poslali na Opčine v Marijanišče, kjer sem bil istočasno v pomoč v domači župniji sv. Jerneja. To je bilo l. 1969.

Zdaj že krepkih trideset let delujete med slovenskimi verniki na Tržaškem. Najprej ste bili dolgo let kaplan in vikar, zdaj pa ste župnik na Opčinah. Kakšen je bil Vaš prvi vtis ob prihodu v naše kraje?

Moram reči, da me ni presenetila kaka posebna stvar. Vendar sem od starejših in bolj izkušenih sobratov pričakoval kak nasvet, kak konkreten ko-

rak, tega pa dejansko nisem dobil in sem bil v bistvu prepuščen samemu sebi, v slogu reka "znajdi se, kot veš in znaš". Slučajno sem prišel v stik s skupino mlajših, ki so se zbirali v Marijanišču. Takrat je bila zelo v modi glasba in sem jih opazoval, kako zbirajo in poslušajo plošče. Rekel sem si, da bi to lahko bilo področje, na katerem bi si lahko skrajšal pot in prišel do mladih. Tako se je neke začelo.

Kako pa ste se potem vživeli v našo stvarnost?

Takoj sem začel pomagati v župniji. Takrat je bil že eno leto župnik na Opčinah g. Vili Žerjal. On mi je izredno prišel na roko, tako da sem se takoj vključil v župnijsko delo, nisem pa takoj začel poučevati verouk na šoli, s tem sem začel šele leta 1970 (menili so, da sem še premalad in neizkušen). Tako sem se počasi, korak za korakom, začel vključevati v to delo. To me ni nikoli ogrozilo, zame je bilo vsako leto neko odkrivanje. Že leta 1969 sem, prav preko izkušnje z že omenjeno skupino mladih, predlagal, da bi začeli s kakim organiziranim skupinskim delom.

S tem pa prehajamo na drugo področje Vašega delovanja, se pravi na glasbeno področje. V zamejstvu Vas poznamo tudi kot navdušenega in vztrajnega glasbenega delavca in pevovodjo. Kdaj ste se začeli ukvarjati z glasbo in kje ste študirali?

To je tudi povezano s salezijanci. Ko je človek prišel k njim, so ga predstojniki pač malo odkrivali in usmerjali, če je kdo bil nekoliko bolj navdušen za kako stvar.

JURIJ PALJK

Bi se lahko predstavil našim bralcem?

Sem Ivan Slavimir Klemenčič, prihajam iz Buenos Airesa v Argentini, kjer živim z družino. Že od malih nog obiskujem slovensko šolo, ki jo imamo vsako soboto. Med tednom hodim v argentinsko šolo, konec tedna v slovensko. Letos zaključujem slovensko šolo in prav zato nas je prišla iz Argentine v Slovenijo cela skupina Slovencev in to zato, da v naši pravi domovini spoznamo stvari, o katerih se učimo, poleg tega pa smo imeli v Ljubljani tudi dvotedenski dopolnilni tečaj slovenščine. Teden dni pa smo hodili po Sloveniji in si ogledovali njene znamenitosti in lepote. V skupini nas je 24, od tega nas je 19 iz Buenos Airesa, 4 so iz Bariloča, ki so 1700 kilometrov oddaljene od Buenos Airesa in eden je tudi iz San Luisa, tudi zelo od daleč.

Kdo vas je povabil v Slovenijo?

Že deset let prihajajo slovenski maturanti iz Argentine v Slovenijo. Tokrat nam je tudi zaradi hude gospodarske krize v Argentini slovenska vlada pomagala tako, da nam je dala na voljo stanovanja in nam plačala tečaj slovenskega jezika v Ljubljani. Prevoz pa je omogočila organizacija Slovenija v svetu.

Si drugič v Sloveniji?

Ja, tako je, saj smo bili z bratom in mamom leta 1998 prvič v Sloveniji. Takrat smo bili na obisku pri sorodnikih, tokrat pa sem prišel s skupino slovenskih maturantov.

Kako je potekal tečaj?

Lepo je bilo v Ljubljani, ker smo imeli v jutranjih urah tečaj, medtem ko smo bili v popoldanskem času prosti. Stanovali smo v dijaškem domu.

Kakšen vtis je nate naredila Slovenija?

Čudovit. Zares mi je bilo lepo. V Sloveniji se počutim kot doma. Name je naredila Slovenija zares lep vtis. Sicer so mi o tem pripovedovali, smo se tudi v slovenski šoli učili, a čisto nekaj drugega je, ko to sam doživiš. Lepo je. Predvsem pa je tu življenje drugačno, kot je v Argentini. V Sloveniji je mir, življenje je umirjeno, česar ne morem reči za Argentino, kjer je sedaj strašna ekonomska kriza in zato tam živimo ljudje v stalni napetosti. Vem, da so življenjske skrbi vedno in povsod, a takih, kakršne so sedaj v Argentini, tu ni in to je lepo.

Kako govorite doma?

Seveda govorimo v slovenščini. Dogaja se sicer, da včasih tudi kaj mešamo s španskim jezikom, a doma vedno skušamo govoriti samo slovensko. Živimo pa v špansko govorečem okolju in seveda mi je bilo zelo lepo v Sloveniji, kjer povsod govorijo samo slovensko. Morda se vam to zdi smešno, a meni je bilo ravno to izjemno lepo. Čeprav živim v Argentini, so moje korenine v Sloveniji in sem zato vesel, da jih v Argentini ohranjamo.

Sta se mama in oče

INTERVJU / IVAN KLEMENČIČ

"V SLOVENIJI SE PRAV RES POČUTIM KOT DOMA!"

Tik preden je odpotoval v svojo drugo domovino, v Argentino, kjer se je rodil in danes tudi živi s starši in bratom, nas je v uredništvu obiskal mladi Slovenec Ivan Klemenčič. Postaven mladenič iskrenega ter širokega nasmeha, živih in bistrih oči, nam je v izjemno lepi slovenščini pripovedoval o svojem drugem obisku v svoji prvi domovini Sloveniji, ki jo doživlja drugače kot mi, globlje in dosti bolj doživeto. Z njim smo se radi pogovorili tudi zato, ker je pripadnik tretjega rodu Slovencev, ki ohranjajo slovenstvo in slovensko besedo v daljni Argentini. Ivanu Klemenčiču lahko mirno rečemo, da je polnokrven mlad Slovenec, ki bi s svojo nevsiljivo, a trdno pripadnostjo slovenski identiteti lahko bil za zgled večini svojih vrstnikov pri nas.

rodila v Argentini?

Ja, oba sta rojena v Argentini. Očetu je ime Franci Klemenčič, doma mu pravimo Frenk, mami je pa Marija Snežna Batagelj. Oba sta, hvala Bogu, še vedno zaposlena, kar je sedaj zelo pomembno. Imam še dva brata, in sicer Pavla, ki ima 19 let, in Tomaža, ki ima dvanajst let. Sem predstavnik tretjega rodu Slovencev in po mojem ohranjamo slovenstvo zlasti zaradi velikanskega narodnostnega dela, ki so ga opravili predvsem tisti Slovenci, ki so takoj po vojni prišli v Argentino in ustanovili društva, slovenske kulturne domove. Že od majhnega sem vedel, da je Slovenija naš prvi dom, pa čeprav živimo v Argentini. Tako pač čutimo.

Je težko živeti v Argentini in nositi v sebi Slovenijo?

Živimo v Argentini, a imamo košček srca v Sloveniji. Košček srca pa imamo seveda v Argentini, ker ne smemo pozabiti, da je Argentina sprejela naše stare starše, jim omogočila preživetje. Ljubezen do Slovenije pa je globoko prisotna med nami. Drugače tudi ne moremo čutiti, ker vemo, da smo Slovenci.

Kje se družite Slovenci?

Blizu našega doma je kulturni dom, društvo Pristava. Dobro smo organizirani, saj se družimo stari in mladi, ki imamo različne dejavnosti. Konec tedna je tam vedno slovenska maša, a vsako leto imamo tudi mladinski dan s športnimi igrami, zabavo in seveda kulturnim programom. Vsako leto imamo tudi praznik slovenskega doma, prirejamo igre, kulturne prireditve. Imamo svoj časnik *Svobodna Slovenija* in vrsto drugih prireditev.

Si torej maturant?

Da, pa čeprav bom šolo končal decembra letos, ker je sedaj v Argentini zima. Mislim, da bom po maturi šel na ekonomsko fakulteto, podjetništvo bom najbrž študiral, ker me to najbolj privlačuje. Brat pa že študira na strojni fakulteti.

Povej nam, kako je sedaj v Argentini, občutite gospodarsko krizo tudi Slovenci?

Seveda jo. Ni v redu. Teško je za vse. Hvala Bogu imata mama in oče še službo. Mama uči v šoli, oče pa dela v slovenskem podjetju Hermana Zupana, v katerem je tudi sicer zaposlenih veliko Slovencev. To je precej močno podjetje. Za sedaj, hvala Bogu, še shajamo.

Si kdo med vami želi

vrnitve v Slovenijo?

Mislim, da si veliko Slovencev želi se vrniti v Slovenijo. To pa seveda ni lahko. V Argentini imaš, preprosto povedano, vse in vse to moraš tam pustiti, priti sem, si tu najti stanovanje, službo, začeti vse na novo. Teško je to. Nekatere družine so že prišle v Slovenijo, a odločitev zares ni lahka. Sedaj, ko je velika kriza v Argentini, veliko slovenskih družin razmišlja, če bi prišli sem, pravzaprav sanja o tem, da bi prišli živeti v Slovenijo. Moj oče pravi, da bomo ostali v Argentini vse dotlej, dokler bosta z mamom imela še službo. Saj vam pravim, da je to težko. Meni je Slovenija zelo všeč, istočasno pa moram povedati, da mi je tudi v Argentini všeč, kjer so navade drugačne. V Sloveniji smo se dobro ujeli z mladimi, tudi zato, ker so nas vsi lepo sprejeli, za kar smo jim seveda zelo hvaležni. Odhajam domov in spomin na ta obisk v Sloveniji bo večer, saj tega potovanja nikdar ne bom pozabil. Sedaj vem, da bom tudi v prihodnje moral še bolj gojiti svoje slovenske korenine. Sem Slovenec in to bom tudi v prihodnje ostal.

Za konec pa še vprašanje, za koga si navijal na pravkar končanem svetovnem prvenstvu, za Slovenijo ali Argentino?

(Ivan se prisrčno nasmeje) To me vsi sprašujejo. Sošolci v Argentini so me celo vprašali, za koga bi navijal, če bi prišlo do tekme med Argentino in Slovenijo. Navijal sem za obe enajsterici, ki pa sta se slabo odrezali, saj sta takoj izpadli. Jasnno je, da je polom Argentine veliko večji od slovenskega.

3

ČETRTEK,
1. AVGUSTA
2002

GORIŠKI ROMARJI POROMALI V LURD

V ZGORNJI BRANICI

KONGRES V POADIŽJU

LURD DAJE ODGOVOR NA TEŽKA VPRAŠANJA O SMISLU ŽIVLJENJA

Goriški oddelek ustanove UNITALSI je tudi letos pod pokroviteljstvom nadškofije organiziral in izvedel romanje z "modrim vlakom" v Lurd od 18. do 24. julija. Vseh udeležencev je bilo nad 450, med temi okrog 90 bolnikov, 120 spremljevalcev bolnikov na vozičkih in sester prostovoljk, nekaj zdravnikov in bolniškega osebja ter številni romarji. Romarje so spremljali nadškof Dino De Antoni in 10 duhovnikov, med temi sta za duhovno vodstvo skrbeli Fausto Furlan in Karlo Bolčina. Slednji je vodil tudi slovensko skupino romarjev (nad 40 oseb, na sliki z nadškofom) iz Goriške, Tržaške in Slovenije.

Vse je potekalo po določenem programu, ki je bil dobro in natančno načrtan, kar dokazuje izkušnost vodstvenega osebja. Glavna tema nagovora nadškofa in duhovnikov tako na vlaku kot v Lurdu je bilo razmišljanje o pomenu vode po besedilu Sv. pisma. Ob raznih priložnostih je bil govor o pomenu romanja, ciljih, vrednotah vere, ljubezni do bližnjega in trpečnosti, o miru, solidarnosti itd. Med dolgo vožnjo se nihče ni dolgočasil, saj je bilo poskrbljeno za molitev, za sklepanje prijateljstva, petje, glasbo in dobro postrežbo. Vse to je opravljal za to določeno osebo in posebno skavtje; dve skupini teh sta pomagali ob vsaki potrebi. Mladi so obogatili potovanje s petjem, kitarami in sproščenim ter veselim obnašanjem. Poleg udeležbe pri skupnih obredih smo slovenski romarji imeli svojo mašo v kapeli sv. Mihaela, dvakrat nočno bdenje pred Marijino votlino, molitev dela rožnega venca pred velikansko množico, posebej molitev rožnega venca in obiskali karitativno naselje Cite' Saint-Pierre, ustanovljeno pozneje po Bernardkini želji; tu

sprejemajo manj premožne romarje in bolnike; v naselju dela poleg stalnega osebja še okrog tisoč prostovoljcev iz raznih krajev in držav, ti nudijo zastojno delo po tri tedne na leto. Njihovo geslo je: "Dobrodelnost ne gleda kazalcev na uri." V zvezi z romanjem je treba poudariti, da mnogi prostovoljni spremljevalci bolnikov in romarjev žrtvujejo teden dni svojih letnih počitnic temu delu, ki ga opravljajo z vso požrtvovalnostjo in navdušenjem. Hvalevreden je njihov trud. Težko je opisati čustva, ki navdajajo romarje, bolnike in njihove spremljevalce, zlasti tiste, ki se romanja udeležujejo pogosto ali vsako leto. Njihovo potovanje je izraz upanja in klic po duhovni pomoči v vsakdanjih težavah, ne pa želja po ozdravitvah ali čudežih. Lurd ni le kraj molitve in množičnega srečanja, ampak tudi duhovnega spreobrnjenja in poglobitve vere. Lurd daje odgovor na težka

vprišanja o smislu življenja v hudihih preizkušnjah in nas navdaja z optimizmom.

Višek romanja smo doživeli pri veličastni mednarodni sveti maši v izredno obsežni podzemni baziliki Pija X. (ki lahko sprejme nad 25.000 oseb), pri evharističnih procesijah ob reki Gavi do mogočnih bazilik nad votlino, pri obisku votline, izviru vode in križevem potu. Nekateri Slovenci smo si tudi ogledali muzej o Bernardkinem življenju, mestece Lurd in zanimiv muzej voščenenih podob o Bernardki in Jezusovem življenju ter smrti.

Slovenski romarji se za vsa lepa doživetja toplo zahvaljujejo nadškofu De Antoniju, g. Karlu, Martinu, s. Klari, Renati, Emanuelu in drugim, ki so z izkušnostjo, dobroto in potrpežljivostjo vodili in spremljali našo skupino, tako da bo romanje za vse nas ostalo nepozabno.

EPD

SPOMINSKO SLAVJE

Vsako leto se v mesecu juliju zbere množica v gozdu pri Zgornji Branici blizu Kodretov na Vipavskem, da se spomni na tragično smrt štirih članov iz Brecljeve družine. Letos je bilo slavlje v nedeljo, 28. julija, ob 17.30. Ob lesenem križu (na sliki) na kraju mučenja in smrti Jožefa, Martina, Angele in Mariče je vodil mašo g. Dušan Jakomin poleg g. Bogomila Breclja in drugih duhovnikov. V svojem govoru je g. Jakomin poudaril, da se v najlepši naravni "katedrali" v gozdu daruje maša za Brecljeve in druge žrtve 2. svetovne vojne. Svoje prodorne misli je povezal z berilom in evangelijem ter s papeževim poslanico mladim v Torontu. Življenjsko in prepričljivo je govoril o vrednotah vere, ljubezni do bližnjega in miru. Vsakdo izmed nas lahko te vrednote goji v svojem okolju, na delovnem mestu, v družini in tako prispeva k reševanju tudi najhujših krajevnih ali svetovnih problemov.

Med mašo je pel mešani pevski zbor F.B. Sedelje iz Števerjana ob spremljavi harmonija, na katerega je igral Herman Srebrnič. Slavlja se je udeležilo veliko sorodnikov, prijateljev in znancev iz Vipavske doline ter zamejstva. Po maši je g. B. Breclj povabil navzoče k družabnosti pod velikim hrastom. Tudi tu so do hladnih večernih ur pevci navdušeno peli lepe slovenske pesmi.

UDELEŽENEC

DRUŽINA, KAKŠNA BLAGOVEST?

P. MIRKO PELICON

Ko so me pred nekaj tedni vprašali, ali lahko predstavim goriško nadškofijo v Folgaridi v Poadižju na kongresu z naslovom *Družina je blagovest*, ki ga je priredila škofovska komisija za družino pri Italijanski škofovski konferenci, sem z veseljem privolil. Z zanimanjem sem spremljal petdnevna dela, ki so vse prisotne poglobila v teološke in duhovne temelje družine; tudi pričevanja, ki so bila izrečena, so bila zelo zgovorna glede praktičnega življenja zakoncev. Veliko je bilo nastopov oz. predavanj, imeli smo delo po skupinah, kjer je vsakdo prisel do izraza s svojimi posegi.

Moram reči, da me je osvojila teološko-duhovna razsežnost simpozija; tudi zato, ker sem kot duhovnik čutil, da je teološko ozadje skupno vsem, ki črpajo iz vere. Praktični del, ki je sicer življenjski, v kolikor spravlja v prakso izrečeno teologijo, pa je zelo različen od enega zakonskega para do drugega, sicer pa nič manj zanimiv, zelo spodbujajoč za same duhovnike. Vsi, ki srečamo Kristusa, vstopamo v skrivnost odnosa, ki ga ima Kristus z Očetom v moči Duha, ki je svet.

Iz te deleženosti božje narave moški išče žensko in v tem

iskanju se njun odnos dopolnjuje. Bolj je odnos poln, bolj je osebni in bolj posebej drugega oz. partnerja. To nekako pomeni: moški je poklican, da postane mož, in ženska je poklicana, da postane žena. Besedi moški in ženska izražata spolno razsežnost, medtem ko sta mož in žena kot izraza veliko bolj celostna, ker izražata osebo, ne le spol. Svetopisemsko izročilo pa ljubosumno varuje resnico, da je človek oseba, ker ga je Bog ustvaril po svoji podobi in sličnosti. To pomeni, da je naš Bog tri osebe oz. oseba kot mi. Mi kot on pravzaprav. Grozljivo in pretresljivo, če se za trenutek prepustimo temu motrenju. Temu predavanju, ki ga je imel g. Giorgio Mazzati, teolog pri škofovski komisiji za družino Italijanske škofovske konference, je sledilo poglobljanje po skupinah o potrebi po podpiranju duhovnega, človeškega spremstva družin, da bodo mogle biti pravi vzori in aktivni dejavniki znotraj krščanskih skupnosti kot npr. v župnijah. Na družino je vezana prihodnost, je vezano življenje, je vezana kakovost odraščanja. Gotovo je v krščanstvu družina odkrila globoko identiteto, ki ji pripada po stvarjenju, in more postati s svojo harmonijo medosebnih odnosov - tudi v reševanju problemov - krasen vzor za celo župnijo. Kjer je ljubezen, ni res, da ne pride do sporov, res pa je, da je premostitev teh nič manj kot lažja in poučna.

To je samo nekaj glavnih misli o tem kongresu. Bilo je prisotnih tudi pet škofov, ki so navzoče duhovnike spodbujali, naj se naučijo pri krščanskih družinah živeti svoje duhovništvo. Saj je tudi duhovnik "poročen". V Kristusu je sklenil "zavezo" s krščansko skupnostjo, ki ji predseduje v moči svojega službenega duhovništva.

SVETOPISEMSKA RAZMIŠLJANJA OB BOGOSLUŽNIH BERILIH V LITURGIČNEM LETU A

ŽLAHTEN IZBOR BOŽJE BESEDE,
NEDELJO ZA NEDELJO

VILJEM ŽERJAL

18. NAVADNA NEDELJA

"O vsi, ki ste žejni, pridite k vodi... pridite, kupite in jejte!" (Iz 55, 1).

"Svojo roko dobrotno odpira" (Ps 145, 16).

"Kdo nas bo ločil od Kristusove ljubezni?" (Rim 8, 35).

"Vi jim dajte jesti!" (Mt 14, 16).

Do zdaj nam je Cerkev dajala v branje in premišljevanje skrivnosti nebeškega kraljestva. Jezus jih je osvetljeval s prilikami, da so jih učenci mogli razumeti.

Ljudje so Jezusa radi poslušali, saj so pozabljali na čas in celo na hrano in pijačo. Niti kralj Herod Antipa jih ni mogel odvrniti ali jih prestrašiti z obglavljenjem Janeza Krstnika (Mt 14, 13).

Množice znajo biti močne s svojim protestom, ki zmede oblastnike. To se je vedno dogajalo, tudi v današnjem času je tako, npr. demonstracije žena in sorodnikov izginulih v Argentini. Duhovno ali materialno lačni ljudje se ne ustrašijo ne pušk ne brzostrelk.

Od te nedelje dalje pa Jezus nastopa z bolj vidno avtoriteto. Nakaže namreč vlogo in nalogo učencev pri vodenju verujočih in množic nasploh; saj ni več dovolj, da ljudi usmerijo k Jezusu, češ da jih bo on odpustil, da si bodo pomagali do hrane in prenočišča. Jezus jih kar izzove, ko zahteva od njih, naj sami poskrbijo za ogromno množico: "Vi jim dajte jesti!" (Mt 14, 16). Čeprav že ve, kaj bo naredil (Jn 6, 6). Pričakuje pa, da učenci sodelujejo, da se tako pripravijo na čas, ko njega ne bo več vidno med njimi: vidna Jezusova spremenitev na gori (6. 8.) bo mimo. Neizmerno zaupanje vanj ne pozna namreč brezdelja. Ve-

ra vanj se hrani s tolažbo, da je on vedno s svojo Cerkvijo, čeprav neviden zemeljskim očem, a kot silen junak po Svetem Duhu, ki v nas prevaja.

Ta vera je krepila Petra in ostale apostole, da so vedno stregli množicam s kruhom Božje besede in evharističnega kruha. Že v stari zavezi Bog govori: "Tolažite, tolažite moje ljudstvo" (Iz 40, 1). Tudi zdaj naj tolažijo ljudi tako, da hranijo duše in telesa, da ozdravljajo, izganjajo hude duhove, učijo v njegovem imenu (Mt 10, 7-8). Nič ne brani, da ne bi prepletali Staro zavezo z Novo, saj je Božja beseda vedno živa in aktualna (Heb 4, 12). Gospod ne pozna časa, ni nanj vezan. Zato vabi, naj vsi žejni pridemo k njemu (Iz 55, 1-2), k vodi, da pijemo in se odžejamo. On daje zastoj. Mi pa trošimo denar za prazne stvari (istotam).

Preprostim govori o sebi kot o nebeški hrani. Uporablja prilike o jedi in pijači, o gostiji, v SZ in NZ (Iz 25, 6; Raz 19, 9; Mt 8, 11; Jn 6, 51. 54 ss). Ljudje so preroka takoj razumeli; Jezusa so celo zamenjali s čudodelnikom, ki daje veliko materialnega kruha. A današnji človek zna biti še bolj materialist kot naši predhodniki, ki so hoteli narediti Jezusa za kralja zaradi čudeža s kruhom in ribami (Jn 6, 15). Dandanašnji pa o njem povečini niti ne govorijo, ker so jim materialni kruh, blagostanje in pojedine, celo žrtje in popivanje nekaj samo po sebi umevnega. Za lačne in reveže pa se ne menijo.

Toda srce je treba vedno znova urejevati, čistiti, da ohrani Božjo podobost (1 Mz 1, 26-27). Zato je treba, to je Božji ukaz, najprej obnavljati hvaležnost do Boga in do človeka. Živeti je treba po njegovem zgledu. On je namreč "milostljiv in usmiljen... velik v dobroti... daje hrano ob pravem času; svojo roko dobrotno odpira" (Ps 145, 8-16).

Hvaležnosti se mora pridružiti polna mera ponižnosti ali stvarnega priznanja naše omejenosti, ko priznavamo vsak dan sproti: "Tukaj imamo pet hlebov in dve ribi" (Mt 14, 17).

Jezus hoče poudariti, da je tistih pet hlebov in dve ribi dovolj, da nasitijo množico. Saj je že Mojzes v puščavi nahranil vse

ljudstvo (2 Mz 16). Elizej pa je nasitil sto ljudi z dvajsetimi ječmenovimi hlebi (2 Kr 4, 42-44).

Zaupanje se opira namreč na Boga, ki tudi sicer živi, hrani, nasičuje svoje otroke. K sebi vabi vse utrujene in vse, ki jih mučijo bolezni in vse hudo, tudi hudobni duhovi: "Pridite k meni vsi... in jaz vam bom dal počitek" (Mt 11, 28).

Priznati moramo tudi, da živimo sredi puščave medsebojnih človeških odnosov. Veliko je starejših ljudi, ki živijo osamljeni. Veliko jih je bolnih. Vsi ti se Jezusu smilijo in jih tudi danes ozdravlja. Toda ozdravlja večinoma po usmiljenih ljudeh, po čudežih ljubezni. Te čudeže mora delati vsa Cerkev. Zato naj bi bila v vsaki župniji živa karitas. Vsak naj bi stregel po daru, ki ga je prejel.

Znati moramo tudi odpreti dernarnico. Lahko postanemo volonterji ali npr. kvodajalci. Upreti se moramo namreč zlu, ne nasilno, a tudi ne v pričakovanju, da bo država ali kdo ve kdo posegel vmes. Kajti po večjih mestih so se že razpasli nasilje, ropi, napadi na starejše ljudi s pršili in plenjenjem hiš in stanovanj. Ponekod cvete prostitucija, množijo se ugrabitve otrok, ki jim operativno jemljejo življenjsko važne organe. In: še bi lahko naštevali.

Sredi takega sveta odmeva Jezusov ukaz: "Vi jim dajte jesti!". To nas očitno sili, da se organiziramo, najprej po pastoralnih svetih, v vsaki župniji, po majhnih skupinah. Vse skupine brez izjeme so, lahko po zgledu matere Terezije iz Kalkute ali kako drugače, globoko zasidrane v molitvi, v sv. maši, v zakramentih. Pogovarjajo se med seboj. Izmenjujejo si izkušnje, načrtujejo in zato delujejo in pomagajo. Dobesedno spreminjajo svet, niso žrtve sveta in ne javnega mnenja, ne živijo v strahu, marveč tiho, vztrajno in potrpežljivo delajo za nov svet, ki ga tako pripravljajo na končno srečanje z Bogom. Le tako čutijo ali dojemajo v veri Jezusovo zagotovilo: "In glejte: jaz sem z vami vse dni do konca sveta" (Mt 28, 20).

Poskrbimo, da bo za vse dovolj kruha in da ga bo še ostalo dvanajst polnih košar za druge (Mt 14, 20).

BESEDE MLADIH UDELEŽENCEV

ŽIVA PRIČEVANJA IZ KANADE

V ponedeljek, 29. julija, smo po elektronski pošti prejeli tri krajša poročila iz Kanade, ki jih prav radi objavljamo, saj med vrsticami še občutimo močan utrip s srečanja v Torontu. Spremljevalcu p. Mirku in mladima Mateji in Petru se iskreno zahvaljujemo, ker so kljub vsemu le našli dostop do računalnika in nam tako omogočili, da se seznanimo o dogajanju na neposreden način.

ČISTA ŽIVLJENJSKA SILA

"Veš, Mirko, tukaj je lepo. Veselimo se, ker je vzdušje lepo, nabito. S prijatelji mi ni treba piti, da se sprostim, da zaživim". Te besede so bile izrečene v Montrealu na celodnevno srečanje vseh mladih romarjev, ki so bili v gosteh pri družinah v tamkajšnji nadškofiji. Pravzaprav sem se spraševal, kako malo je potrebno, da se tudi v trenutkih zabave moremo lepo zabavati brez nadomestkov.

V Montrealu in Torontu je bilo res mogoče okusiti lepoto srečanja in veselja ob molitvi, festivalih in socialnem delu naravnost, iz srca. Takšno je bilo vzdušje in takšnega vzdušja so se naši mladi nalezli. Sam vem, kako je pomembno, da vsak mlad išče in uživa z vrstniki nekaj pristnega, nekaj, kar mu pomaga, da harmonično raste, da mu omogoči okus takšnega veselja in polnosti, da v njem ni več prostora za iskanje zatočišča v trenutnih užitkih, ki ne dovoljujejo celostne rasti duhovnega in duševno-telesnega elementa po-

sameznika. Ne vem še, koliko jim je prodrlo v srce nerazložljivo dejstvo, da se je toliko mladine zbralo, da bi poslušalo "starčka", papeža, ki zanje nima besed tolažbe, kakor jih razume svet, ki gradi na dobičku in denarju, ampak ki nagovarja z zahtevnostjo evangelija, za katerega je vredno vnovčiti svoje življenje. Ne vem niti, koliko tega so ti mladi dejansko okusili; vem pa, da so bila njihova obličja za nekaj dni popolnoma spremenjena, v nekaterih trenutkih do solz. Kot da bi se ne vedeli za novo nebo in novo zemljo, ki sta v njih samih. Vsekakor so to doživeli. Lepo bi bilo, ko bi v teh trenutkih našli moč, da bi prekinili s starimi navadami. Morda bi našli na nerazumevanje tistih, ki jih tako ali drugače poznajo. Ne glede na njihova mnenja bi ostali novi, taki, kot so se izkazali tu, na ameriški zemlji.

Samo mladi z močno in čisto življenjsko silo morejo jamčiti prihodnost v vseh ozirih. Glede tega je potrebno se zamisliti tudi pri nas.

P. MIRKO PELICON

UPANJE V BOLJŠI SVET

Sedemnajsti Svetovni dan mladih je že za nami, prelepi vtisi in spomini na to enkratno doživetje pa bodo nedvomno za vedno ostali v naših srcih. Potovanje v Kanado ni bilo za nas le priložnost za ogled prelepih mest (Toronto in Montreal) in za spoznavanje novih ljudi, temveč predvsem izkušnja, ki nam je pomagala spoznati same sebe in Jezusa Kristusa. Sredi tako velike množice mladih smo videli, da je v svetu, v katerem je vedno več nasilja in nestrpnosti, še vedno mnogo ljudi, ki verjamejo v vrednote Cerkev, v mir in ljubezen. Besede Janeza Pavla II. so v nas utrdile upanje v boljši svet. Pomagale so nam razumeti, da smo mi tisti, ki bomo morali z vero v Jezusa Kristusa ponosno stopati v današnji svet in posredovati te ideale tudi drugim ljudem.

Ko smo se v soboto začeli vsi romarji zbirati v Downsview parku in čakali na prihod svetega očeta, je vsak od nas čutil v svojem srcu, da je med samimi krasnimi osebami. Petje, plesi in dobra volja so vladali v srcih vseh romarjev. Tudi dež, ki nas

je zajel zgodaj jutraj in se je nadaljeval vse do maše, ni pokvaril radostnega vzdušja. 800.000 mladih smo se pred nalivom in mrazom zatekli v zasilna zavetišča, vse dokler ni med papeževo pridigo končno zasijalo sonce. Topli žarki so segreli tudi naša srca, ki so se daj polna upanja, vere in ljubezni, ki jo bomo seveda skušali posredovati ljudem v svetu in tudi v zamejstvu!

PETER ŠPACAPAN

SOLZE VESELJA

Zasedli smo mesto pred velikim ekranom, da bi lahko bolje videli sv. očeta. Na Exhibition place je namreč 800.000 ljudi čakalo njegov prihod. In vsi so se pomikali proti odru ali proti zagrajeni stezi. Medtem ko so se na ekranu prikazovali mladi obrazi, ki so že s samim pogledom izražali nemirno pričakovanje enkratnega dogodka, so me misli vodile v Montreal. Zelo me je prevzela gostoljubnost ljudi iz župnije, ki nas je sprejela. Gostujoče družine nam niso samo postregle s hrano ali nam ponudile prenočišče. Zdi se mi,

da so v družini člani med sabo posebno povezani: družinska toplina in brezpogojna razpoložljivost drugemu se ne kažejo v velikih dejanjih: spremljata namreč vsakdanja dejanja, od toplega materina pogleda do jutranjega pozdrava ali skupnega večernega srečanja ob kavi in čaju. Zelo preprosta dejanja, ki izvirajo iz želje do brezpogojnega darovanja drugemu, iz želje po uresničitvi tiste ljubezni, na kateri sloni Cerkev sama in ki nas je končno tudi privedla v Toronto.

Prišel je. Med plapolanjem zastav se razlega glas mladih, ki ne more popolnoma izraziti njihovega začudenja, veselja in ponosa, da so kristjani. Na licih navdušenja mladenke se v soncu svetlikajo solze. Neverjetno! Vsak trenutek polnijo močna čustva, da tudi meni silijo solze v oči. "John Poul II, we love you!", kričijo mlada grla, medtem ko sv. oče s svojim preprostim in znanim znakom križa deli blagoslov med ganjene mlade.

MATEJA ČERNIC

SVETNIK TEDNA

9. AVGUST

SILVESTER ČUK

PETER FABER, REDOVNIK

"Glejte, bratje, kakšni ste bili poklicani!" piše apostol Pavel Korinčanom v svojem prvem pismu. "Ni vas veliko modrih v očeh ljudi, ni vas veliko mogočnih, ni vas veliko imenitnih. Nasprotno, Bog si je izbral tisto, kar je v očeh sveta nespametno, da bi osramotil modre. Tisto, kar je v očeh sveta slabotno, si je Bog izbral, da bi osramotil tisto, kar je močno. Bog si je izbral tisto, kar je na svetu preprosto in zaničevano, tisto, kar ni nič, da bi onesposobil tisto, kar je, da se pred Bogom ne bi ponašal noben človek" (1 Kor 1, 26-29). Bog ne gleda na osebo - na zunanjost, ampak na srce.

Današnji godovnjak Peter Kanizij je kot deček pasel koze po savojskih planinah. Bil je sin revnega bajtarja. Rodil se je 13. aprila leta 1506 v kraju Villaret v Savoiji, pokrajini na vzhodu Francije. Z izredno nadarjenostjo, združeno z vztrajno pridnostjo, mu je uspelo priti na pariško univerzo, kjer je postal doktor modroslovja. Ko je še omahoval, v kakšnem poklicu bi mogel najbolje služiti rojakom v svoji domovini, je za sobnega tovariša dobil Ignacija Lojolskega. Ta je tedaj že nosil v glavi načrt za ustanovitev jezuitskega reda. Opravil je štiridesetdnevne duhovne vaje in potem prejel mašniško posvečenje.

Duhovne vaje, ki so pri tej najpomembnejši življenjski odločitvi pomagale njemu, so kasneje postale najljubše opravilo Petra Fabra. Njegov tretji tovariš v pariškem kolegiju je bil Španec Frančišek Ksaverij. Ko je Ignacij s svojimi prvimi tovariši 15. avgusta 1534 v kapeli na Montmartru izrekel redovne obljube, se je Peter Faber, edini duhovnik med njimi, s hostijo v roki obrnil do njih, ki so klečali okrog oltarja. Vsak od njih se je s svetimi obljubami zavezal za vedno uboštvo, čistost in apostolskemu delu, nato pa prejel sveto obhajilo. Skupaj so preživeli kritična prva leta mladega reda. Ko se je Družba Jezusova utrdila, so se njeni prvi člani morali ločiti. Medtem ko je Frančišek Ksaverij odplul proti Daljnemu vzhodu na svoje prostrano misijonsko polje, se je Peter Faber napotil v Nemčijo, kjer je kot prvi jezuit deloval na tedaj najbolj ogroženem področju katoliške Cerkve.

Prvo jezuitsko naselbino na nemških tleh je ustanovil leta 1544 v Kölnu. Pri svojem apostolskem poslanstvu - zavračanju verskih zmot - se je ravnal po nasvetu apostola Petra prvim kristjanom: "Vsak trenutek bodite vsakomur pripravljeni odgovoriti, če vas vpraša za razlog vašega upanja. Vendar pa odgovarjajte krotko in spoštljivo..." Peter Faber ni maral hrupnih in nekoristnih preprirov med katoliki in luteranci, raje si je prizadeval za čistost nauka v pokrajinah, ki so ostale zveste rimski Cerkvi. Čeprav je bil odločen zagovornik katoliške vere, ni nikdar privolil v prostaško zmerjanje drugovercev. Dobro se je zavedal resnice: če hočem druge poboljševati, moram sam postajati vedno boljši, če hočem druge učiti, moram pokazati, da tako, kakor učim, tudi živim.

Pri svojem delu je žel največje uspehe z duhovnimi vajami. V umetnosti vodenja duš je bil resnično mojster. V apostolski blagosti je bil podoben sv. Frančišku Saleškemu. Tudi po Petrovi zaslugi sta južna in zahodna Nemčija ostali pretežno katoliški. Deloval je tudi v Italiji ter v Španiji in na Portugalskem. Umril je 1. avgusta 1546 v Rimu. Za blaženega je bil razglašen leta 1872. Jezuiti obhajajo njegov spomin 2. avgusta, na koledarjih pa je njegovo ime 9. avgusta.

S 1. STRANI

BODITE SOL IN LUČ!

V nadaljevanju pridige je Janez Pavel dejal, da "pomeni ljubiti Jezusa tudi ljubiti Cerkev. Če ljubite Jezusa, ljubite tudi Cerkev! Naj vas ne potisnejo v malodušje krivde in slaba dejanja kakšnega sina Cerkve. Škoda, ki so jo naredili nekateri duhovniki in redovniki nekaterim mladim in krhkim, nas vse navdaja z globokim čustvom sramu in sramote. Toda vi mladi morate misliti na tiste duhovnike in redovnike, ki so velika večina in so širokogrudno v službi človeka in je njihov edini cilj služiti drugemu in delati dobro!"

Spet je sveti oče zadel v črno, saj je spet javno obsodil zlorabe mladostnikov s strani nekaterih ameriških in kanadskih duhovnikov, pedofilov, ki so sramota za človeštvo, kaj šele za duhovniški stan. Zanimivo je to, da je sveti oče brez nepotrebnih ovinkov obsodil ta grešna dejanja pred množico mladih z vsega sveta, v Severni Ameriki, kjer je bilo največ teh pregrešnih dejanj. Kot da bi ta stari sveti

mož hotel mladim povedati, da se ne smejo ničesar bati, niti velikih grehov ne, ki jih ne smejo pohujšati, ampak jim biti samo še bolj v opomin, da "postanejo sol zemlje in luč sveta", da postanejo pričevalci Kristusa, ki bodo vztrajali v zvestobi evangeliju, še posebej danes, v svetu, ki potrebuje Boga in Kristusa.

"Z vašo vero, upanjem in ljubeznijo, z vašo bistrostjo, s pogumom in z vztrajnostjo morate narediti ta svet, v katerem živimo, bolj človeški!" je vzkliknil papež in mladi so mu odgovorili z ovacijami in vzklikanjem v vseh jezikih sveta.

"Mladi ste, papež je star in tudi malce utrujen. Toda papež se še vedno prepoznava v vaših pričakovanjih in vaših upanjih. Čeprav sem živel v različnih temnih obdobjih, pod trdimi totalitarnimi režimi, sem videl dovolj, da sem lahko danes nemajno prepričan, kako ni nobene tako velike težave in nobene tako velikega strahu, da bi uspela ugasiti upanje, ki večno gori v srcu mladih. Ne dopustite, da bi tisto upanje umrlo! Vaše življenje stavite na to upanje! Kajti mi nismo seštevek naših slabosti in naših neuspehov, nasprotno: smo seštevek ljubezni Očeta do nas in naše

stvarne zmožnosti, da sami postanemo podoba Njegovega Sina!" je dejal v pridigi sveti oče in morje mladih mu je odgovorilo z veseljem in aplavzom.

Nato je sveti oče prosil Gospoda za mlade, naj jih ohrani v njegovi ljubezni, "kajti samo Gospod, ti imaš besede večnega življenja. Nauči jih izražati njihovo vero, nauči jih darovati njihovo ljubezen, kako bodo bližnjim sporočali svoje upanje. Napravi jih žive in predvsem prepričljive pričevalce Tvojega evangelija v svetu, ki tako močno potrebuje Tvojo milost, ki nas odrešuje! Napravi iz njih narod blagrov, da postanejo sol zemlje in luč sveta na začetku tretjega krščanskega tisočletja. Marija, mati Cerkve, varuj in vodi te mlade moše in te mlade žene enaindvajsetega stoletja. Vse jih tesno drži v svojem materinem srcu! Amen!"

Lepšega govora, pravzaprav programa za življenje si noben mlad na svetu ni mogel zažele. Papež ve, da mora mladim govoriti odprto, neposredno in jim postavljati visoke cilje za življenje. In Kristusov evangelij je visok, a tudi edini življenja vreden cilj.

S 1. STRANI

TORONTO IN NAŠ ČAS

Isti dopisnik, Henry Tincq, pri tem zgovorno komentira stališče papeža Janeza Pavla II. do tega problema, ko pravi, da bi odstop pomenil desakralizacijo papeške funkcije.

Še prej pa v drugem članku isti časnikar pravi, da pomenijo za sedanjega papeža srečanja z mladimi najpomembnejše trenutke njegovega pontifikata, ko ga prav milijoni mladih dobesedno galvanizirajo.

Toronto pomeni zato danes gotovo velikanski izziv našega časa, izziv narodom in državam, ki si želijo miru, svobode in napredka v razvoju celotne človeške družbe.

Ta izziv ima seveda svojo etično in versko osnovo.

Ne zamudimo zato papeževga klika, ki v tem smislu in tem duhu apelira na celotno svetovno javnost!

PRAZNIK MIRU V SEDILI

Koprski škof msgr. Metod Pirih bo v nedeljo, 4. avgusta, ob 11. uri vodil somaševanje v cerkvi Marije Kraljice v kraju Sedila (ital. Sedilis) pri Čenti (ital. Tarcento, videmska nadškofija). Kot je povedal organizator in nekdanji urednik videmskega škofijskega tednika msgr. Duilio Corgnani, gre za dvanajst praznik miru. Pobuda se je rodila iz srečevanj obmejnih narodov, še posebej iz Slovencev, Furlanov in Nemcev. Pri maši bo sodeloval tudi pevski zbor iz Bovca.

UMETNIKI ZA KARITAS ŽE 8. LETO

Letošnja, že 8. likovna kolonija Umetniki za Karitas bo potekala na Sinjem Vrhu nad Ajdovščino od 19. do 23. avgusta. Sredstva, ki se bodo zbrala, bodo namenjena pomoči brezdomcem. Zato nosi kolonija naslov: "...tujec sem bil in ste me sprejeli." Osmo leto bodo umetniki prisluhnili klicu Karitas, ki ni nič drugega kot odmev krikov ljudi, ki jih življenje preizkuša na različne načine. Njihov 'da' pomeni darovati za bližnjega svoj talent in svoj čas.

ZEDINJENA SLOVENIJA V ZEDINJENI EVROPI

SARA MAGLIACANE

Tudi letos ne bo minilo poletje brez edinstvene pobude, ki nam pestri soparne avgustovske dni. Spet bodo imeli mladi priložnost slediti zanimivim predavanjem in okroglim mizam z uglednimi gosti, sodelovati pri debatah, se udeležiti ustvarjalnih in razvedrilnih delavnic in se družiti z vrstniki iz Slovenije in zdomstva. Od četrta, 29. avgusta, do sobote, 31. avgusta, v parku Finžgarjevega doma na Opčinah bo namreč potekala, in sicer že dvanajstič, Draga mladih.

Tema letošnje Drage mladih bo zedinjena Slovenija v zedinjeni Evropi. Mladi bodo razmišljali o tem, kako se bo spremenilo naše življenje, predvsem o našem odnosu do slovenske prestolnice Ljubljane, ko bo Slovenija vstopila v EU. Temo, ki so jo že marsikdaj in marsikje obdelali razni strokovnjaki, bodo tokrat prilagodili vprašanjem, ki zanimajo predvsem mladega človeka: kakšne bodo perspektive za družbeno mladost ob meji, za izobraževanje, iskanje zaposlitve - ko bo meja padla. Kaj bomo takrat pričakovali od Ljubljane, ki bo postala prestolnica ne samo Republike Slovenije, pač pa - potencialno - širše evropske regije. Kako bo vključitev Slovenije v EU vplivala na našo narodno zavest... Na taka in podobna vprašanja bodo odgovarjali v četrtek, 29. avgusta, ob 19h na regionalnih srečanjih Drage mladih (za Primorsko v Komnu, za osrednjo Slovenijo v Ljubljani, za Prekmurje, Porabje, Štajersko in Koroško pa v Beltingu), ki bodo potekala najprej v obliki debate pod vodstvom gostov-strokovnjakov, potem pa v obliki videokonfe-

rence preko spletne mreže. Med videokonferenco si bodo udeleženci različnih regionalnih srečanj izmenjali zaključke, do katerih bodo prišli med debatami.

V petek, 30. avgusta, od 11. ure dalje bodo mladi ustvarjali in se izobraževali v delavnicah; vsak udeleženec si bo lahko izbral, v katero delavnico bi se vključil. Na razpolago bo imel izbiro med šestimi možnostmi. Prvi dve delavnici bosta nekoliko resnejši; namenjeni bosta načrtovanju povezovanja mladinskih društev na obeh straneh meje. Tretja delavnica bo kreativna; kdor se bo odločil za ta workshop bo lahko dal duška svoji ustvarjalnosti preko risanja, videa in nastopanja. V četrti delavnici bodo bodoči novinarji spoznali svet javnih občil, medtem ko bodo udeleženci pete delavnice odkrivali Kras s pomočjo športnih aktivnosti. Najbolj tehnološka pa bo šesta delavnica, kjer se bodo mladi spustili v svet informatike in svetovne spletne mreže: učili se bodo oblikovati spletne strani. V drugi polovici petkovskega popoldneva se bodo udeleženci Drage mladih lahko vključili v program študijskih dnevnov Draga, ki bodo potekali na istem prireditvenem prostoru. Zvečer pa bo na vrsti zabavnejši del programa: predstavitev dela v delavnicah in zabava s plesom.

V soboto, 31. avgusta, bo Draga mladih dosegla svoj višek. Pri okrogli mizi, ki se bo začela ob 10. uri, bodo ugledni gostje razpravljali o temi *Več Evrope, več Slovenije*.

Za vse podrobne informacije se lahko obrnete na predstavnik Mladih v odkrivanju skupnih poti (ul. Donizetti 3, Trst, tel.: 040 370846).

FOTOGRAF MICHELE FENZL MENARDI V GRADIŠČU

Minuli teden odprta fotografska razstava v Galeriji sodobne umetnosti L. Spazzapan v Gradišču nam tokrat predstavlja goriškega fotografa Micheleja Fenzla Menardija, ki se v

lijanskem svetu reklamne in umetniške fotografije, ki je razstavljal veliko v Italiji in po svetu, redno pa objavlja svoje fotografije v specializiranih fotografskih revijah, kot so Photo, Fotografia italiana in Zoom. Njegove umetniške fotografije odlikuje izjemna tehnika, saj Fenzl črno-bele fotografije razvija in tiska sam in velja za umetnika črno-belih, predvsem pa sivih odtenkov, ki imajo svoje korenine v evropskih fotografskih šolah izpred sto let.

Ob razstavi izjemnih fotografij je izšel tudi katalog razstave, ki sta ga pripravila kuratorja Guido Cecere, izvedenec za fotografijo in Franca Marri, oba sta v katalog prispevala tudi eseje. Po vsej verjetnosti bo Fenzlova fotografska razstava že letos jeseni na ogled v eni od prestižnejših slovenskih likovnih galerij, in sicer v Novi Gorici in prihodnje leto najbrž tudi v Ljubljani.

Razstava bo na ogled do konca septembra letos.

Razstavljeni umetniške fotografije so razdeljene na tri večje sklope, in sicer so to: pejzaži, ženski akti in tihožitja. Fotografski mojster Michele Fenzl Menardi je Goričan, letnik 1949 in je uveljavljen poklicni fotograf v ita-

lijanskem svetu reklamne in umetniške fotografije, ki je razstavljal veliko v Italiji in po svetu, redno pa objavlja svoje fotografije v specializiranih fotografskih revijah, kot so Photo, Fotografia italiana in Zoom.

Njegove umetniške fotografije odlikuje izjemna tehnika, saj Fenzl črno-bele fotografije razvija in tiska sam in velja za umetnika črno-belih, predvsem pa sivih odtenkov, ki imajo svoje korenine v evropskih fotografskih šolah izpred sto let.

Ob razstavi izjemnih fotografij je izšel tudi katalog razstave, ki sta ga pripravila kuratorja Guido Cecere, izvedenec za fotografijo in Franca Marri, oba sta v katalog prispevala tudi eseje.

Po vsej verjetnosti bo Fenzlova fotografska razstava že letos jeseni na ogled v eni od prestižnejših slovenskih likovnih galerij, in sicer v Novi Gorici in prihodnje leto najbrž tudi v Ljubljani.

Razstava bo na ogled do konca septembra letos.

to, Fotografia italiana in Zoom.

Njegove umetniške fotografije odlikuje izjemna tehnika, saj Fenzl črno-bele fotografije razvija in tiska sam in velja za umetnika črno-belih, predvsem pa sivih odtenkov, ki imajo svoje korenine v evropskih fotografskih šolah izpred sto let.

NAPOVEDNIK

RADIO SPAZIO 103,
SLOVENSKE ODDAJE
(OD 2.8. DO 9.8.2002)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9, 90.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz). Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 20. do 21. ure. Spored:

- **Petek, 2. avgusta** (v studiu Anka Černic): V poletne dni: Iz zakladnice ansambla Štajerskih sedem - Beneških fantov. - Svetnik tedna: Sv. Lidija, makedonska žena (3.8.). - Za prijeten konec tedna: slovenska narodnozabavna in zabavna glasba.

- **Sobota, 3. avgusta** (v studiu Jan Leopoli): Glasba za prijeten konec tedna. - **Ponedeljek, 5. avgusta** (v studiu Andrej Baucon): Glasbeni mozaik z Andrejem: slovenska lahka in narodna glasba.

- **Torek, 6. avgusta** (v studiu Matjaž Pintar): Ali veste, da... glasbena oddaja z Matjažem.

- **Sreda, 7. avgusta** (v studiu Danilo Čotar) Pogled v dušo in svet: Najdaljše prečenje Krna. - Izbor melodij.

- **Četrtek, 8. avgusta** (v studiu Niko Klanjšček) - Glasba iz studia 2.

RADIO OGNJIŠČE

Osrednja informativna oddaja je vsak dan ob 15. uri. Med novicami so tudi take, ki jih drugi "neodvisni" mediji izpuščajo.

V dokumentarni oddaji *Graditelji* bo v nedeljo, 4. avgusta, ob 10.30 predstavljen Jaka Štoka. Vsak petek ob 17. uri prislunite politično satirični oddaji *Ob petkih pospravljamo podstrešje*, ki jo pripravljata Zlata Krašovec.

Vsako soboto je od 16. ure do 17. ure razvedrilna oddaja z nagradnimi vprašanji, glasbenimi željami in radijskimi čestitkami. Svojo čestitko lahko brezplačno pošljete v eter, če pokličete po telefonu: 003865 6281114 ali 003865 6281113

Radio Ognjišče lahko poslušate na UKV frekvencah 107,5 - Sveta Gora (Goriška in Furlanija) in 91,2 - Tinjan (Trst). POZOR: Oddajnik na Tinjanu je po novem močnejši, tako da je sluhnost na Tržaškem boljša kot prej!

REVIJA O KNJIGI PRENEHALA IZHAJATI

Zasebna založba Rokus v Ljubljani je prenehala izdajati *Revijo o knjigi*, v kateri je objavljala najpomembnejše vesti o novih knjigah, slovenskem založništvu, najbolj branih knjigah, slovenskem knjižničarstvu in o vsem drugem, kar zadeva založništvo in njegovo vlogo v nacionalni kulturi. Glavni direktor založbe Rok Kvaternik je v zadnji številki publikacije, ki je izhajala dve leti, zapisal, "da je pričela delovati pri nas zmeraj bolj razširjena in običajna slovenska zavist. Ministrstvo nam ni dajalo prispevkov, slovenske založbe pa v *Reviji o knjigi* niso oglaševale. Založba je zaradi tega v dveh letih izhajanja publikacije imela z njo 11 milijonov tolarjev izgube".

V zadnji številki zdaj že bivše revije so tudi poudarili, da je slednja izhajala v primerni nakladi (naklada zadnje številke je znašala 2.400 izvodov), tako da bi lahko tudi v prihodnje opravljala svojo vlogo, če bi bila deležna vsaj malenkostne finančne pomoči ministrstva za kulturo in strokovnega združenja založnikov in knjigotržcev Slovenije.

S 3. STRANI

DUHOVNIŠTVO IN GLASBA

Že prvo leto pri salezijancih sem uvidel, da me glasba veseli, čeprav nisem imel kdovekako visoko razvitega poslušala, ampak so me zanimali instrumenti. Tako sem se že prvo leto začel učiti na harmoniji. Na Rakovniku sem prišel v stik s prof. Mirkom Cudermanom in on me je obvezujoče vpeljal v študij orgel. V Rimu sem to tudi še malo razvijal, vendar brez kakih izpitov in podobnega. Ko sem prišel na Opčine, sem videl, da so nekateri fantje imeli že določeno šolo za seboj in sem se skupaj z njimi izpopolnjeval. Tako je nekje to skupaj raslo in se razvijalo.

Kaj bi povedali ravno o svojih glasbenih začetkih z ansambli?

Prvi ansambel, ki je nastal že leta 1969 (prvič se je predstavil ob božičnih praznikih), je bil Ansambel Mladih Opencev (AMO), ki so se potem preimenovali v TAIMS. To so bile začetnice imen članov, ki so sestavljali ansambel, čeprav je marsikdo to ime zamenjal z angleško besedo Times. Leta 1977 je nastala skupina Galebi, za njimi pa ansambel Rdeči nagelj. Iz teh dveh skupin se je razvil ansambel Zvezde. S tem ansambлом sem l. 1978 tudi počasi začel opuščati delovanje na tem področju. Znotraj teh ansamblov so se pojavljale tudi vokalne skupine. Zelo znana in dobra je bila npr. dekliska skupina, ki jo je nekaj časa vodil prof. Stane Malič. V tistih časih smo zelo dosti igrali in prepevali na veselich oz. šagrah (skozi sem jih dal čez sto). Prepotovali smo celo Tržaško, Goriško in Benečijo, hodili smo tudi na razna gostovanja. Posebnost je bila, da smo veliko koncertirali tudi v zim-

skem času (še posebej nas je k Sv. Ivanu vabil takratni tamkajšnji kaplan g. Peter Šorli). Zanimivo je, da so iz teh skupin izšli zelo dobri glasbeniki, kot npr. Marko Feri in Aleksander Ipavec. Še danes igra npr. Janez Beličič, omenil pa bi tudi današnjega openskega organista Vinka Škerlavaja. Še vedno deluje ansambel Zvezde, ki se danes imenuje ansambel Mi, katerega jedro sestavljajo fantje od Banov. Vsi ti fantje in dekleta, ki so sestavljali te ansamble, so bili s tega območja (Opčin in okolice).

Kako pa je prišlo do nastanka Vesele pomladi, ki predstavlja svetlo točko v našem zborovstvu?

To je tudi zelo zanimivo poglavje. Name so pritiskali (lahko bi rekel, da so mi med narekovajem tudi "očitali"), ker se že toliko ukvarjam z glasbo, ali ne bi bilo boljše, da bi se bolj ukvarjal z zborovstvom, z vokalno glasbo. S tem bi mladim tudi kaj več ponudil, ker bi bila možnost, da se jih v to dejavnost vključi večje število. Bil je precejšen pritisk v to smer, tudi zato, ker sem poučeval na osnovni šoli na Opčinah. Tako sem decembra leta 1978 sklical starše in smo začeli z delovanjem. Naslednje leto, 1979, so otroci sami izbrali ime zbora, Vesela pomlad. S tem imenom smo se prvič pojavili s krajšim programom aprila 1979 v Finžgarjevem domu na Opčinah. Že po dobrem letu dni smo imeli že čez 60 pevcev. V naslednjih letih je število naraščalo na 70, 80, ko pa smo obhajali peto obletnico delovanja, smo imeli že čez 120 pevcev. Vsako leto sem žrtvoval vsaj 14 dni počitnic, da sem obiskoval razne izpopolnjevalne tečaje v Kopru, Mariboru, Ljubljani in Zagorju, pa tudi v Italiji. Te tečaje sem obiskoval deset let, ker sem vedel, da drugače ni mogoče, da neka skupina

raste. S tem sem dobival tudi izkušnje. Tako je teklo 20 let. Prihodnje leto bo 25-letnica, pa se mi zdi, kot da sem na začetku vsega. S sprejemom župnije sem skoraj čisto opustil to delo, ker sem prepričan, da, če kdo dela na tem področju, mora večji del časa nameniti temu. In ker sem jaz čisti amater, se je treba stalno izpopolnjevati.

Katere so bile smernice Vašega delovanja na tem področju? Kaj mladi človek v prvi vrsti potrebuje, ko ga uvajamo v svet glasbe?

Imam to načelo, ki je tudi salezijansko: kjerkoli si z mladimi, bodi z njimi do konca. Bodi z njimi in skušaj dojeti to, kar oni hote ali ne hote izražajo preko želja, predlogov itd. Uvidel sem, da glasba, v primerjavi s katerimikoli drugimi sredstvi, dejansko posreduje otroku občutek do drugih in obenem občutek, da, če hoče razumeti katerokoli stvar in v prvi vrsti petje, ne moreš iti kar tako mimo samega sebe. Nekje moraš iti vase in to je ena od najkrajših poti. Otrok se veliko lažje odpre, ko poje. Jaz imam pač tak občutek. Še danes vidim, in to bi tudi podpisal, da tudi ko imam stik z najmanjšimi, si neverjetno skrajšam pot do otroka, če mu omogočim prvi stik s tem, da ga vprašam, ali pozna kako pesmico. Neverjetno hitro te sprejme. Zdi se mi, da je to ena od velikih vrednot, ki je danes otroci ne najdejo doma in tudi okolje jo malo ponuja. Otroci imajo sicer na voljo neverjetno veliko stvari, ki pa ne utegnejo nadomeščati tega. Imam tudi izkušnje, ker sem z otroki delal in jih uvajal v pripravniško izkušnjo: neverjetno hitro so dojemali določene stvari z glasbenega in pevskega vidika, ko so zapeli, s tem pa so veliko lažje dojeli tudi zapis. To je ena od izredno močnih možnosti in sredstev z mladimi. Zdi se mi, da, kjer je to

prisotno, je čisto drugačno vzdušje.

Kdor poje, dvakrat moli, prvič sv. Avguštin. V naših cerkvah si skoraj ne moremo predstavljati maše ali kakega drugega verskega obreda brez petja in glasbe. V sebi združujete duhovniško in glasbeno dimenzijo: kako ju občutite?

Duhovništvo in ljubezen do petja in glasbe sta zame neolčljiva. V primeru slovenskega duhovnika bi zraven dal še klicaj. Sploh si ne morem zamisliti, da bi mi oblikovali velikonočno slavje ali pa slovo od najdražjih oseb, ne da bi zraven zapeli. Zdaj, ko sem nekoliko bolj povezan z župnijo s tega vidika, to tudi doživljam. Ko se zapoje tudi pri čisto navadni tedenski maši, to te dvigne. Gotovo drži to, da, ko zapoješ, se povežeš z nekim svetom, ki ti postaja bližji, kot bi bil v primeru, če bi samo govoril. Vidi se tudi, da, kjer duhovnik iz teh ali onih razlogov nima daru naveze z enim in drugim, morda kakšna stvar prav zaradi tega šepa ali kakorkoli ni tistega živega bogoslužja, kot bi lahko bilo. Hkrati pa sem prepričan v nekaj: dandanes stremimo po čim večji kakovosti in če bi na področju cerkvenega petja bila res tista kakovost, ne samo umetniška, ampak tudi taka, da bi pevci imeli tudi poglobljeno poznavanje liturgije in pesmi, če bi tega torej bilo več, kako čudovita bi bila naša liturgija! Dejansko vse tisto, kar je govorjenega, postaja s petjem eno telo, eno darovanje, in slavospev, ki utegne pritegniti kogarkoli, ki zaide v cerkev. Zdi se mi, da mi, v zamejstvu, lahko največ povemo drugemu narodu prav s pesmijo. Tako mi je v naši župniji že marsikateri italijanski vernik rekel: "Vi ste lahko srečni, da imate toliko lepega petja pri bogoslužju!"

ZAJETEN KATALOG GORIŠKEGA SLIKARJA

OB 50-LETNICI SMRTI

FRANCO DUGO: NEBESNI SVODI IN DRUGE VIZIJE

Pri eni največjih italijanskih hiš, ki se ukvarjajo s preprodajo in prodajo likovnih umetnin, pri hiši Art'e' je pred kratkim izšel zajeten barvni katalog večjih dimenzij goriškega uveljavljenega slikarja Franca Duga, ki ga dobro poznamo tudi Slovenci, saj se je večkrat predstavil s svojim likovnim delom tako v naših likovnih galerijah kot tudi v razstavnih prostorih na Goriškem in drugje v Sloveniji.

Franco Dugo je danes gotovo na Goriškem tisti likovni umetnik, ki je našel v italijanskem in širšem kulturnem prostoru največji odziv in odmev na svoja umetniška dela.

S svojim trmastim, a tudi samostojnim in predvsem pa prepričljivim vztrajanjem pri odslikavanju tako imenovanih pejsažev duha, ki jih nadgrajuje z upodabljanjem našega naravnega prostora, bolečo in domala povsod prisotno odsotnostjo človeka, s prelestno naslikanimi nebesnimi svodi, skoraj bi lahko rekli tudi polnimi prazninami, ki kričijo po večnem in Večnem, in pa predvsem s svojimi grafičnimi listi, ki jih odlikuje odlična risba in zavezanost naravnosti maničnemu odnosu risanja in ponovnega risanja, si je Franco Dugo z leti nabral veliko umetniških izkušenj in obenem ustvaril izjemno bogat, številčen opus umetniških del, ki danes visijo v vseh pomembnejših zbirkah pri nas in v svetu.

Nebesni svodi in druge vizije je naslov imenitnemu katalogu, ki ga je izdala hiša za umetnost Art'e', ki tudi prodaja umetniška dela goriškega umetnika, priredila pa mu je tudi nekaj odmevnih razstav. Odlaka lepega ka-

taloga, ki so ga oblikovali pri Arti Grafiche Amilcare Pizzi Spa, je v izjemnih reprodukcijah Dugovih umetniških del in pa seveda v zajetni bibliografiji na koncu kataloga ter seveda v kritičnih zapisih, ki so jih prispevali: Alessandro Riva, Giudo Giufre', Marco Goldin, Girogio Soavi, Enzo Siciliano ter Fabio Lazzari, ki je napisal uvodne misli. V Dugovem katalogu pa je objavljen tudi daljši razgovor z goriškim slikarjem, ki se najlepše izraža v pretanjeni tehniki pastela in risbi.

Katalog Nebesni svodi in druge vizije je v celoti posvečen Dugovemu slikarstvu, v katerem skuša goriški umetnik najti odgovore na zadnja bivanjska vprašanja in tudi odgovore o človeški notranji lepoti skozi upodabljanje krajine in predvsem pa nebesnih svodov. Večina del je v tehniki pastela, ki jo je Franco Dugo izpopolnil do naravnosti boleče dovršenih tehničnih dosežkov.

Fotografije umetnika in njegovih likovnih pripovedi so delo goriškega fotografa in Francovega prijatelja Micheleja Fenzla Menardija ter Marca Ravenne.

JUP

SPOŠTOVANI IN DRAGI G. VINKO VODOPIVEC!

Oprostite, da Vas tako naslavljam, a za vsakogar, ki je kdaj pel ali še poje v kakem zboru, je Vinko Vodopivec drag prijatelj, h kateremu vedno rad zahajaš in se z njim zadržiš, ker veš, da ne dela težav, ker veš, da je prijeten sogovornik in se pogovarja o stvarih, s katerimi se ukvarjaš in v katere sam verjameš. Zato si dovoljujem ob spoštovanem napisati tudi pridevnik: dragi!

Pišem Vam, ker je 29. julija minilo 50 let, odkar Vas je On, ki vse ve in odreja, poklical k sebi. Predstavljam si, da ste dobili svoje mesto v tistih sobanah, kjer skrbi za dnevni red sv. Cecilija, in da ste tudi v družbi svetih ostali oni prijazen in veseli družabnik, kot ste bili kot vikar in nato župnik v Kromborku. Z ljudmi iz te vasi ste že ob prihodu v ta kraj leta 1907 ustanovili izobraževalno društvo s pevskega zbori in dramsko skupino ter tamburaškim orkestrom. Z njimi ste delili usodo begunca med prvo svetovno vojno in nato usodo povratnikov, ki si morajo obnoviti domove. Fašistične oblasti so pozorno spremljale Vaše delo in v nekem poročilu je informatorsko pero napisalo kvesturi, da 'don Vincenzo' 'pod prevezo, da piše cerkveno glasbo, vrši učinkovito propagando privrženosti slovanstvu' oz. da 'najde ob poučevanju verouka ugodne prilagoditve, da otrokom vceplja protitalijanska čustva'.

Nič posebnega, boste rekli, tako so ravnali slovenski duhovniki na Primorskem, ki so se zavedali, da sta vera in narodnost vrednoti, ki sta tesno povezani. Zavedali so se, da je trdnejša vraščenoost vseh vrednot mogoča le tako, da se ta duhovni nauk usidra v trdne okvire kulture in navad, v katerih neko ljudstvo živi.

Navedeni odlomek iz policijskega poročila pa nas opozarja tudi na velike zasluge, ki jih imate s skladanjem cerkvene glasbe. Po nekaterih podatkih naj bi napisali 11 maš in več kot 1200 pesmi v latinščini in slovenščini in tako prispevali neverjetno bogastvo v skupno dediščino slovenske cerkvene ali duhovne glasbe. Rad pa bi na tem mestu obudil spomin na neverjeten podvig Goriške Mohorjeve

družbe, ki ste ga pomagali izpeljati kot glavni urednik. V mislih imam štiri imenitne zbirke, ki so izšle v letih najhujšega fašističnega preganjanja, se pravi pesmarice: Božji spevi (1929), Gospodov dan (1930), pesmarico za ljudsko petje Svete pesmice (1931) in zbirko Zdrava Marija (1933). Istega leta je ilegalno in z navedbo, da gre za samozaložbo, izšla znamenita zbirka posvetnih, v glavnem ljudskih in ponarodelih pesmi Barčica, ki je v tistih letih pomenila neverjetno oporo pri ohranjanju in širjenju slovenske pesmi med slovenskim ljudstvom na Primorskem. Vam, dragi g. Vinko, ob prof. Emilu Komelu, Lojzetu in zlasti prof. Jožku Bratužu gre zasluga, da ste tako imenitno izpeljali ta širokopotezni in kulturno zahtevni podvig. Pri tem se mi zdi zanimivo, da ste v sodelovanju s prof. Filipom Terčeljem, ki je povezal pesnike in avtorje besedil, kot so bili g. Venceslav Bele, g. Stanko Stanič, Ljubka Šorli, s. Elizabeta, g. Gregor Mali in drugi, skrbeli tudi za nov literarni del, se pravi za nova besedila duhovnih pesmi, ki ste jih naročali raznim skladateljem ne le na Primorskem, ampak tudi v širšem slovenskem prostoru. Bil je to torej enoten načrt, s katerim ste Vi in ostali sodelavci dali v roke organistom in pevcem kakovostne, sodobne pesmi z novimi besedili in s premišljenimi in tehtnimi uvodi ter spremnimi besedili o liturgiki. Sama besedila pesmi pa so bila tudi nekaj več. Zlasti adventne in postne so med vrsticami dale ljudem vedeti, da se bliža rešitev, da je treba pač upati in zaupati v Božjo previdnost in da je mogoče s trdno vero premagati tudi vsakodnevne težave in narodnostna preganjanja. Pesmarice so bile tudi lično opremljene in jasno notografirane, za kar gre velika zasluga neutrudnemu in natančnemu Romanu Pahorju.

Ob sodelavcih, ki sem jih navajal, se mi dozdeva, da je imel posebno mesto prof. Jožko Bratuž. Bil je občutljiv, šolan pevec, globoko veren in kulturno široko izobražen človek, profesor klasičnih jezikov v malem semenišču, človek, ki je znal že z branjem vcepiti dijakom ljubezen to Homerjevega in

Platonovega jezika. Prepričan sem, da ste prav z njim preigrali in predebatirali vsako pesem posebej in jo analizirali tudi glede ritma in besedila. Bil je prof. Jožko Bratuž v tistih letih tudi zelo angažiran pri Goriški Mohorjevi družbi in je bil zato nekako idealni vezni člen med bratovščino in urednikom. Prav Jožko Bratuž pa ima gotovo velike zasluge tudi za izid znamenite Barčice.

Govorila sva le o teh štirih oz. petih zbirkah, a vaša skladateljska pot se je nadaljevala do zadnjega. Imeli ste izreden dar za melodijo in znali ste nagovoriti občutke primorskih, a tudi ostalih slovenskih pevcev, tako ko ste pisali cerkvene kot posvetne pesmi, ki jih tudi ni malo. In, če smemo soditi po starih in najnovejših sporedih številnih zborov, naši zborovodje in organizatori še vedno radi segajo po Vaših pesmih. Prepričan sem, da bo tako tudi v prihodnje in da bomo še dolgo z mislijo na Vas in Vaše delo na odrih ali v prijetni prijateljski družbi peli Žabe in Mojo srčno kri škropite, Na Poljani in Jaz bi rad rudečih rož, da ne pozabim Pobratimije, ker kot pribito drži, "da srce zvesto kakor zdaj ostalo bode vekomaj!"

Tako, preveč sem se razpisal in premalo povedal, da bi vsaj malo obudil velike zasluge, ki jih imate. S svojimi pesmimi pa ste marsikomu vili tudi ljubezen do petja in glasbe in s tem še vedno bogatite naše ljudi.

Zato, dragi g. Vinko, hvala za vse in lepo pozdravite vse, s katerimi ste sodelovali, in posredujte pri Vsemogočnem, da bi naše ljudstvo lahko še dolgo prepevalo in ustvarjalo v svojem jeziku.

Lep pozdrav

VAŠ MARKO TAVČAR

PREJELI SMO

SLOVENCİ IN SLOVENCİ PO SVETU (1)

piše JANEZ POŠTRAK

Še iz predosamosvojitvenih časov je julij pri nas že tradicionalno namenjen Slovincem po svetu. Včasih - v organizaciji Slovenske izseljenske matice (SIM) - predvsem zdomcem, da so jim predavali o vsakovrstnih dosežkih doma, možnostih vrnitve, šolanju otrok itd. (in jim še, le da zdaj o tem, kam lahko investirajo prihranke) ter "lojalnim" izseljencem, zdaj pa vendarle najširšemu krogu slovenstva: zamejcem, zdomcem in izseljencem; tudi vsem tistim, ki si "končno" upajo v Slovenijo, sogovorniki postajajo prej bolj kot ne zamolčane ali odrinjene politične organizacije na Koroškem, Goriškem, Tržaškem ..., in - nove slovenske manjšine oz. skupnosti na Hrvaškem, v Bosni in v Jugoslaviji. Zdaj šele je slovenski javnosti lahko - a je le izjemoma in mimogrede - predstavljena vsa paleta slovenskih društev (kulturnih, političnih, gospodarskih in športnih ter cerkvenih misij) po svetu, izza meja "nikoli pozabljene domovine". A tudi domačih. Poleg SIM se izseljenski problematiki - resda nekoliko okrnjeno, omejujočo se predvsem

na argentinsko "diasporo" - dejavno posveča Izseljensko društvo Slovenija v svetu z organizacijo izseljenskih taborov, večinoma zelo kakovostnih kulturnih prireditev in športnih tekmovanj ter okroglih miz o aktualnih vprašanjih. Pa spet oživljena Družba sv. Rafaela, ki je za letošnjo priložnost, denimo, izdala brošuro o možnostih vračanja v domovino. Koliko je samo slovenskih župnij po svetu in koliko društev in dejavnosti ob njih - šol, poučevanja slovenščine, podpornih gospodarstev, domov za ostarele, karitativnih dejavnosti, skavtov... -, ki že od vsega začetka spremljajo in sodelujejo s Slovinci po svetu? V Kanadi so (lazaristi), v ZDA, v Avstraliji (franciškani), seveda v Argentini ter pred desetletji, ob vse številnejši ekonomski migraciji ustanovljene misije za zdomce na Švedskem in zlasti v Nemčiji. V zamejstvu so v okviru nadškofij posebne pastoralne ustanove oz. vikariati za Slovence. Prve julijske nedelje je tudi slovenska Cerkev že davno posvetila izseljenstvu. Država pa piknikom.

In od lani - letos torej že drugič - tudi vseslovenskemu srečanju Slovincem v Državnem zboru RS. Da lahko spregovorijo v slovenskem parlamentu, je mnogim simbolično znamenje poenotenja z domovino - predvsem organizatorju, Komisiji DZ RS za odnose s Slovinci v zamejstvu in po svetu! Nasploh so bili slovenski politiki

letos še posebej prijaznih besed, bodisi na blejskem pikniku bodisi v parlamentu. Ne pa tudi tisti, ki jim je bila "govornica" (tokrat) ponujena. Da bi se resnično pogovorili in kaj tudi dogovorili, so mislili. Že dan pozneje je uvodničar in šef liberalnega Primorskega dnevnika, Bojan Brezigar, ugotovil (Samo kopica lepih besed), da je bil dogodek "v bistvu repriza srečanja, ki smo mu prisostvovali pred letom dni, le da je bila zastopanost slovenskih oblasti na nekoliko nižji ravni: lani sta namreč udeležencem spregovorila dva ministra, letos le državni sekretar". Pogrešali so, po njegovem, predvsem vsebino - pa ne tiste v najlonki vrečki, ki so jo udeležencem razdelili, s čepico z napisom Slovenija, brošuro Welcome to Slovenia - in odgovore na vprašanja, zastavljena že lani, "namesto tega pa so vsi slovesno mahali z resolucijo (!) o odnosu s Slovinci v svetu kot o velikem političnem uspehu. Celo desetletno zamudo pri odobritvi zakona za Slovence brez slovenskega državljanstva, ki jo izrecno zahteva ustava, je večina govorcev zelo elegantno obšla". Tudi v obširnem uvodniku (Bo ostalo pri lepem šopku besed) goriškega katoliškega tednika *Novi glas* je Jurij Paljk zapisal: "Edina obljuba pa, ki je padla na srečanju, je bila ta, da bo srečanje postalo tradicionalno..." In "Bodrilnih besed smo slišali veliko, tudi lepih in prijaznih, a le besed... v Ljubljani /smo/ pogrešali

neko narodno, slovensko državniško vizijo, v kateri bi našli tudi sami sebe". Ne le zamejski Slovinci, temveč vseh pet sto tisoč, kolikor jih živi izven matice, v različnih okoljih z različnimi težavami, a jim je "skupno predvsem to, da so zavezani slovenskemu jeziku in omiki, morda tudi to, da malce preveč pričakujejo od domovine" (Paljk). Gospodarske težave namreč pestijo tudi Slovence na tujem, predvsem v BiH in v Argentini, ki so tako rekoč na robu preživetja. Na Hrvaškem je slovenska skupnost (uradno) zdesetkana in je vprašanje, kakšen status ji bo po predlogu zakona o manjšinah, pred kratkim poslanem v saborsko razpravo, sploh pripadal.

Tukaj je tudi bistvo vsega: država ne reagira; neustrezna je diplomatska dejavnost; meddržavnih sporazumov - kjer bi moralo biti kaj rečeno tudi o slovenskih skupnostih - in njenih uredničenj po podpisih ne spremlja več. Ne ustvarja in ne spodbuja primernege vzdušja in okolja, ne ponuja jim posredovalne, kaj šele predstavniške (gospodarske, kulturne) vloge v meddržavnih odnosih. Kot da je dovolj, če imamo pri zunanjem ministrstvu Urad za Slovence v zamejstvu in izseljenstvu in Komisijo Državnega zbora za odnose s Slovinci v zamejstvu in po svetu, z vsemi "eksperti" in uslužbenci, pa narodno-zabavnimi ansambli, ki družno potujejo kot kulturoznosti zlasti in najraje k čezoceanskim Sloven-

cem. Pa jim, glej jih predrzne nehvaležneže, "naši Avstranci", na lastnih tleh, v parlamentu očitajo, da v slovenski kulturni politiki, na primer, ne zasledijo skrbi za ohranjanje slovenske identitete. Slovenski svetovni kongres, ki že dolgo ni več kakor iz začetnih, konsenzualnih časov Hribarjeve, Brezigarja, dr. Mislejeve, pa je le še poligon medsebojnih trenj za politični nadzor slovenstva, zapravljenega povezovalne priložnosti pa skuša zakrpati z organiziranjem počitnic v domovini (te dni na Jezerskem) za otroke Slovencev po svetu.

Zamejstvo, zdomstvo, izseljenstvo; zamejski Slovinci in Slovinci po svetu; "gastarbajtarji", emigranti? So vsi v podobnih težavah, ki jih "matična" lahko enoznačno in po birokratsko razrešuje, vsem v prid in sebi v zadovoljstvo? Državne institucije, ki se s to problematiko (kar se da ljubiteljsko in nenačrtno) ukvarjajo, bi se vsaj, kar se tiče organizacijske razvejanosti, mirno lahko zgledevale po Cerkvi. Različnost v slovenstvu: kulturno okoljska, družbena, ekonomska, intelektualna, ruralna in urbana, seveda zahteva različne, a konkretne pristope državnih ustanov do teh, večinoma že tako ustrezno artikuliranih kategorij slovenstva. Pa vendar potrebuje ena od "kategorij" slovenstva še prav posebej nenehno dejavno kooperativnost: slovenska manjšina.

DALJE

7
ČETRTEK,
1. AVGUSTA
2002

SLOVENCIM OBHAJALI GOD SV. JAKOBA

PRECEJ SLABE KRVI ZARADI LOČENEGA PRAZNOVANJA

Šentjakobski slovenski verniki so torej ločeno praznovali god svojega farnega zavetnika. V četrtek, 25. julija, se jih je namreč v domači cerkvi nabralo kar lepo število, da so prisostvovali slovesni maši, ki jo je daroval tamkajšnji slovenski kaplan in vodja Slovenskega pastoralnega središča msgr. Marij Gerdol. Treba je tudi reči, da je nekaj slovenskih ljudi prišlo tudi od drugod, da bi izrazili solidarnost šentjakobčanom zaradi neljubih polemik iz prejšnjih tednov, ki so privedle do ločenega praznovanja župnijskega zavetnika. O tem smo že pisali v prejšnjih številkah, vendar je verjetno prav, da nekoliko obnovimo dogajanje: v bistvu se je ponovil zaplet iz lanskega leta, ko so organizatorji dali tiskati lepake izključno v italijanski in so potem poskrbeli le za zasilne lepake v slovenski. Sodeč po pričevanjih, je bil msgr. Marij Gerdol v bistvu postavljen pred izvršeno dejstvo: ko je besedilo lepaka prevedel, se je znašel pred že tiskanimi italijanskimi lepaki, ki Slovencev sploh niso omenjali, razen v obvestilu, da bo pri slovesnostih sodeloval tudi slovenski župnijski cerkveni pevski zbor.

Če se vrnemo k četrtkovemu slavlju, naj povemo, da je mašni obred spremljalo petje Združenega zbora Zveze cerkvenih pevskih zborov, ki ga je vodil Edi Race ob orgelski spremljavi Tomaža Simčiča, verniki pa so tudi lepo sodelovali z branjem beril in prošenj. Msgr. Marij Gerdol se je v svoji pridigi zaustavil ob srečanju Jakoba z Jezusom, ki je svojega poznejšega apostola povabil, naj v hipu opusti vse in naj se poda z njim v negotovo pustolovščino. To, je dejal msgr. Gerdol, je takrat pomenilo klatiti se od zaselka do zaselka ter spati v zasilnih prenočiščih ali pa kar pod milim nebom idr. Iz tega izhaja, da za Jezusom lahko gre samo, kdor je pripravljen piti iz njegovega keliha ter dati tudi lastno življenje za svoje brate. Navezujoč se na besede papeža Janeza Pavla II., je msgr. Gerdol zatem opozoril, da mora Evropa ponovno poživiti svoje krščanske korenine. V današnjem svetu moramo imeti pred očmi, da smo kristjani postavljeni na trdne temelje apostolov, vogelni kamen pa je sam Jezus.

Četrtekova slovesna daritev je bila vsekakor zelo lepa in občutena, seveda pa je kanček grenkobe ostal. Približno pol ure po slovesni maši se je začelo slovesno proslavljanje sv. Jakoba s strani italijanskega dela župnijske skupnosti ob prisotnosti uglednih gostov (procesija je zaradi slabega vremena odpadla). Vendar ne verjamemo, da je bila docela občutena. Manjkala je slovenski del, manjkala je starodavna Cirilmetodova zastava, med italijanskimi verniki (zlasti med dušnimi pastirji) pa se je ustvarilo precej slabe krvi zaradi nastalih zapletov. Predvsem je motilo dejstvo, da je problem šel v javnost in da se tokrat Slo-

venci niso pustili prepričati, naj vendar potrpijo še eno leto, saj bo prihodnjič gotovo vse urejeno. Slovenski župljani pa so odločili, da tokrat ne bodo tihi.

Slovenski verniki šentjakobske župnije so si namreč izdelali jasno mnenje o nastalem položaju. V pogovorih z ljudmi na poznejši družabnosti v prostorih šentjakobskega kulturnega društva, je bilo namreč slišati zelo ostre besede na račun organizatorjev praznovanja, ki sploh niso niti hoteli pokazati, da v župniji živijo tudi Slovenci, ki tudi niso niti tako maloštevilni. Na lepem barvnem lepaku (naj še omenimo, da so napisali v cerkvi skoraj vsi v italijanski), ki je ljudi vabil na pobude v okviru župnijskega praznika, ni bila omenjena tridnevica slovenskih vernikov, omenjeno je bilo le sodelovanje slovenskega cerkvenega zbora. Poleg tega, je bilo še slišati, se Slovenci lahko "prosto gibljejo" v domači cerkvi le dve uri na dan, mali župnijski listič, ki izhaja že nekaj mesecev, pa slovenske prisotnosti ni nikoli niti omenil. Kot smo svojčas že zapisali, nekateri odkrito govorijo, da se odgovorni pri Sv. Jakobu nečesto zameriti trenutni desnosredinski večini, ki vodi tržaško občino in pokrajino. Vse skupaj pa je slab porok za praznovanje 150-letnice posvetitve šentjakobske cerkve, ki se bo začelo prihodnje leto.

12

DEVINSKO-NABREŽINA / OSVOJITEV NAČRTA ZA SESLJANSKI ZALIV

ZADOVOLJSTVO DESNICE IN OLJKE, A TUDI HUDE KRITIKE

Devinsko-nabrežinski občinski svet je torej v četrtek, 25. julija, osvojil t.i. varianto št. 21 in podrobni načrt za preureditev Sosljanskega zaliva. Pozitiven glas so dali svetovalci desnosredinske večine župana Reta in svetovalka levosredinske opozicijske Oljke Mariza Škerk (ostali trije predstavniki Oljke so bili odsotni), proti pa sta bila le opozicijska svetovalca liste Uniti-Združeni Viktor Tanze in Slovenske skupnosti Edvin Forčić. V prejšnjih dneh smo v krajevnem tisku seveda beležili različne odzive na dogodek, ki ga je župan Giorgio Ret imenoval za zgodovinskega. Lastnik zaliva Carlo Dodi je bil seveda zadovoljen z izidom glasovanja, saj je po njegovem mnenju prevladala zdrava pamet. Zdaj je treba podpisati še konvencijo in gradbeno dovoljenje, Dodi pa načrtuje začetek preureditvenih del že prihodnje pomlad, novi Sosljanski zaliv pa bi moral biti dokončan v nekaj letih. Zadovoljna je desnosredinska večina, ki preko župana Reta poudarja pomen, ki ga ima osvojitve podrobnostnega načrta ne samo za občino, ampak tudi za cel tržaški in deželni teritorij. Ret je tudi zagotovil, da bodo nove gradnje v zalivu izključno turističnega značaja, ne pa rezidenčnega, kot se bojijo mnogi. Zadovoljni so tudi predstavniki levosredinske Oljke. Njena v četrtek edina prisotna svetovalka Mariza Škerk ocenjuje dogodek kot zaključek dela, ki ga je začela prejšnja, Voc-

FOTO KROMA

cijeva levosredinska uprava.

Z izidom glasovanja pa seveda niso vsi zadovoljni. Že v prejšnji številki smo poročali o stališčih nasprotnikov osvojenega načrta za preureditev zaliva, ki jih je v prejšnjih dneh, po osvojitvi načrta, svetovalec liste Uniti-Združeni Viktor Tanze samo ponovil za krajevni tisk: načrt je preobsežen, ekonomsko ne stoji pokonci, bojažen, da bo načrtovano turistično naselje na področju opuščene kamnoloma postalo čez nekaj let rezidenčno, je vse prej kot namišljena, na načrt pa je padla težka senca suma nepravilnosti, kar bi lahko izhajalo iz nekaterih nedavnih sodnih razsodb. Tanze je upravi očitil tudi nespoštovanje občinskega statuta in slovenske-

ga jezika, saj je bila dokumentacija posredovana le v italijanski. V četrtek se je pred nabrežinskim županstvom zbrala skupina naravovarstvenikov ter drugih nasprotnikov načrta za preureditev zaliva, ki so s transparenti in napismi izrazili svoje nestrinjanje. Zdaj, potem ko se je občinski svet pozitivno izrazil o načrtu, pa napovedujejo nove pobude, med katerimi gre vsekakor omeniti sodne prizive.

Svoje stališče o izidu glasovanja devinsko-nabrežinskega občinskega sveta je našemu uredništvu poslala stranka Slovenske skupnosti. V sporočilu za javnost, ki ga je podpisal pokrajinski tajnik stranke Peter Močnik, SSK zelo kritično ocenjuje obnašanje in sklepe sve-

tovalcev devinsko-nabrežinskega občinskega sveta, ki je odobril že na samem začetku svojega mandata vse sporne načrte v zvezi s Sosljanskim zalivom.

Zelo hudo je, meni SSK, da je večina svetovalcev glasovala proti prejudicialnemu ugovoru svetovalca te stranke Forčića, ki je opozoril, da manjkajo slovenski prevodi dokumentacije, ki je priložena sklepu. Zaradi podobne zadeve je Deželno upravno sodišče Furlanije-Juljske krajine že razveljavilo nekaj sklepov prejšnje uprave, zato je bilo dejanje župana Reta in večine po mnenju SSK storjeno proti sklepom sodišča, se pravi v slabi veri. Poleg tega je večina zavrnila vse popravke opozicije, ki bi brez vsakega dvoma bistveno izboljšali načrt in namere lastništva, ki nima prave osnove ne jamstev, da bo v korist tudi interesov občinske skupnosti.

S tem, piše še v sporočilu SSK, je župan Ret že na samem začetku svojega mandata dokazal, da je talec skrajne desničarske komponente večine, ki si je, od deželnega odbornika Dressija do krajevnih svetovalcev, močno prizadevala za ta načrt, ki škodi slovenskim in italijanskim interesom v občini. Sedanji župan in njegova večina, v kateri sedijo tudi Slovenci, so takoj dokazali, da izjave naklonjenosti manjšini in splošnim interesom so bile le prazne volilne obljube in nič več, saj so ob prvi preizkušnji klonili zahtevam zasebnega investitorja.

Slovenska stranka ima za hudo tudi obnašanje svetovalcev Oljke, ki si, piše v sporočilu, niso znali pravočasno priskrbeti časa, da bi prisostvovali najvažnejšemu sklepu tega mandata, kot je velevala njihova državljanska dolžnost. Zelo sporen pa je bil za SSK tudi pozitiven glas slovenske predstavnice Levih demokratov, ki je podprla sklep desničarske večine, ki krši statut in interese slovenskih prebivalcev občine ter splošni interese uprave. S tem se nadaljuje politično delovanje v škodo krajevnega prebivalstva in pravic manjšine, ki je bilo značilno za bivšo večino v tej občini. Pa ne čudimo se potem nastalemu položaju, meni SSK.

MANIFESTACIJA SLOVENSKEGA GIBANJA V NABREŽINI

PROTI ZNIŽEVANJU RAVNI ZAŠČITE

MATJAŽ RUSTJA

Odlok bivšega notranjega ministra Scajole o dvojezičnih izkaznicah v tržaških okoliških občinah in kazenska prijava dveh nabrežinskih trgovcev zaradi domnevno napačnih dvojezičnih napisov sta dala povod za protestno manifestacijo, ki jo je priredilo Slovensko gibanje v sredo, 24. julija, na nabrežinskem glavnem trgu. Kraj protestnega shoda ni bil torej naključen in je po skoraj mesecu dni sledil prvi pobudi (takratni protestni shod je bil pred orožniško postajo, kot kaže slika) Slovenskega gibanja v devinsko-nabrežinski občini.

V priložnostnem govoru je član in eden izmed pobudnikov Slovenskega gibanja Primož Šturman glede napisov in izkaznic trpko ugotovil, da slovensčina počasi izginja iz javnosti: "Po našem mnenju je to nevaren precedens zniževanja ravni zaščite slovenske narodne skupnosti v Italiji, predvsem pa je potuha tistim, ki bi našega jezika najraje ne videli in ne slišali."

Skupina mladih, ki se je pred nekaj meseci odločila, da ustanovi gibanje, ki bo negovalo pravice naše narodne skupnosti

FOTO KROMA

in kulturo pravega sožitja v naših krajih, se torej aktivno vključuje v splet dogajanj, ki so nedvomno v zadnjem času dosegla zaskrbljujoče razsežnosti.

"Pri Slovenskem gibanju si sicer želimo", je nadaljeval Šturman, "da bi lahko tudi v Tržaški občini imeli dvojezične osebne izkaznice, vendar je po našem mnenju možnost samo enojezičnih izkaznic v okoliških občinah previsoka cena, ki jo moramo plačati."

Zadnji dogodki v tem kraju ter na našem področju se nam

zdi uperjeni proti naši narodni skupnosti, predvsem pa proti sožitju, ker se na tak način zaostrejuje medetnični odnos. Krhanje odnosov prav gotovo ni produktivno, še posebno ob vključevanju Slovenije v Evropsko zvezo.

Kot smo že povedali, si ne želimo zaostrovanja razmer, ampak smo za plodno in produktivno sožitje. Odlok Scajole je torej po našem mnenju velik korak nazaj za sožitje in demokracijo. Kaj takega se v pravni državi ne bi smelo dogajati."

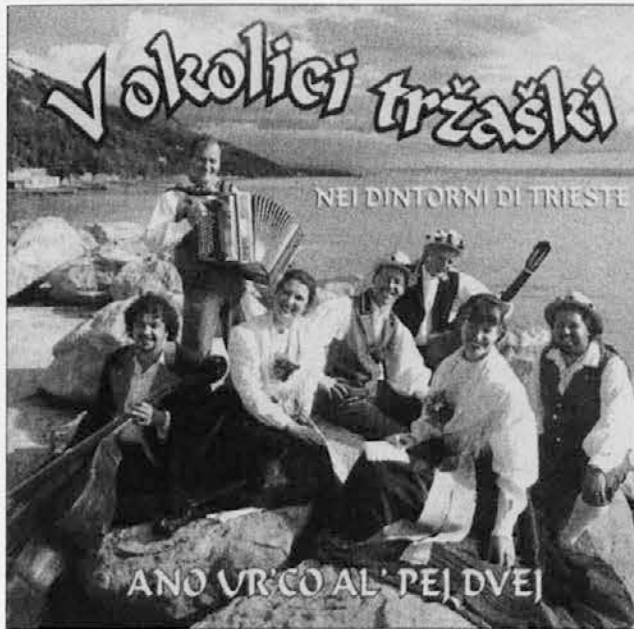

NOVA ZGOŠČENKA ANSAMBLA ANO UR'CO AL' PEJ DVEJ

V OKOLICI TRŽAŠKI ENA DEKLICA ŽIVI...

Vokalno-instrumentalni ansambel *Ano ur'co al' pej dvej* je izdal svojo drugo zgoščenko slovenskih ljudskih pesmi in plesov s Tržaškega. Po plošči z naslovom *Vesela budmuđ*, fante, ki je izšla pred tremi leti, je ljubiteljem stare slovenske ljudske oz. ponarodele pesmi na voljo zdaj tudi plošča z naslovom *V okolici tržaški*. V bistvu gre za nadaljevanje prejšnje, pa čeprav ob poslušanju naletijo na nekaj različnega. Če je namreč zgoščenko *Vesela budmuđ*, fante posvečena v prvi vrsti izvornim ljudskim pesmim v tržaški okolici, nastalim povprečno v 19. stoletju in ki jih označujejo tipični motivi in vsebine, značilne za ljudske pesnitve (izvajalci so črpali tudi iz zbirk, ki so jih objavili Milan Pertot, Ivan Grbec, Pavle Merku' in drugi), v plošči *V okolici tržaški* najdemo precej umetnih pesmi, ki so v 19. in v začetku 20. stoletja nastale na pobudo krajevnih slovenskih prosvetnih in pevskih društev, ki so tako popestrila svoje veselice in prispevala k takratnemu nadvse bogatemu kulturnemu in glasbenemu življenju tržaških Slovencev. Te pesmi so se takrat takoj oprijele občinstva, ki jih je vzljubilo, tako da so v kratkem času ponarodele.

Plošča se začne prav z venčkom pesmi, ki so jih peli na Tržaškem v začetku 20. stoletja: *V okolici tržaški*, *Milica* (ta pesem je bila na programu velikega ljudskega plesa, ki sta ga priredili v Škednju pevski društvi Velesila in Slava 30. decembra 1900) in *Lahko je zate duša*. Sledi na Tržaškem dobro znana skladba *Stu ledi*, ki so jo v tržaški okolici izvajali (in tudi peli) ob začetkih praznovanj in

veselic, s čimer so prisotne vabili na ples. Dalje lahko prisluhnemo fantovski pesmi *Temna noč*, pa še tržaški *Če me lučka pogori* ter narodni iz slovenske Istre *Sijaj mi sončece!* Spored se nadaljuje z venčkom kriških pesmi: najprej je tu *Uošterica Ljena*, ki je zaslovela kot "kriška himna", dalje je naborniška *Vsi z nami du Šonika*, na koncu pa še *Nej pije žaba u luži*. Po instrumentalni skladbi za ples *Lender* lahko prisluhnemo tržaški *Komar se je uoženo*, kateri sledijo pesmi *Na ganku* (tudi ta pesem je bila na programu velikega ljudskega plesa, ki sta ga v Škednju priredili društvi Velesila in Slava tokrat 27. decembra 1903), openska *Ko nekedaj po gozdu*, *Nocoj pa, oh, nocoj* in *Venite rož'ce moje*. Polka je bila razširjena skladba za ples v tržaški okolici, njej pa sledi skladba *Brez spanja*, ki

so jo tudi izvajali na že omenjenem škedenjskem plesu leta 1900. Iz Prečnika je pesem *Ta stara je umrla*, iz Gropade pa *Žeja*. Plošča se zaključuje s sklopom, ki nosi naslov *S prijatelji v osmici* in ki vsebuje venček narodnih, kot ga pojejo na Opčinah in v bližnjih vaseh. Tako lahko prisluhnemo pesmim *Kaj nam pa morejo*, *Mandole ku-ku*, *Ta stara gunderca*, *Treba ni, Tri taužent brvinco*, *Karlinca je štemana in Tramvaj uoponske* (pri slednji gre za slovensko inačico znane tržaške *El tram de Opcina*). Veliko pesmi, ki jih lahko poslušamo na tej plošči, se nahajajo v zbirkah Frana Venturinja, Ivana Grbca in Pavleta Merkuja, priredili pa so jih Tullio Možina, Ivan Florjanc, Zoran Lupinc in Aleksander Vodopivec.

Kot v prvi zgoščenci, tako tudi v primeru druge beležimo

več pesmi, napisanih v raznih slovenskih narečjih, ki jih govori v Trstu in okolici. Kdor ne pozna naše stvarnosti, ne bo kdovekako razlikoval med njimi, vendar stvari niso tako preproste in verjetno je velik dosežek, da so izvajalci lahko podali narečna besedila v njihovih specifičnih odtenkih.

Za kakovostno petje in igranje ter za lepo izgovarjavo so zaslužni seveda člani ansambela *Ano ur'co al' pej dvej*: pevki Marta Fabris in Sara Jablanšek (slednja učinkovito nadomešča Martino sestro Nadjo Fabris), pevcu, brata Boris in Igor Košuta, kitarist Tullio Možina, harmonikar Zoran Lupinc in kontrabasist Aleksander Ipavec "Ipo". Gre za glasbenice oz. glasbenike, ki so povprečno že več let prisotni na domači sceni kot člani raznih zborov in ansamblov (naj omenimo samo znameniti *Taims*, pa *Galbe*, *Tržaški narodni ansambel* idr.). V zadnjem sklopu pa so se jim pridružili še nekateri prijatelji, točneje moški kvartet že uveljavljenih pevcev, ki ga sestavljajo brata Vinko in Marjan Škerlavaj, Vinko Milič in Andrej Smotlak, ki s svojim "osmiškim" nastopom dajejo poseben pečat zgoščenci. Plošča, ki je bila posneta v studiu HD v Ljubljani, za produkcijo pa je poskrbel Record, bo razveselila ljubitelje starih tržaških slovenskih (tako ljudskih kot umetnih oz. ponarodelih) pesmi in plesov. Starejši se bodo spominjali časov, ko so bile take skladbe še vedno v čislju, mlajši pa se bodo seznanili z bogastvom našega ljudskega izročila in glasbene tradicije, ki je tudi danes še vedno živa.

iž

STO LET OPENSKEGA TRAMVAJA

VRSTA ZANIMIVIH POBUD OB ZGODOVINSKI OBLETNICI

V Trstu so se začela praznovanja ob stoletnici delovanja znamenitega openskega tramvaja. V soboto, 27. julija, je na končno postajo na Oberdankovem trgu prispel najstarejši še delujoči tramvajski voz zelene barve. Stari tramvaj, v katerem so uredili informacijski center, bo na tržaškem postajališču ostal do jeseni, ko bodo praznovanja dosegla vrhunec.

Sicer imajo organizatorji - v prvi vrsti družba Trieste Trasporti, pa tudi druge ustanove ter krajevne in deželna uprava - v načrtu še vrsto drugih pobud ob stoletnici openskega tramvaja.

Vsekakor bodo ljubitelji openskega tramvaja in njegove zgodovine lahko prišli na svoj račun že od tega petka, 2. avgusta dalje, v prostorih Prosvetnega doma na Opčinah. Ta dan bo ob 20.30 namreč steklo odprtje zgodovinske in fotografske razstave o openskem tramvaju, ki jo pri-

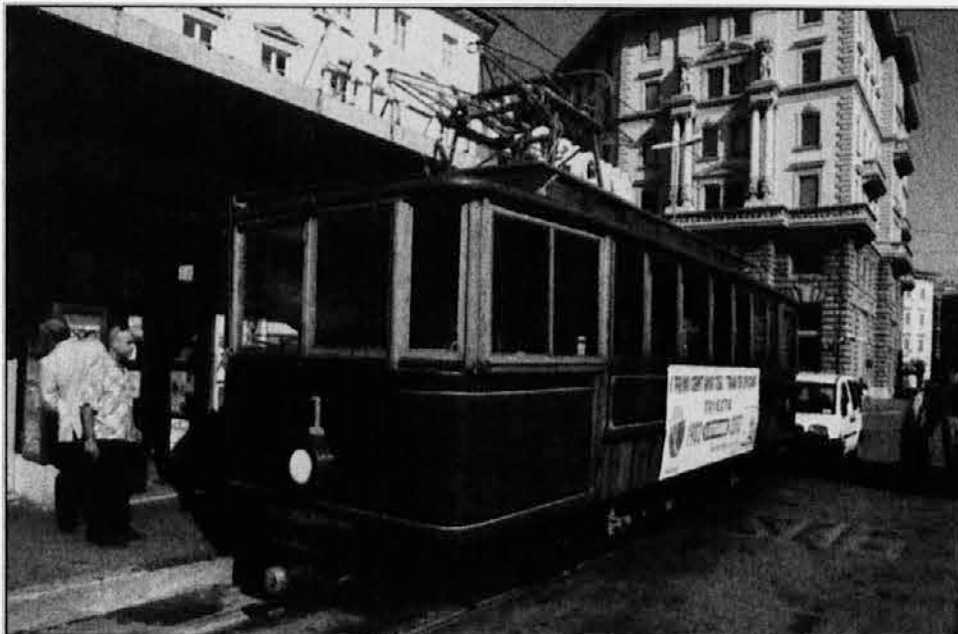

FOTO KROMA

reja vzhodnokraški rajonski svet v sodelovanju z domačim kulturnim društvom Tabor. Na otvoritvi bodo spregovorili Martina Repinc, Vik-

tor Sosič-Peračev in Gianni Cola, medtem ko bodo kulturni spored oblikovali moški zbor Tabor, učenci osnovne šole France Bevk in ansambel

Ano ur'co al' pej dvej. Razstava bo na ogled do 28. septembra ob delavnikih od 16. do 20. ure.

OBVESTILA

MESEČNA MAŠA za edinost bo v ponedeljek, 5. avgusta, ob 17. uri v Marijinem domu v ul. Risorta. Vabi Apostolstvo sv. Cirila in Metoda v Trstu.

URAMOLITVE za duhovne poklice, mladino in družine bo v Barkovljah v ponedeljek, 12. avgusta, ob 18.30. Toplo vabljeni!

DUHOVNE VAJE za žene in dekleta bodo tudi letos v Domu blagrov nad Trstom od ponedeljka, 19., do srede, 21. avgusta. Vodil jih bo lazarist g. Vinko Klančar z Mirenskega Grada. Število sob v Domu je omejeno, zato je treba pohiteti s prijavi. Te sprejema gospa Norma Jež, tel. št. 040 299409.

DUHOVNE VAJE za duhovnike bodo v Trstu (Dom blagrov - Le Beatitudini) od 26. avgusta zjutraj do 28. avgusta popoldne. Vodil jih bo jezuit p. Franc Cerar. Prijave in pojasnila: voncina@iol.it ali prenosni telefon 347 2414254.

DAROVI

ZA MARIJIN dom pri Sv. Ivanu: v spomin na Marijo Kavčič Veršič daruje Adrijana Krapež 25 evrov.

ČESTITKE

V veliko veselje Urške in Mojce ter Mitje in Manice je v nedeljo privekal na svet

BOŠTJAN

Z njimi se veselimo nonota Magda in Robert, Tamara, Marko, Andraž, Tjaša in Veronika. Malemu Boštjanu pa želimo, da bi ga na poti življenja nenehno spremljal božji blagoslov.

Voščilom se pridružujeta tudi uredništvo in uprava Novega glasa.

9

ČETRTEK, 1. AVGUSTA 2002

BOTANIČNI VRT CARSIANA

DVA ZELO ZANIMIVA VODENA OGLEDA

Med številnimi pobudami v okviru sezone odprtja botaničnega vrta Carsiana gre omeniti tudi posebno pobudo, ki bo stekla v nedeljo, 4. avgusta. Ob 16. uri bo namreč voden ogled po naravnih kraških okoljih, ki so jih rekonstruirali v vrtu. Ob 17. uri pa bo stekel ogled, po-

svečen rastlinam, ki so zaslovene po zaslugi umetnosti. V okviru te pobude bodo orisali nekatere rastline z znanstvenega, pesniškega in literarnega zornega kota. Ogled bosta vodila strokovnjaka za prirodoslovje in literaturo.

ČASTITLJIVI ŽIVLJENJSKI JUBILEJ

STO LET VIKTORIJE LEGIŠA VD. SANCIN

V petek, 26. julija, je v domu za ostarele Barilla v ul. Udine praznovala svoj stoti rojstni dan gospa Viktorija Legiša vd. Sancin. Slavljenska se je rodila leta 1902 v Cerovljah v družini, ki je imela domači vzdevek Pr' Žnid'rjevih in kjer je bila najstarejša od treh otrok. Osnovno šolo je obiskovala v Mavinjah, že kot 14-letna deklica pa je morala v begunstvo zaradi bližine fronte v prvi svetovni vojni. Po mamini smrti leta 1918 je morala tudi pomagati očetu pri kmetijskih opravilih ter skrbeti za mlajša brata.

V začetku 20. let se je gospa Viktorija preselila v Trst, kjer je najprej delala kot varuška pri neki slovenski družini. Leta 1929 se je poročila z Valeriom Sancinom in v zakonu sta se jima rodila dva otroka. Družina je živela najprej pri Sv.

Soboti, leta 1949 pa se je dokončno preselila v Skedenj v ul. Roncheto. Tudi po moževi smrti je gospa Viktorija ostala čila in zdrava ter pogumna žena, ki je do svojega 97. leta še vedno sama skrbela za hišo in vrt.

Prejšnji petek je bila torej v domu Barilla zelo živahna in prijetna družabnost, ki se je udeležilo veliko število sorodnikov in znancev gospe Viktorije. Slednja je upihnila stoto svečko na slavnostni torti in se celo zaplesala valček z vnukom. Slavljenci je v imenu tržaške občinske uprave in župana Dipiazza voščil tudi občinski svetovalec Paolo Rovis. Gospe Viktoriji Legiša vd. Sancin pa ob tej priložnosti želimo izraziti voščilo tudi mi pri *Novem glasu* ob tako častitljivem življenjskem jubileju.

OBČINSKI SVET SE VEDNO BREZ PREDSEDNIKA

NOVOSTI IZ GORIŠKEGA OBČINSKEGA SVETA

Novost zadnjega tedna je, da občinski svet še ni izvolil predsednika. Gre za ugledno mesto v upravi, ki ga je prejšnji župan Valenti v volilnem obdobju obljubil opoziciji. Po zmagi je prišlo v okviru večine do spoznanja, da je lahko predsednik sveta samo predstavnik opozicije, ki sprejema bistvene točke programa novega župana. Te pogoje je v razpravi sprejela skupina bivšega župana Scarana, medtem ko jih je desna opozicija obsodila, ker so po njihovem mnenju preveč kritični do vlade prejšnjega župana. Sedanja večina pa se

tudi ni uspela zediniti okrog imena kandidata za predsednika: poleg Rupenija so med možnimi kandidati tudi Tabaj (kot svetovalec, ki je prejel največ preferenc) ter med ženskami Anna Maria Ardit in Nataša Paulin. Odločitev bo vsekakor padla v mesecu septembru.

Sprejeta je bila sprememba proračuna, ki omogoča upravi, da redno posluje v prihodnjih mesecih. V upravni svet sklada za Gorico so bili imenovani predstavniki občine; med njimi je tudi Silvan Primožič.

ODBORNIK MARINČIČ, SSO IN SKGZ

SREČANJE NA POKRAJINI

10
ČETRTEK,
1. AVGUSTA
2002

Pred nekaj dnevi se je goriški pokrajinski odbornik za čezmejno in evropske zadeve ter manjšinska vprašanja Marko Marinčič srečal s predstavnikom krovnih organizacij Damjanom Paulinom za Svet slovenskih organizacij in Liviom Semoličem za Slovensko kulturno gospodarsko zvezo.

Odbornik jima je še enkrat obrazložil, da želi pri opravljanju svoje funkcije zastopati vse organizirane komponente slovenske manjšine v pokrajini. Predstavil je programe, ki se jih pokrajinska uprava želi lotiti v okviru izvajanja zakona 482/99. Pri tem je omenil odprtje urada za poslovanje v slovenskem in furlanskem jeziku, prevajanje in večjezičnost uradnih aktov, napisov, smerokazov in objav ter druge posege. Omenil je sicer, da so doslej na razpolago za izvajanje ome-

njenega zakona le skromna sredstva. Govor je bil tudi o koriščenju iz evropskih skladov za kulturne projekte, ki bi prispevali k boljšemu poznavanju sožitja med prebivalci na Goriškem tostran in onstran meje, o sodelovanju s slovensko pokrajinsko konzulto, o vključevanju slovenskih organizacij v kulturne programe pokrajinske uprave itd.

Paulin in Semolič sta z zadovoljstvom sprejela vabilo na srečanje z odbornikom in njegovo pripravljenost do sodelovanja. Iznesla sta nekaj konkretnih predlogov glede obravnavanih vprašanj. Poleg želje po uskladitvi delovanja tudi z občinsko upravo sta izrazila nujno po oblikovanju skupnih strategij naših manjšinskih ustanov glede izvajanja z zakonom zajamčenih pravic.

OŠ IZ SOLKANA IN OŠ ŽUPANČIČ

ŽELJA PO SODELOVANJU MED DVEMA ŠOLAMA

Pobude zblíževanja in sodelovanja podobnih ustanov ob meji so vedno hvalevredne, še zlasti ko gre za iskanje skupnih točk in graditev nove kulture sožitja.

Eno takih pobud je dala osnovna šola v Solkanu, ki je s svojimi okrog 600 učenci ena najboljših na Goriškem. Znana je zaradi pouka angleščine pri najmlajših učencih in po tem, da je postala regionalni center za izobraževanje na področju računalništva. Šola je dobila status računalniško najboljše opremljene in usposobljene osnovne šole daleč naokrog. Učencem, učiteljem in profesorjem je na voljo že 60 računal-

nikov, ki jih uporabljajo pri pouku pri večini predmetov. Sodelujejo pri mednarodnih projektih, kjer učenci in njihovi učitelji prikazujejo svoje delo. Po solkanski osnovni šoli se zgledejuje mnoge šole v Sloveniji.

Ravnatelj šole Marjan Kogoj je v pogovoru za solkanski časopis povedal, da je ta ustanova pobratena z goriško četrtjo Placuta-Sveta Gora. Radi pa bi se povezali in sodelovali tudi z osnovno šolo Otona Župančiča v Gorici (na sliki). Pravi, "da so dali skupno pobudo o sodelovanju in spoznavanju otrok iz obeh šol. Vendar še čakamo na ugodno rešitev prošnje".

M.

ČRTOMIR ŠPACAPAN IN VITTORIO BRANCATI PRI SLOVENSLEM ZUNANJEM MINISTRU

SKUPNI NAČRTI ZA ČEZMEJNO SODELOVANJE

Goriški župan Vittorio Brancati in župan Mestne občine Nova Gorica Črtomir Špacapan sta v petek, 26. julija, obiskala v Ljubljani slovenskega zunanjega ministra dr. Dimitrija Rupla. Šlo je za delovni obisk, prvi po izvolitvi nove občinske uprave v Gorici.

Obravnavali so čezmejno sodelovanje med obmejnima mestoma, Novo Gorico in Gorico, pri čemer je Vittorio Brancati poudaril naklonjenost novega goriškega vodstva do slovenske narodne skupnosti v Italiji in sploh do sodelovanja ob slovensko-italijanski meji na Goriškem. Slovenski zunanji minister Rupel je ob tem poudaril, da bi med Novo Gorico in Gorico lahko nastalo zgledno sodelovanje, ki ga namerava podpreti. Kot je javnim občilom v Novi Gorici sporočila Miroslava Križnič, svetovalka za stike z javnostmi pri mestni občini, "je Vittorio Brancati med pogovorom s slovenskim zunanjim ministrom predstavil pobude za poglobljeno čezmejno sodelovanje tako na gospodarskem kot tudi na kulturnem področju." Gre za sodelovanje med bolnišnicama v Šempetru pri Gorici in v Gorici, podaljšanje urnikov maloobmejnih prehodov, ponovno uvajanje večjezičnosti in večkulturnosti v Gorici in za ureditev položaja čezmejnih delavcev. Zlasti je prišel do izraza predlog o sodelovanju obmejnih bolnišnic, ki naj bi postal vzor za podobne evropske primere; uresničili naj bi namreč nekaj pilotski projekt, za katerega naj bi od Bruslja pridobili poseben status.

Oba župana sta nato obrazložila načrte za tesnejše sode-

vanje med občinama in izpolnjevanje nujnih skupnih projektov. Prav Špacapan si je prizadeval, da bi prinesli na mednarodno omizje pomembna obmejna vprašanja, o katerih sta se že pogovarjala s kolegom Brancatijem. Zunanji minister dr. Dimitrij Rupel je še poudaril, da Slovenija podpira projekte za sodelovanje ob državni meji na Goriškem, goriškemu županu Brancatiju (spremljal ga je odbornik za obmejno vprašanja in čezmejno sodelovanje odv. Damijan Terpin) pa se je zahvalil za nov dober in pozitiven odnos do slovenske manjšine v Gorici. Pri tem je dokazal, da od blizu spremlja delovanje levosredinske goriške uprave, saj je izrazil zadovoljstvo zaradi izvajanja določil zakona 482 in zaradi postopanja glede vprašanja Jeremitišča in širjenja tovarnega postajališča.

Srečanje na slovenskem zunanjem ministrstvu pomeni brez dvoma pomemben korak in samo še dokaz več, kako nova goriška občinska uprava skrbi za odnose ne le s sosednjo Novo Gorico, ampak tudi z Ljubljano, in to zlasti v luči integracijskih procesov, ki bodo čez slabo poldrugo leto pripeljali matično domovino v Evropsko unijo. Marsikdo očita Brancatiju, da se sploh preveč ukvarja s Slovenci oz. z zunanjo politiko in premalo s problemi mesta, a vse kaže, da njegove korake narekuje modra daljnovidnost, ki bo lahko dala obsoškemu mestu tisto vlogo, ki jo je Gorica v zadnjih letih izgubila. Dan po obisku je dnevnik Messaggero Veneto prinesel zanimive izjave goriškega župana, ki je povedal, da je z velikim zadovoljstvom našel topel sprejem pri zunanjem ministru, kar kaže na

to, da Ljubljana želi dati jasen signal in namerava z veliko pozornostjo spremljati dogajanje ob njeni zahodni meji. Občutek imam, je še rekel Brancati, da želi Rupel zagotoviti nove perspektive našim območjem in da hoče posegati v smeri presejanja vsakršnega nerazumevanja. Zato je tudi sam podprl linijo tesnega sodelovanja; "drugih možnosti pač nimamo," je še rekel goriški prvi občan.

Osnove sodelovanja so postavljene, sedaj jih bo treba konkretno uresničevati. Tokrat se zdi, da skupno čezmejno načrtovanje ne bo ostalo le pri lepih besedah, saj so za mesec september že predvidena druga srečanja goriškega župana s slovenskim vladnim podtajnikom in z zastopniki občinskih odborov Gorice, Nove Gorice in Šempetra-Vrtojbe.

M.D.

JAVNA DELA ZA TRILETJE 2003-05

RAJONSKI SVET ŠTANDREŽ NA DELU

Kljub poletnemu času se je v četrtek, 25. julija, v skoraj polni sestavi zbral štandreški rajonski svet, da bi vzel v pretres načrt občinskih javnih del za triletnje 2003-05.

Seje se je zato udeležil tudi odgovorni za resor javnih del inž. Ignazio Spano', ki je takoj na začetku predstavil že odobren načrt za obnovo, točneje asfaltiranje ulice Regg. Piemonte reale-Brajde in trga Sv. Andreja-Placa. Načrt, ki ga je odobrila prejšnja uprava in je tik pred izvedbeno fazo, pa je v rajonskem svetu izzval nezadovoljstvo, saj je v marsičem neprimeren in sploh ne jemlje v poštev konkretnih nasvetov in predlogov, ki so bili predloženi prejšnji upravi in jih je takratni odbornik Spagna, vsaj ustno, tudi osvojil. Poleg asfaltiranja bodo v Brajdi zgradili le del pločnika od ul. Tabai do ul. Monte Sei busi, od tam naprej pa je pešcem, kakor doslej, namenjena zemlja ob robu asfalta (kolesarska steza bo morda predvidena v novem načrtu o ureditvi prometa).

Glede Placa ni jasno, če bodo s tem posegom res opravljena vsa dela, za katera je nujno izkopavanje tal (namestitve podzemskih kablov tudi za novo razsvetljava trga, preveritev dotrajanosti ostale podzemne infrastrukture itd.), niti niso predvidena sredstva za olepšavo Placa samega, ki naj bi postal manj podoben prehodni cesti in bolj glavnemu zbirališču vaščanov, podobno

novi ureditvi Travnika v Gorici. Predsednik rajonskega sveta Marjan Breščak je tudi zato izrazil upanje, da bo imela v prihodnje občinska uprava več poslušaja za Štandrež. Nesprejemljivo je namreč, da že vrsto let leži v predalih načrt za ureditev kostnice na pokopališču ali pa da prejšnja občinska uprava ni predvidela niti ene samega posega v vasi. Še vedno neuporabna, pač zara-

di ekonomske nerentabilnosti, ostaja tudi javna tehtnica. Ob vsem tem se je inž. Spano' vsekakor pohvalno izrazil o društvu Juventina, ki z gledno skrbi za vzdrževanje nogometnega igrišča.

Med pereče probleme sektorja javnih del, na katere so opozorili svetovalci, sodijo še obnove t.i. vodoravne cestne signalizacije, ki je marsikje že popolnoma zabrisana, in ureditev dostopa s Placa na ul. Sv. Mihaela, kjer je ob slabem vremenu cestišče spolzko. Rajonski svet je tudi izrazil pričakovanje, da bo po poletnem premoru končno stekel tudi nov občinski načrt za ureditev prometa, ki naj bi bil v prvi fazi poskusnega značaja. Načrt naj bi nekoliko razbremenil gost promet skozi vas, kjer ulici Tabai in Sv. Mihaela služita kot mestni vpadnici (stanje se bo s premetitvijo bolnišnice verjetno še poslabšalo). Ravno ul. Tabai naj bi bila od ul. Monte Grappa proti Placu enosmerna, kar bi vsekakor omogočilo dostop v vas in bi obenem del tranzitnega prometa iz Gorice preusmerili na Gregorčičevo ulico.

SOVODNJE / POLETNO SREDIŠČE SKLADA MITJA ČUK

KRATKOČASNIK PREGANJA POLETNO SOPARICO

IVA KORŠIČ

Še ves ta teden, do 3. avgusta, bo v prostorih osnovne šole Peter Butkovič-Domen v Sovodnjah delovalo poletno središče Kratkočasnik 2, ki se je začelo 14. julija in ga že peto leto prireja Sklad Mitja Čuk. V zadnjih letih poteka otroški oddih v šolskih prostorih, ki jih daje na razpolago ravnateljstvo oz. občinska uprava. Dobro viden smerokaz v živahnih barvah usmerja obiskovalca proti šolski stavbi, ki je sredi julija spet odprla svoja vrata, da bi sprejela malčke iz vrta in osnovnošolske otroke. Žal pa se je za tritedensko kratkočasno preživljanje vročih prostih dni odločila le skromna peščica otrok, kakor nam je potožila Damijana Češcut, odgovorna za dober potek

sovodnjanskega središča, čeprav se je zanj v pomladnih dneh zanimalo in po njem povpraševalo precejšnje število staršev. Zakaj se niso prijavili, ji ni znano; mi lahko le ugibamo, da so se morda prav v tem času odpravili na počitnice, se preusmerili kam drugam ali pa so se pač enostavno premislili. Morda pa je bil finančni izdatek le previsok, saj vsi tožimo, da evri v denarnicah kar kopnijo. Vsekakor tudi ob maloštevilni udeležbi so v središču stekle raznovrstne dejavnosti, ki poživljajo soparne dni in vedrijo otroška srca. V prvi vrsti so to likovne delavnice, v katerih so delavne roke ob pozorni pomoči animatorke Mie in Damijane Češcut ter mlade mini animatorke Sare Doliani izdelale že nešteto pravličnih izdelkov. Na mizo v pro-

stornem šolskem hodniku so postavili na ogled domiselno izdelane hranilnike v obliki želv in polžev, zelene zmaje in letala iz lepenke, kuharice, zamorčke, spletene iz volnenih kitk, na steni pa visijo pravcete papirnate lutke-gibčne ritmičarke, žabe, s premičnimi členki, in še veliko drugih drobnih predmetov, ki bodo otroke spominjali na te počitniške dni, preživete v sproščeni ustvarjalnosti. Marsikateri del načrtovanega programa bo sicer ostal samo lepa zamisel, ker se pač vsega zamišljenega ob majhnem številu udeležencev ne da uresničiti. Razveseljivo pa je, da so kljub temu otroci zadovoljni. Najmlajši gost središča ima komaj dve leti, a je že cel korenjak, največji, edini Italijan, jih ima dvanajst. Najbolj zgovorni sta Aleksija in Debo-

ra, ki sta smeje se povedali, da jima je prav lepo, prav zato ker jih je v središču »tako malo«. Zabave vseeno ne manjka, saj poleg delavnic, telovadbe in drugih privlačnosti na vrtu za šolo vabi v svoje mokro naročje bazen, v katerem se po mili volji lahko nakopata in seveda sončita v jutranjih urah in popoldanskem času. Otroci namreč prihajajo v središče okrog osmih zjutraj, odhajajo pa okoli enih tisti, ki kosijo doma, ostali pa imajo opoldne kosilo, domov se pa vračajo popoldne.

Damijana Češcut je vodila tudi Kratkočasnik 1, ki je od 24. junija do 13. julija imel svoj sedež v šolskih prostorih v Doberdolu. Tudi tu je bilo letos precej manj otrok kot običajno, po vsej verjetnosti zato, da so nekateri izbrali goriška - tudi italijanska - poletna središča. Kljub vsemu pa je tudi ta uspel, saj je zadovoljil obiskovalce.

OBVESTILA

KATOLIŠKA KNJIGARNA obvešča vse dijake in študente, da sprejema naročila za šolske knjige do 31. avgusta 2002.

GORIŠKO-TRZAŠKO romanje na Barbano bo letos 2. septembra. Romarsko srečanje bo z mašo ob 11. uri. Ob somaševanju slovenskih duhovnikov bo maševal in govoril koprski pomožni škof msgr. dr. Jurij Bizjak. Sveto spoved opravimo doma, čeprav bodo duhovniki na razpolago v spovednicah, vendar je čas odmerjen; zato se spovedovanje zaključuje ob 10.45. Po želji lahko sporočimo plovni družbi v Gradežu zgodnjo uro odhoda z motornim čolnom oziroma s parnikom. Romanje na Barbano je tudi uvod v novo pastoralno leto. Vabljeni v velikem številu!

GLASBENA MATICA Gorica obvešča, da je v teku predpisanje za šolsko leto 2002/2003. Vsi, ki se bodo prijavili za vpis do 31.8.2002, bodo imeli poseben popust pri letni članarini. Prijave in dodatna pojasnila vsak dan od ponedeljka do petka, od 10. do 12. ure (tel. 0481 531508), na se-

dežu šole v Gorici, ul. della Croce 3.

GLASBENA MATICA Gorica obvešča, da je tajništvo zaprto zaradi dopusta do 16. avgusta 2002. Od 19. avgusta dalje bo spet odprto, in sicer s tem urnikom: od ponedeljka do petka od 10. do 12. ure (tel. 0481 531508).

DRUŠTVO SLOVENSKEGA upokojencev za Goriško obvešča člane in prijatelje, da bo štiridnevni izlet na Elbo od 3. do 6. oktobra. Vpisovanje bo 4. in 11. septembra na sedežu v Gorici ali pri poverjenikih.

DAROVI

ZA OBNOVITEV cerkve v Gaborju: Damijana in Robert ob blagoslovitvi hiše 50,00 evrov.

ZA OBNOVITEV cerkve na Vrhu: N.N. 500,00 evrov.

ČESTITKE

Na Sovenco je privekal mali Ivan ter osrečil mamico Kristino in očka Fulvia. S srečno družinico se veselijo SKPD F.B. Sedaj, župnik in župnijsko občestvo iz Števerjana.

11

ČETRTEK,
1. AVGUSTA
2002

NAGRADA SERGIO AMIDEI

NE SAMO FILMSKI PREGLED

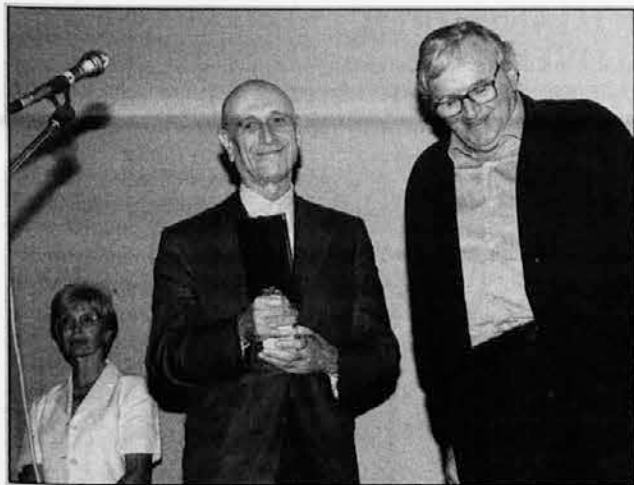

FOTO BUMBACA

Vsako poletje poteka v Gorici že tradicionalni filmski festival za najboljši scenarij Sergio Amidei, ki ga prireja istoimensko združenje kinematografske kulture v sodelovanju z goriško občinsko upravo, finančno pa ga podpirata Fundacija Goriška hranilnica in Dežela Furlanija-Juljska krajina. Letos se je že 21. goriška poletna filmska "izložba" začela 25. julija pod običajnim šotorom na goriškem gradu, končala pa se bo v soboto, 3. avgusta.

V desetih dneh je na sporedu kar šestnajst bolj ali manj zanimivih in znanih filmov, toda nagrada Amidei pomeni tudi prikaz kratkometražcev (letos kar petnajst) in prisotnost gostov iz filmskega sveta. Letošnja izvedba festivala je pomembna tudi zaradi izdaje kinematografske študije; v soboto, 27. julija, so namreč v prisotnosti italijanskega režiserja, scenarista in književnika Fabia Carpija (na sliki), ki so mu podelili posebno nagrado za življenjsko delo, predstavili poglobljeno monografsko publikacijo, posvečeno prav temu avtorju, izpod peresa Giovannija Di Vincenza.

Zelo zanimiv dogodek je bila, vedno prejšnjo soboto, krstna izvedba sedemminut

nega kratkega igranega filma *Presli bodo tudi to noč/Passeranno anche stanotte*, ki ga je produciral goriški Kinoatelj v sodelovanju z RTV Slovenija. Film je posnel mladi Goričan Matteo Oleotto po scenariju Francesca Locaneja. Goriško združenje je hotelo s to pobudo ovrednotiti obmejni prostor in hkrati promovirati mlade goriške filmske talente. Film, ki ga bosta med drugim v prihodnje predvajala kino Vittoria v Gorici in Kinemax v Trzinu, govori o znani goriški temi nezakonitih prebežnikov, ki skrivaj prehajajo mejo v mestu brezbriznežev, ki hlinijo, da se nič ne dogaja. Najnovejša produkcija Kinoateljeja želi pretresti gledalca, zdramiti v njem občutljivost za vsakdanje drame priseljencev, "drugorazrednih" prebivalcev sveta, katerih prisotnost trka ob zid predsodkov in mlačne ravnodušnosti dobromislečih.

Festival Amidei se bo torej končal v soboto. V torek, 31. avgusta, so sporočili, da bo na sklepnem večeru prejel nagrado za najboljši filmski scenarij Pedro Almodovar za film *Govori z njo/Parla con lei*. V odsotnosti španskega mojstra bosta nagrado prejela igralca Javier Camara in Candela Pena.

DPD

ŠTANDREŠKI OTROCI OD 8. DO 13. JULIJA

NEPOZABEN TEDEN V ŽABNICAH

V Koči sv. Jožefa v Žabnicah smo doživeli lep sončen teden, le včasih se je rahlo pooblačilo. V lepo gorsko vasico smo se podali župnik Karlo Bolčina in nekateri osnovnošolski otroci iz Štandreža, in sicer Jacopo, Danjel, Matej, Greta, Michele, Matheus, Michela, Carlo, Mattia, Nikol, Nicole in Nicolas, pa še študent Aleš s kitaro in kuharici Nada in Marta.

Otroci so bili razdeljeni po skupinah, tako da so imeli vsak dan druge dolžnosti: enkrat so pomagali v kuhinji, drugič pri čiščenju; s pesmi in božjo besedo so skrbeli tudi za duhovni program, pripravljali so tudi skeč za prijeten večer ob ognju. Žal smo preživeli ob ognju le prvi večer, ker so "prijazni" sosede poklicali gasilce. Obljubiti smo morali, da ne bomo več kurili. Obljubo smo držali in program izvajali ob sveči.

Otroci so podnevi tudi odhajali na kopanje in na izlete. Tako so šli na Svete Višarje, k Belopeškemu jezeru in na ogled Minimundusa v Celovec. Veliko smo prepevali, otroci so sami izbirali pesmi, Aleš pa nas je spremljal s kitaro. Sodelovali smo tudi pri sveti maši na Svetih Višarjah, pa tudi pri službi božji v Žabnicah.

En večer smo celo plesali na travi ob glasbi iz avtomobila. Enajstega julija je Danjel praznoval rojstni dan, prejeli smo obisk in torto, Mattia pa je Danjelu zapel arijo Figaro. Bilo je nepozabno!

Teden je hitro minil, otroci so pridno jedli, tako da je bilo veselje jim kuhati, razen majhnih izjem.

Tudi nekaj domotožja je bilo, kar pa je več kot normalno. Otroci so pač različni, vsak posebej je enkrat in neponovljiv in ravno v tej

različnosti je lepota.

Kuharici sva ob koncu tedna prešli za kuhanje pisno zahvalo s podpisom vseh, na katero sva zelo ponosni. Hvala, otroci, za lep teden in hvala župniku Karlu, da naju je povabil. Hvala tudi staršem, ki so nam otroke zaupali.

MARTA IN NADA

V PETEK, 2. AVGUSTA, V KULTURNEM DOMU

RAZSTAVA SONCE MIRU IN SOŽITJA

Mir in sožitje gotovo sodita med najvišje vrednote sodobnega časa. V ta okvir sodi tudi letošnja že tradicionalna mirovna pobuda Sonce miru in sožitja 2002, ki jo v galeriji Kulturnega doma v Gorici že osmo leto zaporedoma prireja goriška kulturna zadruga Maja v sodelovanju s Kulturnim domom Gorica, z Zvezo slovenskih kulturnih društev, Dijaškim domom Simon Gregorčič in posoškim Združenjem darovalcev organov

PEVMA: NOČNI POHOD Z BAKLAMI

Konec prejšnjega tedna so v Pevmi praznovali zavetnico sv. Ano; v nedeljo so bile slovesna maša, procesija in vaška družabnost. V petek, 26. julija zvečer, pa je rajonski svet Pevma-Oslavje-Štmaver v sodelovanju s krajevnima društvoma Sabotin in Naš prapor priredil nočni pohod. Zbralo se je kar nekaj ljudi, ki so izpred osnovne šole s svečami in drugimi svetili krenili na šest kilometrov dolgo pot po bližnjih zaselkih; vzdušje je bilo že itak prijetno, popestrilo ga je še petje slovenskih narodnih. Po pohodu je bil na dvorišču osnovne šole pripravljen rekreacijsko-kulturni program; udeležence je pozdravil novi predsednik rajonskega sveta Lovrenc Peršolja, nato so med drugimi nastopili mladi glasbeniki skupine Metalka iz Števerjana in vaški godci.

ADO. Pokrovitelj manifestacije je Fundacija Goriške hranilnice. Že nekaj dni lahko vidimo na križišču ob Kulturnem domu na pločniku narisano veliko rumeno sonce z dvojezičnim napisom (na sliki), ki napoveduje razstavo.

Letos bodo razstavljeni ves mesec avgust dela mladih goriških "likovnih umetnikov" iz poletnega središča Dijaškega doma S. Gregorčič, ki so se pod strokovnim mentorstvom učiteljice in ilustratorke Aleksandre Maraz odzvali na posebno likovno pobudo, saj so narisali sonce miru na okrog 40 majčk. Prireditev želi še posebno spomniti na 6. in 9. avgust 1945, ko sta na Hirošimo in Nagasaki padli prvi atomski bombi.

Pobuda kulturne zadruge Maja sodi v okvir prireditve, ki se bodo v dneh opomina na prvo atomsko uničenje zvrstile na Goriškem, obenem pa je tudi eden izmed členov dolge verige mirovni in solidarnostnih akcij, ki se skozi vse leto vrstijo v Kulturnem domu v Gorici pod naslovom "Vsi drugačni, vsi enakopravni".

Na otvoritvi razstave, ki bo v petek, 2. t.m., ob 11. uri v Kulturnem domu, bodo sodelovali malčki iz Gorice in Štandreža ter približljivi slovenski animator Sten Vilar. Šlo bo za kulturno-zabavno poletno srečanje, na katero so vabljeni predvsem otroci in mladi.

BENEŠKA SLOVENIJA

POGOVOR / PETER GERDOL

ČAR KANALSKE DOLINE

DANIJELO DEVETAK

Poletni čas nas vabi, da prekinemo sivi vsakdan in se naužijemo svežih moči izven običajnih okvirov. Naša dežela Fulanija-Julijanska krajina je znana bodisi po lepih plažah kot tudi po čudovitem gorskem svetu. Peter Gerdol, ki ga naši bralci že poznajo, je po rodu Tržačan, živi pa na Trbiškem, kjer dela na turistični agenciji Promotur. Vprašali smo ga, kako poteka letošnja poletna sezona in kaj svetuje našim bralcem, ki si želijo oddiha v vročih poletnih dneih.

Smo v polni poletni sezoni 2002. Kako je vaša družba Promotur stopila vanjo?

Letošnja poletna sezona je zaenkrat še kar uspešna, saj je obisk gostov zadovoljiv in približno enak kot v istem času v lanski sezoni, pa čeprav smo imeli letos več dni slabega vremena kot lani.

Ali lahko našim bralcem osvežite spomin in navedete, katere objekte v prelepih gorskih predelih naše dežele

upravljate v poletni sezoni?

V prvi vrsti bi omenil višarsko kabinsko žičnico, ki vodi prav do vrha Svetih Višarj k Marijinemu svetišču. Dalje upravljamo tudi kaninsko žičnico na Zlebeh (Sella Nevea), žičnico na Zoncolanu ter sedežnici v Forni di Sopra in Piancavalu.

Odkod prihaja zaenkrat največ turistov?

Popolnejšo evidenco vodimo samo na višarski žičnici, saj ima ta bistveno večji obisk kot pa ostale. V letošnji sezoni je občutiti rahel upad slovenskih vernikov, pa čeprav ostajajo še vedno v večini, ter večjo prisotnost romarjev iz avstrijske Koroške. Vedno več je tudi nemških in holandskih turistov, ki so na počitnicah na koroških jezerih. V ostalih središčih prihaja še vedno večina gostov iz Italije.

Med najbolj priljubljenimi cilji, kot ste že omenili, so gotovo Svete Višarje. Kaj nam lahko poveste o letošnji sezoni na tej gori, ki je tako priljubljena trem obmejnim narodom?

Poletna sezona na Svetih

Višarjah teče po programu. V prihodnjih tednih se bo zvrstilo kar nekaj pomembnih pobud, začeni z Romanjem treh Slovenij (zdomstva, zamejstva in matične domovine) v nedeljo, 4. avgusta. Ob Velikem Smarnu bo romanje na Svetih Višarjah kot ponavadi vredno obiska; v soboto, 17. avgusta, pa bo potekalo že tradicionalno Romanje Treh Narodov ob prisotnosti ljubljanskega, videmskega in krškega nadškofa.

Posebno praznično bo spet v nedeljo, 25. avgusta, ko bo

Slovenska zamejska skavtska organizacija praznovala 50. obletnico prvega tabora prav na vrhu Svetih Višarj. Ob koncu sezone pa bosta lepa praznika še v nedeljo, 22. septembra, s koncertom štirih slovenskih okteto med glavno mašo in po njej, ter v nedeljo, 6. oktobra, ko bo slavnostna procesija ob zaključku poletne sezone.

Ste zadovoljni z dosedanjim obratovanjem vaše žičnice v Žabnicah?

Žičnica vozi poleti vsak dan; s kakšnimi urniki?

Zaenkrat smo še kar zadovoljni, čeprav, kot že rečeno, nam je vreme nekoliko ponagajalo. Žičnica vozi do 15. septembra vsak dan, ob delavnikih od 9. do 17.15, ob nedeljah in praznikih pa od 8.30 do 18.15. Ob koncu sezone bo žičnica obratovala samo ob sobotah in nedeljah, in sicer 21./22. in 28./29. septembra ter 5./6. oktobra. Za povratno karto je treba odšteti 11,00 evrov, obstajajo pa seveda popusti za starejše in otroke, za družine ter tudi za večje skupine romarjev.

Vaša ponudba pa je mnogovrstna in vsakdo lahko najde v teh čudovitih krajih to, kar ga zanima. Možnost je počitka, hoje, gorskih

vzponov, kolesarjenja, pa tudi ogledov umetniških in zgodovinskih znamenitosti. Katere vaše druge "rože v gumbnici" svetujete bralcem, ki so žejni lepote in sprostitve?

V Kanalski dolini je ponudba kar se da pestra in gre od vodenih ekskurzij in zahtevnejših gorskih tur do raznoraznih tečajev, športnih dejavnosti, koncertov, predavanj ipd. Moj nasvet pa gre tistim, ki bi se radi prav zares odpočili in se za krajši čas popolnoma "izolirali": prespite nekaj dni na Svetih Višarjah; v gorski koči pri Juretu Prešernu je na razpolago nekaj udobnih sob, hrana je odlična, najvažnejše pa je dejstvo, da po

končanem obratovanju žičnice zavladata na Svetih Višarjah popolna mir in tišina.

Imate tudi lepo spletno stran

(www.promotur.org), ki vsebuje marsikateri podatek o vašem delovanju. Kako lahko najdejo stik z vami ljudje, ki si želijo kaj več informacij o vaših ponudbah?

Na naši spletni strani je kar nekaj informacij, še več pa jih lahko dobijo na strani trbiške turistične ustanove www.tarvisiano.org.

Če potrebujejo še dodatne informacije, pa se lahko obrnejo na naše urade na žičnici (tel. št. 0428 653915).

GLOSA JURIJ PALJK

O RAČUNALNIKIH

O strojih, ki jih nekateri uporabljamo vsak dan in se nam zato zmotno zdi, da za nas nimajo več skrivnosti, o elektronskih vragolijah, o katerih drugi samo vedo, da obstajajo, a jih na srečo sami uporabljajo, je silno težko napisati kaj posebno modrega in novega.

Računalniki so tu in mi smo z njimi, vsak dan smo bolj odvisni od njih in sploh ni rečeno, da moramo zato tudi biti srečni.

Če je lahko kakšna stvar na tem svetu odvrtna, potem je to lahko gotovo računalnik, ki vas ponavadi pusti na cedilu ravno takrat, ko ga najbolj potrebujete.

Pa vendar to ni nič novega, saj je tudi konj navadno ostal nepodkovan takrat, ko ga je kmet najbolj rabil, saj se tudi traktor pokvari vedno in skoraj samo takrat, ko bi ga kmet rabil za delo na polju. Še nikdar nisem slišal, da bi se pokvaril traktor pod lopo za hlevom, kjer čaka na delovno sezono. Slišal pa sem že preklinjati kmeta, ki se je peš vračal s polja, kjer je pustil pokvarjen traktor, in je zato pešal jezen domov do telefona, da bi poklical mehanika, o katerem je že vedel, da ne bo mogel priti takoj in bo zato delo na polju moralo počakati boljše čase...

Podobno je tudi z računalniki, o katerih nekateri celo trdijo, da "čutijo v zraku in okoli neko negativno energijo", zaradi katere se potem tudi ustavijo, preprosto povedano: "crknejo". Ko vam računalnik začne delati sive lase, je boljše, da ste vsaj v začetku mirni. Pobešneli boste itak kasneje, gotovo takrat, ko bo domov k vam prišel tehnik in mu boste povedali, kaj vse pri računalniku ne dela, in ga bo on pred vašimi očmi prižgal in računalnik se bo zares prižgal.

"Glej ga, glej, saj ne morem verjeti!" boste rekli tehniku, ki vas bo tiho gledal, rekel pa ne bo nobene. On je seveda od stroke, on ve. To, da ostane miren, tih, mu daje tisto avreolo znanja in vedenja, ki je v nimate. S stroko je tako, da ve, a tega ne pokaže! Najbolj pa vas bo pri tem na tihem jezilo, ker ne boste vedeli, če je tehnik na vaši strani ali pa je na strani tiste preklemane stvarce, ki ji pravimo tudi računalnik. Nikoli se ne ve!

Ko pa bo tehnik mimogrede povprašal, bolj nekam v zrak kot vas, če ste poskusili odpreti računalnik tako, kakor ga je pred vami odprl on, boste postali nejevoljni. V notranjosti boste naravnost besni, na zunaj se boste samo malce spotili, ko mu boste kar se da mirno rekli: "Seveda sem poizkusil, in to ničlikokrat; saj sem poskusil tudi pred pol ure, tik preden ste vi prišli, pa nič! Niti lučka se ni prižgala, kaj šele, da bi se na zaslonu kaj videlo!"

Tehnik bo zamrmral nekaj samemu sebi v brado, slišali boste samo to, da je to, kar ste mu pravkar povedali, skoraj neverjetno in pri sebi si boste najprej mislili, da je tehnik nesramen. Če imate srečo, bo potem tehnik računalnik ponovno ugasnil in ga skušal ponovno odpreti in... ne bo se zgodilo nič. Računalnik se ne bo vključil in vi boste ponosno dejali: "No, vidite, kaj sem vam pravil!" Tehnik bo še nekajkrat poskusil, potem bo računalnik lepo spravil v kombi in se odpeljal. Nazaj ga boste dobili čez nekaj zelo, zelo dolgih dni, s slanim računom seveda, in tudi povedali vam bodo, kaj se je zgodilo, a tako zapleteno in s tako učenimi besedami, da

ne boste razumeli ničesar in boste zato samo ponižno vprašali: "Pa dela sedaj, dela?"

Če je tehnik duhovit, vam bo povedal, da bo računalnik delal takrat, ko boste delali vi z njim, sicer pa vam ga bo samo suho prižgal in vam pokazal, kako je vse v redu.

Potem vam bo računalnik nekaj časa spet odlično služil, ko se bo ponovno kar naenkrat zgodilo, da vam bo kislina do vrha napolnila želodčno votlino, ko se vam bo podoba ne zaslonu računalnika kar sama od sebe "obesila" in ne boste mogli ne naprej in ne nazaj. Ne bo vam preostalo drugega, kot da boste izključili računalnik z glavnim stikalom, tako, kakor se ne bi smelo računalnika nikdar izključiti. Upali boste, da bo pri ponovnem prižigu vaš stroj delal, kot da bi se nikdar nič ne zgodilo. Ker se vam bo to večkrat ponovilo, boste prej ali slej kar po telefonu vprašali tehnik, če je to, da se vam slika na zaslonu kar sama "obesi" in ne morete potem z računalnikom narediti več nič. V odgovor boste dobili vse mogoče: slišali boste za viruse, potem za preobremenjenost, premajhen spomin, nove programe, pa tudi to, kako je elektronska pošta lahko nevarna in še kaj. Povedal pa vam noben tehnik ne bo, zakaj se vam to dogaja.

Tako se boste tudi vi naučili na računalnikove muhe, na to, da je samo stroj, ki se večkrat pokvari zato, ker je zapleteno narejen in "je zelo, zelo delikatna zadeva", kot mi je rekel tehnik, ko sem ga pred tedni prosil, naj mi kar po telefonu pove, kaj je z mojo napravo, ki enostavno "ni hotela delati". Zjutraj sem računalnik prižgal in je bilo z njim vse v

redu. Dve uri kasneje je ostal pred ženo črn, nji ni hotel delati, enostavno je ostal črn, ne prižgan.

Ko sva po nekaj hudih besedah na račun Billa Gatesa in njemu podobnih z ženo razumela, da govoriva samo o stroju, sva končno le poklicala tehnik, ki je ženi naročil, naj "ga pripelje k njemu na servis v Trst".

Žena je zvečer pripeljala elektronsko stvarco domov in mi povedala, da je najin računalnik tehnik pred njo prižgal in se je stroj čisto normalno prižgal.

"Ne!" sem rekel jaz.

"Ja, ja!" je rekla žena.

"In kaj je rekel tehnik?" sem vrtal dalje.

"Nič ni rekel, le gledal me je. Saj veš, kako gledajo!" je povedala žena.

Potem sva računalnik ponovno priključila na njegovo mesto pri nas doma in sem pritisnil na stikalo.

"Ekran je črn!" sem rekel po dveh minutah.

"Naj bo pa črn!" je rekla naveličana žena.

"In kdo bo pisal nocoj?" sem rekel.

"Nocoj se bomo pa pogovarjali," je prišlo v odgovor.

Potem je bila tišina.

Naslednje jutro sem ob šestih, ko prihajam v kuhinjo, počasi in tiho prižgal računalnik. Enostavno prižgal se je in vse je bilo normalno.

"Če to ni neverjetno!" sem rekel na glas.

Žena pa za menoj: "Pomisli, da smo odvisni od teh stvari, a?"

"Pa ve kdo, kaj se dogaja? Vaši tehnik na univerzi vedo, kaj se dogaja s temi preklemanimi stvarmi?" sem vprašal.

"Po moje ne," je bila kategorična žena.

Po moje tudi ne.

ROMANJE TREH SLOVENIJ NA SVETE VIŠARJE

Rafaelova družba prisrčno vabi vse rojake iz zamejstva, zdomstva in domovine, da v **nedeljo, 4. avgusta**, poromajajo na Svete Višarje.

Tudi letošnje pešpot lahko začnejo ob **8. uri** zjutraj ob vnožju gore, nad Žabnicami, od koder se bodo ob premišljevanju križevega pota in petju skupaj povzpeli na vrh. Ob **10.30** bodo prisluhnili predavanju dr. Janeza Zdešarja z naslovom Slovenska Cerkev v priležnosti fašizma, nacizma in komunizma.

Mašo bo ob **12. uri** daroval mariborski škof dr. Anton Stres.

SKAVTI VABIJO NA SV. VIŠARJE

Dejavnosti Slovenske zamejske skavtske organizacije se v letošnji sezoni ne bodo končale s poletnimi tabori, ampak s srečanjem na prostoru prvega tabora Slovenskih tržaških skavtov, ki je bil na Sv. Višarjah leta 1952. Ta podvig zaključuje praznovanja, ki so se v zadnjem letu zvrstila ob petdesetletnici slovenskega skavtizma v Italiji.

Ob tej priložnosti se SZSO želi zahvaliti Bogu in zato prireja na Sv. Višarjah slovesno mašo v **nedeljo, 25. avgusta 2002, ob 12. uri**. Ves dan pa bo posvečen srečanju med člani

organizacije in starejšimi skavti, prijatelji in starši.

Glavni zbor bo ob 11. uri, kosilo bo "iz torbe", taborni ogenj pa se bo pričel ob 15. uri.

Slovesnost bo še toliko bolj simbolična, saj letos praznujemo tudi osemdesetletnico ustanovitve skavtizma na slovenskih tleh. Tudi ta datum je za nas pomemben, saj smo v dolgem povojnem obdobju skupaj s Korošci in zdomci edini gojili slovenski skavtizem, ki je v devetdesetih letih spet zaživel v matični domovini.

Srečanje na Sv. Višarjah zadobiva torej širši pomen, ker se bomo tu v bratskem duhu srečali slovenski skavti in skavtinje iz Italije, Koroške, Slovenije in Kanade, pri maši pa bodo sodelovali goriški nadškof Dino De Antoni, tržaški škof Evgen Ravignani in koprski škof Metod Pirihi.

Nasvidenje na Sv. Višarjah! Informacije in novice najdete na spletni strani www.szso.org. NAČELNICA IN NAČELNIK SZSO ERIKA ČERNIC IN MARTIN SOSIČ

SLAVJE PRI RUSKI KAPELICI

Pod Vrščem, tik zraven Kranjske gore, stoji Ruska kapelica, ki je bila postavljena v čast ruskim ujetnikom, ki so bili umrli med gradnjo ceste na Vrščem med prvo svetovno vojno.

Tudi letos so se minulo nedeljo, 28. julija, zbrali ob kapelici predstavniki najvišjih slovenskih in ruskih oblasti, kot so prišli tudi visoki pravoslavni katoliški cerkveni dostojanstveniki. Letos mineva 86 let od tragičnega dogodka. V imenu slovenske vlade je spregovoril zunanji minister Dimitrij Rupel, prisotni pa so bili tudi ruski veleposlanik v RS Dolgov, rusko federacijo pa je predstavljala predsednik za mednarodne odnose sveta federacije Mihail Margelov.

PREDVOLILNE OBLJUBE BARBARE BREZIGAR

KLINIČNI CENTER V LJUBLJANI

PROTESTNI SHOD KMETOV PRED POSLOPJEM VLADE

VELIKA BOLNIŠNICA IN ZNANSTVENO SREDIŠČE

MARJAN DROBEŽ

Na poletnih kulturnih in družbenih prireditvah, ki jih je letos izredno veliko, pa seveda na počitnicah, ki jih zlasti v avgustu preživlja na desetisoče Slovencev, se kažejo svetle plati življenja. A slednje sestavlja predvsem množica dogodkov in izjav, ki dejansko šele omogočajo naše prebivanje in razvoj v tem času in prostoru. Pred dnevi se je zgodilo nekaj dogodkov, ki so pomembni za Slovenijo in tudi njeno vlogo v mednarodni politiki in odnosih.

Najbolj aktualna sta nemara odlok o razpisu volitev predsednika republike ter razpis rednih volitev v občinske svete in rednih volitev županov. Oba dokumenta je 23. julija podpisal in razglasil predsednik državnega zbora Borut Pahor. Volitve bodo v nedeljo, 10. novembra. Volilne komisije bodo roke in volilna opravila začele izvajati 2. septembra. Predsednik parlamenta je istega dne podpisal tudi odlok o razpisu splošnih volitev v Državni svet (drugi dom parlamenta, ki po mnenju nekaterih političnih okolij ni potreben). Te volitve bodo v sredo, 27. in v četrtek, 28. novembra. Roki za volilna opravila pri volitvah v Državni svet bodo začeli potekati 9. septembra.

V začetku soočanja med možnimi kandidati za novega predsednika Slovenije je najbolj značilno dejstvo, da je premier dr. Janez Drnovšek spet začel razmišljati o tem, če bo sploh kandidiral. V pogovoru s časnikarji lista *Dnevnik* v Ljubljani je, denimo, dejal, "da se kandidature za predsednika vlagajo oktobra in takrat bodo odločitve dokončne. Kaj vse se bo zgodilo do takrat, pa ne vem. Tega ne ve nihče. Je vam jasno, kaj bo 10. oktobra? Ali vi časnikarji veste, kaj bo čez mesec dni? Ali pa dva? Lahko pridem v položaj, ko bom ocenil, da kandidatura za predsednika ni možna. Stvari se pač spreminjajo, ker se ev-

ropska zgodba ujema z našimi predsedniškimi volitvami. Če bom ocenil, da bi s kandidatu- ro škodil Sloveniji, pač ne bom kandidiral. EU se v tem trenutku kaže kot glavni razlog za kaj takega, možni pa so še drugi".

O možnih še drugih razlogih, zaradi katerih bi premier morda odstopil od kandidature za novega predsednika države, je bil bolj jasn in nemara celo preveč neposreden Vinko Gobec, predsednik Zveze društev upokojencev Slovenije. Ko se je zahvalil za pobudo Desusa (Demokratske stranke upokojencev Slovenije), da bi bil kandidat te stranke za predsednika Slovenije, je dejal, "da mu njegovo zdravstveno stanje tega ne dopušča". Dodal pa je pomenljivo mnenje, ki so ga v nekaterih časnikih povezali z dr. Janezom Drnovškom, namreč, "da mora biti kandidat za državnega poglavarja zdrav". Že v začetku predvolilne tekme za položaj predsednika Slovenije je za del javnosti nekaj svoje verodostojnosti izgubil možni kandidat dr. France Arhar. Potem ko si je precej simpatij pridobil s kritičnim odnosom do vladne prodaje obvladujočega deleža Nove ljubljanske banke belgijski bančni in zavarovalniški družbi KBC, je dnevnik *Finance* razkril, da je bil dr. Arhar svetovalec pri prodaji Krekove banke Avstrijcem. Pogodbeni svetovalec za prodajo Krekove banke je postal le nekaj tednov po zaključku mandata guvernerja Banke Slovenije.

Neodvisna možna kandidatka za predsednico države Barbara Brezigar pa je v obširnem intervjuju za sobotno prilogo časnika *Delo*, objavljen je bil 27. julija, zelo neposredno odgovorila na najbolj zapletena vprašanja o stanju in razmerah v Sloveniji, s čimer je v marsičem predstavila in utemeljila tudi svojo osebnost in politično podobo. Navajamo nekaj njenih najpomembnejših prebrinjanj in mnenj. Poudarila je,

"da je Združena lista socialnih demokratov nedvomno dedič in nadaljevalec bivšega režima. Seveda tudi Janez Jansa in jaz sva bila člana Zveze komunistov. Ne vem, če sva zato predstavnika bivšega režima. Predstavniki režima so bili tisti, ki so takrat imeli oblast. Težko je za take stvari kriviti narod. Pri nas v Sloveniji je glavni problem dejstvo, da so bivši zagovorniki družbene lastnine danes lastniki kapitala. To je izredno nenavadno stanje. Skratka preveč kapitala je v rokah tistih, ki so včasih prisegali na družbeno lastnino".

Ko je možna kandidatka za najvišji položaj v demokratičnem sistemu države ocenjevala dva predsedniška mandata Milana Kučana, je dejala, "da je predsednik Kučan svoje obdobje zaznamoval. Lahko pa rečem, da bom, tako kot je on dal pečat svojemu mandatu, tudi sama zaznamovala svoje obdobje, če bom izvoljena, in bom nadaljevala delo tam, kjer ga je Milan Kučan končal".

PRVI DOSTOPNI PODATKI O PLAČAH POLITIKOV IN POSLANCEV

V Sloveniji se je prvič zgodilo, da so podatki o plačah politikov, poslancev, članov državnega sveta in visokih državnih funkcionarjev postali dostopni. Formalno so bili na voljo že prej, a podatkov od pristojnih organov sploh ni bilo mogoče dobiti. Nikoli ni bilo zagat pri predsedniku države, veliko nerazumevanja do časnikarjev pa v vladi in parlamentu, predvsem pa so bile težave v državnem svetu, kjer so bili v odnosu do javnosti precej vzvišeni. V zadnjem času pa se je vse spremenilo, tako da so pristojni organi pripravljali takoj dati podatke o plačah politikov, poslancev in članov državnega sveta. Tako je javnost seznanjena, da ima predsednik države Milan Kučan okoli 662 tisoč tolarjev plače na mesec. Plača premiera dr. Janeza Drnovška znaša nekaj nad 661 tisoč tolarjev. Predsednik

državnega zbora Borut Pahor ima skoraj 598 tisoč tolarjev, predsednik državnega sveta (drugega doma parlamenta) Tone Hrovat pa 638 tisoč tolarjev. Minister za okolje in prostor Janez Kopač prejema mesečno 586 tisoč tolarjev plače, ministrica za šolstvo Lucija Čok 593 tisoč, generalni sekretar vlade Mirko Bandelj 500 tisoč, generalna sekretarka državnega zbora pa ima 512 tisoč tolarjev plače mesečno. Primerljive omenjenim zneskom so plače drugih funkcionarjev na vrhu oblasti, pa tudi poslancev. Vse plače so v neto zneskih. Po 23. decembru, ko se bo končal mandat predsednika države Milana Kučana, bo imel ta pravico do predsedniške plače še eno leto, če se prej ne bo zaposlil drugje, ali se upokojil. Pravico je po sedanjem zakonu možno podaljšati še za eno leto, če bi tedaj Milan Kučan izpolnil pogoje za upokojitev.

Med dogodki, ki so ponazarjali politične razmere v Sloveniji v prejšnjih dneh, naj opozorimo še na protestni shod kmetov, v ponedeljek, 29. julija pred poslopjem vlade v središču Ljubljane. Nekateri so ta shod imenovali kmečki punt. Kmetje, ki jih usmerja Sindikat kmetov Slovenije, so protestirali zoper domnevno prenizke odkupne cene pšenice, zaradi zamud pri izplačilih škode zaradi suše in drugih vremenskih nesreč v lanskem letu, pa zaradi "nesmiselnih" veterinarskih pregledov, ki jih finančno preveč obremenjujejo. Na splošno slovenski kmetje ne sprejemajo kmetijske politike, kakršno zahteva EU. Protestni shod, ki ga s svojim posredovanjem resorni minister Franci But ni mogel preprečiti, sta podprla tudi Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije in Zadružna zveza Slovenije. Če vlada ne bo sprejela zahtev kmetov, ti napovedujejo novo protestno zborovanje v začetku meseca septembra.

Klinični center v Ljubljani je osrednja slovenska bolnišnica, hrati pa tudi znanstveno in izobraževalno središče medicinske znanosti. Tudi ta ima zasluge za to, da se prepoznavnost in ugled Slovenije v svetu večata. Klinični center ob Zaloški cesti je ena najbolj uspešnih zdravstvenih ustanov v Evropi, čeprav se zmeraj sooča z različnimi težavami, predvsem pomanjkanjem sredstev in v posameznih klinikah oz. medicinskih dejavnostih ter s pomanjkanjem zdravnikov in medicinskih sester.

V nekaterih medicinskih dejavnostih je Klinični center v svetovnem vrhu, denimo, pri plastični kirurgiji, zdravljenju opeklina, nevrokirurgiji, ginekoloških operacijah in pri zdravljenju sladkorne bolezni. Je med redkimi zdravstvenimi zavodi, kjer imajo uvedeno 24-urno invazivno žilno diagnostiko, zaradi česar se je število smrti zaradi srčnega infarkta precej znižalo. Leta 1991 je okrog 20% pacientov, ki so imeli srčni infarkt, umrlo, zdaj pa število smrti zaradi srčnega infarkta znaša manj kot pet odstotkov tistih, ki jim zdravstveno pomoč nudi Klinični center. O visoki ravni in kakovosti zdravljenja pričča tudi podatek, da v omenjeni največji slovenski bolnišnici vsako leto opravijo več kot sedemsto operacij na odprtem srcu.

Med 868 zaposlenimi zdravniki je 19 višjih svetnikov, 37 svetnikov, 42 profesorjev, 32 izrednih profesorjev, 75 docentov, 232 magistrov in 193 doktorjev znanosti. V kliničnem centru delajo tudi štirje akademiki. Samo lansko leto so zdravniki specialisti uvedli 216 novih metod zdravljenja, medtem ko je bilo v letih 1995 do 1998 v povprečju uvedenih 136 novih metod zdravljenja na leto. Leto 2001 je bilo v marsičem pomembno tudi po številu objavljenih znanstvenih člankov v strokovnih revijah. Strokovnjaki iz Kliničnega centra so v slovenskih in tujih revijah objavili 386 strokovnih člankov, v obdobju 1995-1998 pa povprečno 170 takih prispevkov letno. Strokovnjaki osrednjega slovenskega zdravstvenega in znanstvenega središča so lani sodelovali pri stotrinastih mednarodnih raziskovalnih projektih.

Dobrišen del zaslug za uspešno delovanje Kliničnega

centra v Ljubljani ima generalni direktor zavoda, prof. dr. Primož Rode. Menda naj bi v kratkem zapustil svoj položaj in odšel v diplomacijo. To bi bila zagotovo škoda za slovensko zdravstvo, ki potrebuje strokovnjake njegovega profila. Toda kljub morebitnemu odhodu še zmeraj ohranja zavzetost in elan pri svojem delu. Poudarja, "da v slovenskem zdravstvu ni standardov, normativov in meril, zato morajo vse naloge in načrte v Kliničnem centru opraviti sami. Najbolj nas pesti pomanjkanje sredstev, saj so zdravljenje in medicinski posegi v našem zavodu dragi. V Sloveniji namenimo na prebivalca 747 ameriških dolarjev za njegovo zdravje, kar je približno toliko kot na Madžarskem, Češkem in na Poljskem. Vendar se ne želimo primerjati s temi državami. Moramo se primerjati z državami z bolj razvitim zdravstvenim sistemom, kot je pri nas".

Sicer bi v Kliničnem centru za delo, ki bi potekalo tekoče oziroma brez zastojev potrebovali še 170 zdravnikov in več kot 500 medicinskih sester. Nedavno so namestili petdeset novih zdravnikov na oddelkih za anesteziologijo in travmatologijo. Prijavilo se je skupaj 167 kandidatov, med katerimi jih je bilo veliko iz držav na območju nekdanje Jugoslavije. Zdravniki, ki bi se radi zaposlili in prihajajo iz tujine, morajo obvladati slovenski jezik, čeprav nekateri posamezniki izvajajo pritisk zoper tako obveznost.

Zanimiva in aktualna so stališča vodilnih v Kliničnem centru glede vloge javnega in zasebnega zdravstva v Sloveniji. Zagovarjajo in utemeljujejo t.i. socialno zdravstvo, kakršnega imajo evropske države, Kanada, Avstralija in nekatere druge države. Tam in tudi v Sloveniji ugotavljajo, da javno zdravstvo najbolj zagotavlja kakovost in varnost življenja. Generalni direktor Kliničnega centra prof. dr. Primož Rode, meni, "da je t.i. zasebno zdravstvo lahko pomemben dejavnik za izboljšanje zdravstvenega stanja prebivalstva, ki pa tako kot v razvitem svetu nima skoraj nobenega vpliva na izboljšanje zdravstvenega varstva pri najbolj zahtevnih diagnostičnih in terapevtskih posegih".

V NOVI ŠTEVILKI BRIŠKEGA ČASNIKA

TUDI O MLADINI IN NJENIH VREDNOTAH

Tudi nova poletna številka *Briškega časnika*, ki ga izdaja Občina Brda, je vsebinsko bogata in po obliki sodobna oziroma skoraj razkošna. Objavlja veliko prispevkov, ki odražajo življenjski utrip in razne podrobnosti o briškem vsakdanu. Spričo pomena in širših razsežnosti sta nemara najpomembnejša prispevka o mladih in njihovih vrednotah ter o mestu, ki bi ga pesnik Ludvik Zorzut moral imeti v slovenski literarni zgodovini. Strokovnjak za boleznin odvisnosti dr. Zorko Ščuka v svojem razmišljanju o življenju in vrednotah mladih opozarja na primere neotesanosti mnogih fantov in deklet in poudarja, da ne gre vse krivde zvaliti nanje. "Imamo takšno mladino, kakršno si zaslužimo. To poudarjam zato, da se ne bi zatekali k zgražanju in moraliziranju, ko je govor o naši mla-

dini. Mladino naj bi namreč oblikovali mi, odrasli." O omenjeni temi vrednot mladih piše tudi Efrem Mozetič, župnik v Šmartnem. Opozarja, "da vsak način življenja, ki gre proti naravi, se bridko maščuje. Naš čas je tipično uživaški. Vidi le dve vrednoti: denar in uživanje. Mnogi gredo za vetrom. Toda pot užitkov ne prinaša prave sreče. Človeka pusti praznega in razočaranega. Zgodbe mladih ljudi, ki so zašli v svet omane, nam to žalostno potrjujejo, saj jih je te vrste "sreča" spravila v pravo suženjstvo. Je pa še druga pot do sreče - pot do Boga. On je naša prava in trajna sreča. To je pot visokih idealov: pravičnosti, zvestobe, dobrote in odprtosti. To je pot resnosti, odgovornosti, odpovedi, žrtev, kar pa prinaša tudi polno notranjega veselja in zadoščenja".

Ana Toroš je napisala sesta-

vek z naslovom *Ludvik Zorzut, prezrti pesnik na straneh literarne zgodovine*. Ko se sklicuje na študijo Marijana Breclja o Ludviku Zorzutu, opravljeno v okviru literarne raziskave o pesniku, citira Tarasa Kermaunerja, ki je zapisal, "da Zorzutove pesmi nikakor ne spadajo v tako imenovano 'visoko poezijo'. Narečnih pesmi pa niti ne omenja. Zaradi tega je bil bralec Kermaunerja prikrajšan za zanimivo informacijo, da je Zorzut edini pesnik, ki je v Ptikički briegarci, svoji pesniški zbirki, napisal nekaj pesmi v briškem narečju. Pogumen korak je napravila prof. Lojzka Bratuž z videmske univerze, ko je v publikaciji z naslovom *Sodobna slovenska narečna poezija* zapisala, "da bi bilo treba narečnemu pesniku Ludviku Zorzutu nameniti več pozornosti". Razprave o odnosu med narečno lite-

raturu in literaturo v knjižnem jeziku se nadaljujejo. Avtorica pri tem navaja Marijo Pirjevec Paternu, ki narečno poezijo razume kot integralni del slovenske poezije. Seveda pa, zatrjuje, "tukaj ne gre za vprašanje kakovosti, ampak za drugačen način ubesedovanja, ki pa ima tudi svoje prednosti in posebnosti, za kar pa literarna teorija in metodologija še nimata pravega posluha. Nov pristop bi bil morda Zorzutovim narečnim pesmim bolj pravičen, tako da bi v njegovi liriki, osvobodjeni 'izmov' njegove dobe, odkrili še neodkrita zaklade. Le s poznavanjem temeljnih literarnih zakonitosti v zvezi z narečno poezijo bi namreč lahko pravično ocenili Zorzutov skromni opus in dokončno zapisali sodbo o upravičenosti ali neupravičenosti njegove obravnave na straneh slovenske literarne zgodovine".

M.

ODKRITJE SPOMENIKA IVANU REJCU

V petek, 2. avgusta, bo ob župnijski cerkvi Sv. Križa odkritje spomenika duhovniku Ivanu Rejcu. Ob 18. uri bo maša v kapucinski cerkvi (zaradi porciunkule, ki jo kapucini v Sv. Križu na Vipavskem slovesno praznujejo). Po maši bo ob 19. uri odkritje spomenika Iva-

nu Rejcu. Slavnostni govornik bo dr. Drago Klemenčič. Ob odkritju bodo nastopili pevci Janeza Svetokriškega. Ivan Rejec (Šebrelje 1878-Zalošče 1947) je bil vodilni katoliški mislec v času fašistične diktature na Primorskem in ena najbolj markantnih osebnosti med slovenskimi duhovniki med prvo in drugo svetovno vojno. Preden ga je fašistična oblast obsodila in zaprla, je bil od leta 1914 do 1931 župnik v Sv. Križu na Vipavskem, kjer mu bodo tudi postavili spomenik. Znan je kot publicist, mislec in prevajalec.

ZDRAVO, DOBRO IN PREPROSTO

ŠTIRJE KUHARSKI PRIROČNIKI ZA NAŠ ČAS

Pri Založbi Mladinska knjiga, ki sicer zgledno skrbi za izdajo književnih del in seveda slovarjev ter leksikonov, ne zadnje tudi Enciklopedije Slovenije, izdajajo občasno tudi knjige, ki pridejo prav v vsakdanjem življenju, med njimi niz priročnikov, s katerimi si lahko pomagamo, da nam življenje ni tako težko, kakor se nam sicer na prvi pogled zdi. Med te priročnike gotovo sodijo tudi knjige z nasveti in recepti za hitro, a zdravo in predvsem pa okusno, slastno prehrano.

Tako ima Založba Mladinska knjiga zbirko z lepim naslovom *Zdravo, dobro in preprosto*, ki jo ureja Tatjana Žener.

V tej lično in sodobno oblikovani zbirki knjig je pred kratkim izšlo troje naslovov, ki bodo gotovo našli svoje mesto, radi bi napisali na knjižni polici, a bomo raje zapisali: v kuhinji, ker tja tudi sodijo. Vseč bodo tako gospodinjam kot mladim očetom, ki morajo kdaj poprijeti za kuhinjske pripomočke, da otrokom in sebi poleg testenine, ki jih pri nas poznamo kar pod pojmom "pašta", skuha tudi kaj zahtevnejšega in boljšega, predvsem pa svežega in zdravega. Urednica zbirke je namreč na hrbtno stran kuharskih knjig zapisala, da so v priročnikih gotovo take jedi, ki so vse bolj zdrave od tistih, ki nam jih ponujajo zmrznjene v današnjih samostrežnih trgovinah.

Wendy Lee je napisala priročnik z naslovom *Dobrote iz mikrovalovne pečice*, ki ga je v slovenski jezik prevedla Vera Lamut. Vsi tisti, ki hitite v službo in pridete vedno prepozno domov, veste, kaj je mikrovalovna pečica in veliko nas je takih, ki si s "turbo pečico" pomagamo, da pridemo takoj do tople hrane. Da pa je možno z mikrovalovno pečico narediti še kaj več, kot le pogrevati hrano, boste zvedeli v knjigi z recepti za juhe, predjedi in lahke prigrizke, za glavne jedi, vegetarijanske jedi in sladice, pa še nekaj nasvetov za kuhanje v mikrovalovni pečici je avtorica dodala.

Lorena Dobrila je prevedla knjigo z nasveti za pripravo pic, ki nosi prav preprost naslov *Pice*. Avtorica Wendy Lee razlaga v tem kuharskem priročniku najprej sestavine za dobro pico, nato pove nekaj receptov za mesne in ribje, vegetarijanske

in druge pice, predvsem pa zelo pragmatično podira neke mite o pripravi pice, za katero so Italijani prepričani, da je njihova narodna jed, Američani pa, da so jo oni izumili, ker so njeni največji porabniki, predvsem globoko zmrznjenih in že pripravljenih pic. Podiranje mita o mediteranski zasidranosti pice se začne tam, kjer Wendy Lee pove, kako lahko za pico uporabimo ostanke hrane pravkar končanega obeda. Velja poizkusiti. Za tiste, ki prisegajo na pico!

Carole Handlip pa je napisala knjigo kuharskih nasvetov z naslovom *Hitro pripravljene jedi* in tudi to je poslovenila Lorena Dobrila. Juhe in solate, testenine, ribe in školjke, mesne jedi, sladice in še kaj se bo našlo v knjigi, ki ima na koncu tudi poglavje o nepogrešljivih živilih pri hitri pripravi jedi. Če ne verjamete, da lahko samo v desetih minutah skuhate jagnječji kuskus, potem odprite knjigo in začnite, saj vsak priročnik iz niza *Zdravo, dobro in preprosto* s fotografijami vodi do končnega cilja, okusne in preproste jedi, ki bo popestrila vaš vsakdanjik.

Rosemary Wadey je napisala v izvorniku kuharske recepte pod naslovom *Pecivo za vsako priložnost*, v slovenščino je knjigo prevedla Vera Lamut. Knjiga je za sladokusce, veseli smo je lahko pri nas, saj prinaša recepte za vse tiste kolače, peciva in torte iz anglo-saksonskega ter seveda ameriškega sveta, ki jih pri nas ne poznamo tako veliko, da bi lahko rekli, da je naša potica boljša. Dekletom, ki nekaj dajo nase, se bodo sline pocedile ob pogledu na čudovite kolače iz Nemčije, Walesa in še od kod; tistim pa, ki raje preidejo takoj k dejanjem, bo knjiga *Pecivo za vsako priložnost* pravi napotek za raziskovanje pregrešno dobrih sladk, ki so dobre prav zato, ker so sladke. Če že veste za Sacherjevo torto, potem morate zvedeti še, kako se naredi Viktorijin kolač ali pa hudičev kolač za noč čarovnic, da o škotskem kolaču, ki ga poznamo tudi pod imenom dundee, niti ne govorimo.

Zares ima prav že sam naslov zbirke: *Zdravo, dobro, preprosto!*

JUP

IZLET KMEČKE ZVEZE

Kmečka zveza organizira v sodelovanju z Zadružno Kraško banko na Opčinah v nedeljo, 11. avgusta, enodnevni izlet z avtobusom na Kmečki praznik, ki ga organizira Skupnost južno-koroških kmetov pri Podnarju v Podnu (občina Borovlje) blizu mejnega prehoda Ljubelj. Vabilo na praznik je Kmečki zvezi posredoval vodja južno-koroških kmetov in član Kmetijske zbornice Koroške Štefan Domej že na letošnjem občnem zboru tržaške slovenske kmečke strokovne organizacije.

Kmečka zveza vabi člane in ostale kmete, naj zaradi organizacijskih obveznosti pohitijo z vpisom na izlet, ki bo tudi lepa priložnost, da se slovenski

kmetje iz različnih dežel srečajo, se spoznajo in utrjujejo medsebojno sodelovanje v novi Evropi.

Cena izleta znaša 25,00 evrov na osebo ter vsebuje prevoz in kosilo na kmečkem prazniku. Izlet bo izveden, če se ga bo udeležilo zadostno število (45) oseb. Odhod avtobusa je predviden: ob 6. uri iz Boljunca; 6.15 iz Bazovice; 6.30 z Opčin; 6.35 s Proseka ter ob 6.45 iz Sosljana proti Trbižu. Vpisovanje v uradih KZ: v Trstu (ul. Cicerone 8, telefon 040 362941, vsak dan od 8. do 13. ter ob torkih in četrtekih še od 14. do 16. ure), v Gorici (Korzo Verdi 51, telefon 0481 82570, ob sredah).

HUDA TOČA V LATNIKIH IN BRAJDAH

NA KRASU LETOS NE BO TERANA...

Šel sem popotnik čez Kras, bila je nedelja zjutraj in malo ljudi na cesti, da bi si ogledal škodo, ki jo je naredila toča. Iz Sežane, kjer smo se pred železniško postajo pravkar poslovili od naše Lucije, ki je s skavti odpotovala na tabor volčičev v Šmartno pri Slovenj Gradcu, z ženo in najmlajšo v avtu, ki je zaspala še pred Vrhovljami, sem zavil proti Dutovljam. Ženkenc je tudi to pot rešil vasi pod Repentabrom. Šel sem v strahu, a tudi z upanjem, da vendar ni tako hudo, kot smo slišali in brali. Komaj smo zapeljali pod železniški most pri Krepeljah, je bila slika jasna. Prvi vinogradi na Trepetičju in ob cesti do vasi so že jasno kazali, kaj naredi toča, ki debela tudi kot oreh klesti in klesti ob silnem vetru, ki še dodatno lomi in premetava trte in vse, kar je raslo po poljih in vrtovih. Toča, kot je niti najstarejši Kraševci ne pomnijo!

Toča na Krasu sicer ni redek pojav. Skoraj vsako leto je v eni ali drugi vasi pobila pridelek. Enkrat na Gornjem, enkrat na Dolenjem Krasu, enkrat na Vr-

hem, a tako na široko in na dolgo kot letos, ljudski spomin ne pomni. V ponedeljek, 22. julija, je namreč ta šiba božja prizadela vasi, ki gredo od Vojsčice proti Komnu, oblak je nekako prizanesel le ožjemu pasu od Tupelč do Štanjela, nosilo pa ga je nato proti Gabrovici, Pliskovici in Krajni vasi, nato pa še proti Dutovljam in Tomaju, Šepuljam in Križu ter vse do Dobravelj in Avbera ter proti Vrhem in do Kazelj, obeh Brd

in Štorij. Zlasti v teh zadnjih vaseh so ljudje obupani, saj jim je toča že tretje leto uničila pridelek.

Ljudje so sicer nemudoma odpravili pobito listje in grozdje iz vinogradov. Poškropili so trte s priporočenimi pripravki in razkužili rane, škropivo so dodali listno gnojilo, da bi trtam dali potrebne hranljive snovi, da bi se vsaj malo opomogle pred jesenjo in zimo, v upanju, da toča vendar ni preveč prizadela rod-

nega lesa. Kdor je imel mlad, lani ali letos zasajen vinograd, pa se je marsikje celo spraševal, ali ne bi bilo bolj pametno preveč prizadete trse zamenjati z novimi.

Na Krasu letos torej ne bo terana, in kdor živi od vina, je resnično hudo prizadet in žalosten. Velika večina je sicer zavarovala vinograde, a odškodnina pride pozno in le deloma lahko nadoknadi izgubo pridelka. Mimo tega, da so trte tako poškodovane, da je prizadet tudi rodni les, kar pomeni, da se bodo posledice ujme poznale tudi prihodnje leto.

Nismo zaman včasih sadili vsega malo..., mi je svoj čas rekla neka nunca.

V nedeljo, ko smo se torej peljali skozi kraške vasi, mimo ranjenih latnikov in brajd, mimo njiv s krompiriščem, ki je kazalo same štrclje in srne, ki so na lehi ob cesti mirno obirale zadnje liste fižola, so ljudje hodili k maši.

Kako se glasi Kosovelova pesem o orehu, ki ga je zasadil stari Torkar, ki se mu je v dušo vsesala grenka žalost in malodušnost, a je sinu vseeno naročil, ko je umiral, naj zasaadi novega. Še bomo pili teran in se bomo veselili vina, ki bo kot "zajčja kri"!

MT

SLOVENIJA

TUDI V SLOVENIJI BOGATI LJUDJE

SLOVENCİ DOBRI VARČEVALCI

sameznih območjih varčevalne navade precej različne. Za Gorenjce je značilno, da bolj varčujejo, kot pa potrošijo, zato imamo v bankah stalen presežek svojih hranilnih vlog. Drugje je nasprotno. Vendar pa opažamo, da se tudi v Ljubljani in na Dolenjskem obseg

varčevanja z leti povečuje. V naši hranilnici Lom imamo razmeroma malo malih varčevalcev, ki imajo na računih od 100 do 500 tisoč tolarjev. Precej več imamo močnih varčevalcev, ki imajo na računih od 5 do 50 milijonov tolarjev. Dejstvo pa je, da nekateri ljudje ži-

vijo le iz rok v usta, od potrošniških posojil in od minusov na njihovih tekočih računih.

Naslednja kategorija so varčevalci, ki varčujejo za določen namen, posebna skupina pa so t.i. težki varčevalci. Med temi je nekaj starih bogatašev, ki so obogateli še v obdobju socializma in so sredstva samo prenesli na svoje bančne račune. Nekaj pa je tudi tistih novih bogatašev, ki so prej imeli vloge v Tujini, Gorenjci predvsem v Avstriji".

M.

NA PRAZNIKU BRESKEV V PRVAČINI

SLASTNI POLETNI SADEŽI

V Prvačini v spodnji Vipavski dolini je bil v nedeljo, 21. julija, praznik breskev, ki ga je spodbudila zelo uspešna taka prireditve v lanskem letu. Priredila sta ga Turistična zveza v Novi Gorici in krajevna skupnost v Prvačini, predvsem zato, da bi slovensko javnost seznanila z razširjenostjo pridelovanja breskev, ki zlasti v Vipavski dolini postaja pomembna in donosna dejavnost. Pri tem ima velik delež živilska industrija Fructal v Ajdovščini, ki odkupi celoten pridelek breskev, primeren za predelavo v sokove in druge brezalkoholne pijače. Odkupne cene (58 tolarjev za kg) so kar ugodne in krijejo stroške pridelave.

Samo na območju Prvačine in dugod v spodnji Vipavski dolini bodo letos pridelali okrog 3 tisoč ton breskev raznih sort. Na Primorskem

pa jih pridelujejo še na območju Ajdovščine in v manjši meri Vipave, v Goriških Brdih in v slovenski Istri.

Obiskovalcem praznika v Prvačini so breskve ponujali po ceni od 150 tolarjev dalje. Na voljo je bilo tudi veliko značilnih spodnjevipavskih jedi. V okviru praznovanja so priredili tudi pogovor za okroglo mizo z naslovom *Breskev v Vipavski dolini danes in jutri* ter razstavo tistih sort breskev in nektarin, ki zorijo v času do 20. julija.

M.

NAJBOLJŠI VINI ISTEGA PRIDELOVALCA IZ BRANIKA

Na dvorcu Vogrsko so pred kratkim predstavili novo promocijsko steklenico vin z območja spodnje Vipavske doline oz. tamkajšnje vinske ceste. Dogodka se je udeležil tudi minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Franc But. Steklenica je izvirna, modernih oblik in lepo izdelana. Vanjo bodo polnili vina, namenjena promociji vinogradništva in vinarstva v spodnji Vipavski dolini in potrebam mestne občine Nova Gorica. O vinih na omenjenem območju je spregovoril dr. Miran Vodopivec, znani strokovnjak z območne Kmetijsko-gozdarske zbornice v Novi Gorici. Prvak belih vin je postal Sauvignon vinogradnika Tomaža Bizjaka iz Branika, prvak rdečih vin pa Merlot istega pridelovalca. M.

DRUŽBA ADRIA MOBIL MED VODILNIMI V EVROPI

Družba Adria Mobil iz Novega mesta je po več letih krize in težav postala stabilno in uspešno podjetje za izdelavo počitniških in drugačnih prikolic ter zabojnikov. Zdaj izdelajo okrog 6 tisoč prikolic in 3.000 bivalnikov na leto, s čimer so

si v proizvodnji prikolic na ravni Evrope zagotovili šestodstotni tržni delež. V Sloveniji so po izvozu na dvajsetem mestu. Vrednost izvoza počitniških in drugačnih prikolic in zabojnikov dosega 115 milijonov evrov letno. Visoka tehnološka raven proizvodnje in vzorna organizacija dela se kaže tudi v povečanju dodane vrednosti na delavca. Le-ta se je z 22.319 nemških mark v letu 1996 povečala na 60.366 nekdanjih mark v lanskem letu. M.

V SARAJEVU ZABAVIŠČNI CENTER DRUŽBE HIT

Družba HIT iz Nove Gorice, ki je znana predvsem po igalništvu in prirejanju drugih iger na srečo, svoj zabaviščni center odpira tudi v središču Sarajeva, v predelu Skanderije. Zabavišče, pod imenom Colosseum, se razprostira na površini 1.500 m², imelo pa bo igralnico, dve restavraciji in prostor za zabavne programe. Naložba je veljala okrog 6 milijonov evrov. Strokovnjaki družbe HIT pričakujejo, da bo njihova vrsta ponudbe, ki posnema ameriško, v Sarajevu dobro sprejeta. Računajo na domačine in tujece iz raznih mednarodnih organizacij in vojaških enot Sforja, ki bdijo nad sedanjim statusom (protektoratom) v BiH. M.

APOKALIPSA ITALIJANSKEGA NOGOMETA

NA POMOČ, NOGOMET UMIRA! (1)

ANDREJ ČERNIC

Italijanski nogomet se je "naenkraj" znašel v težki finančni krizi. Že nekaj tednov lahko redno sledimo "umiranju na obroke" italijanskega nogometnega sistema. Očitno je bilo, da najbolj priljubljen italijanski šport boleha zaradi neznanega, a kronične bolezni. Obsseg in nevarnost ekonomsko-finančne rakaste tvorbe, ki razjeda večino nogometnih klubov, sta postala javnosti vidna komaj v začetku julija, kljub temu da so bili simptomi očitni že pred desetimi leti.

Vsega je kriv Lentini

Težave, ki tarejo večino profesionalnih nogometnih klubov, imajo skupni imenovalec: negativna bilanca ob sklepu sezone. *Il Sole 24 ore* poroča, da je v sezoni 2000/2001 najhujši primanjkljaj pridelal milanski Inter. Društvene blagajne so se takrat posušile za celih 92 milijonov evrov (!!!). Morattijevemu klubu je sledil SS Lazio (minus je znašal 40 milijonov evrov) in AC Milan (35 milijonov evrov).

Tudi neverjetne luknje v blagajnah nastajajo povsod iz istega razloga: zaradi kupoprodajne borze nogometašev in pogodbe slednjih. Inter je septembra 1999 od Lazia odkupil napadalca Vierija za 50 milijonov

evrov (100 milijard starih lir). Belo-modri so leto kasneje za Argentinca Hernana Crespa odsteli 55 milijonov evrov (oziroma odgovarjajočo vrednost v lirah). Kronološko gledano so si zadnje nogometno kupoprodajno vragolijo privoščili pri madridskem Realu. Pred začetkom lanske sezone so Francoza Zinedina Zidaneja odkupili za bajno ceno 75 milijonov evrov (150 milijard lir !).

Izdatno breme za društvene blagajne predstavljajo tudi pogodbe z nogometaši. Vzemimo spet kot primer najbolj zadolženo društvo v A ligi, milanski Inter. Sanjski napadalni trojček Recoba-Vieri-Ronaldo zasluži 17,5 milijonov evrov na leto. Plače ostalih Interjevih igralcev (ekipo sestavlja 28 nogometašev) so seveda občutno nižje, a bančni računi "uslužbenec", ki jih mora ob sklepu sezone društvo "napolniti", postajajo prevelik zalogaj tudi za takega mogotca, kot je predsednik črno-modrih Massimo Moratti. Podobne sklepe lahko izpeljemo tudi za stanje drugih nogometnih klubov: Gabriel Battista in Francesco Totti, člana AS Roma, staneta društvo vsak po 6 milijonov evrov na sezono, Alessandro Del Piero, Pavel Nedved in Lilian Thuram so od Juventusa iztržili pogodbo za pet milijonov evrov letno.

Ekonomski tednik *Il Mondo* je izračunal, da je v prejšnji sezoni vseh 712 nogometašev, ki so nastopali v A-ligi, zaslužilo 890 milijonov evrov. Novopečeni predsednik zveze *Lega calcio* (zveza profesionalnih nogometnih društev, nogometna inačica *Confindustria*) Adriano Galliani je dejal, da so glavni krivci za nogometno krizo sama društva, ki preveč popuščajo zahtevam nogometašev in njihovih zastopnikov. Pri tem pa je pozabil omeniti, da je s popuščanjem začel prav on, ko je julija 1992 kot upravitelj AC Milana (to funkcijo še vedno trdno drži v svojih rokah) odšel 50 milijard lir za prestop bočnega igralca Gianluigija Lentinija iz Torina v Milan. Takrat se je omenjena vsota zdela neverjetno visoka, bogokletna in nemoralna. Primer Lentini je dvignil veliko prahu in postal temeljni kamen sodobne nogometne kupoprodajne borze.

The show must go on

Freddie Mercury, pevec skupine Queen, je v pesmi, ki predstavlja njegovo (glasbeno) zapuščino, v refrenu (po katerem nosi pesem tudi naslov) pel *The show must go on* (Predstava se mora nadaljevati). To geslo so si, sodeč po zadnjih zapetljajih, prisvojili tudi v italijanski nogometni zvezi (FIGC). Kljub nega-

ativnim bilancam velikega deleža klubov je Covisoc, organ, ki nadzira knjigovodstvo profesionalnih nogometnih društev, dovolil vpis v prvenstvo vsem ekipam. Edine izjeme so bile Lazio in Roma, ki bosta svoj položaj vsekakor pravočasno uredili, in nekatera druga društva, ki imajo kronične probleme s financami (Fiorentina, Napoli). Covisoc je za vpis v naslednje prvenstvo postavil samo en pogoj: razmerje med prihodki in zadolženjem mora biti najmanj 3:1. Društvo si na tak način lahko privoščijo negativno poslovanje. V sezoni 2000/2001 je cena "vzdrževanja" nogometašev prvič v zgodovini prerasla dohodek nogometnih klubov. V "nogometnem letu" 2001/2002 je bilo to razmerje 130:100 v "korist" izdatkov, namenjenih plačam nogometašev. Sedanja politika italijanske nogometne zveze odločno ubira smer "metanja" rešilnih jopičev društvom, ki so tik pred finančnim potopom. Zavedati pa se je treba, da so ti ukrepi lahko le kratkoročni. Podjetje, ki posluje s primanjkljajem, gre prej ali slej v stečaj. To velja tudi za nogomet.

Predsedniki nogometnih klubov so ponudili različne možne rešitve za probleme, ki zadevajo njihova društva. Sergio Cragnotti, predsednik SS Lazio, je predlagal, da bi se nogometaši plačevali glede na dosežke ekipe. Pred začetkom prvenstva bi si moralo društvo zastaviti cilje. Ko bi jih nogometaši ne dosegli, bi posled-

ce občutili sami na svojih bančnih računih. Ta predlog bo težko prodril, ker je sindikat nogometašev zelo močan in v take spremembe ne bo privolil. Ukrep, ki so ga na FIGC že sprejeli, je sklep o možnosti nakupa enega samega nogometaša iz držav, ki niso članice EU. Komaj omenjena odločitev želi ovrednotiti mlade italijanske nogometaše in hkrati zmanjšati izdatke društev. Uveljavljeni tujci so namreč navadno precenjeni in iztržijo zato sorazmerno višje pogodbe od italijanskih kolegov. Zelo zanimiv je tudi poskus zveze *Lega calcio*, da bi od vlade iztržila zmanjšanje davkov za nogometna društva. Dalj časa se že sušlja, da se predsedniki klubov borijo zato, da bi lahko uživali ugodnosti zakona *Tremonti bis*. Slednji predvideva zmanjšano obdavčitev dobrin, ki jih podjetja ponovno vložijo. Nogometaši bi se v tem primeru obravnavali kot proizvajalna sredstva (proizvajalne dobrine). Finančni minister Giulio Tremonti je to možnost takoj zanikal. Ne smemo pozabiti pa, da je predsednik zveze *Lega calcio*, kateri bi ugodnosti, ki jih prinaša zakon *Tremonti bis*, še kako koristile, Adriano Galliani, tesen sodelavec predsednika vlade Silvia Berlusconija in njegov namestnik pri upravljanju društva AC Milan. Potemtakem lahko sklepamo, da še ni bila izrečena zadnja beseda glede uveljavljanja zakona *Tremonti bis* v nogometu.

DALJE

UMETNOSTNO KOTALKANJE

TANJA ROMANO DVAKRAT ZLATA

FOTO KROMA

Zamejska kotalkarica Tanja Romano, ki nas v zadnjih letih preseneča z odličnimi uvrstitvami na državnem in evropskem odru umetnostnega kotalkanja, je spet poskrbela za velik uspeh. Članica openskega kotalkarskega društva Polet je v soboto, 27. julija, slavila na državnem prvenstvu v Riminiju dve zlati odličji. Na tekmovalju, ki je bilo prejšnji konec tedna, je Tanja zmagala v prostem programu in v kombinaciji. Zadovoljstvo je v Poletovm taboru res veliko, pa tudi v ostalih zamejskih športnih krogih zlato lepo odmeva in daje celotnemu našemu športu krepkejši predznak uspeha. Zelo pohvalno se je izrazil tudi njen trener Mojmir Kokorovec, ker je bilo namreč državno prvenstvo prva preizkušnja Tanje Romano na članski ravni. Uspeh na Jadranski obali je šampionki skoraj gotovo odprl vrata na svetovno prvenstvo v Nemčiji v dresu italijanske reprezentance.

15

ČETRTEK,
1. AVGUSTA
2002

AKTUALNO

PODROČJA Z OKUŽENIMI KLOPI SE IZ LETA V LETO ŠIRIJO

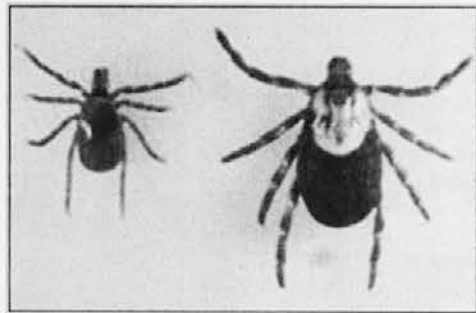
KLOPI: NEVARNI PRENAŠALCI HUDIH BOLEZNI

MATJAŽ RUSTJA

Sprehod v naravi, pohod po planinah in hribih, potepanje po gozdu in nasploh življenje v stiku z naravo ima sovražnika, ki mu pravimo klop. Neznatna živalica, katere ugriz sploh ne gre podcenjevati, saj lahko prinaša zelo hude bolezni, se je v zadnjih desetih letih kar precej razširila po naši Deželi in po Sloveniji. Zaraščanje nekoč obdelanih kmetijskih površin, opuščanje ovčereje, kozjereje in govedoreje, skoraj nezadržna rast števila divjadi na Krasu, pa tudi vse večja mobilnost ljudi, je pripravilo navdse ugodne pogoje za širitev življenjskega prostora klopa.

Klopi, z latinskimi strokovnimi imenom *Ixodidae*, spadajo v red pršic (*ordo Acarina*) in razred pajkovcev (*classum Arachnoidea*) ter živijo po vsem svetu. Znanih je osemsto vrst klopov, le osem pa jih prenaša bolezni. Pri nas je najbolj znana in edina vrsta navaden klop (*Ixodes ricinus*, na sliki desno), ki je tudi v Evropi najbolj razširjen. Klop sesa kri plazilcev, ptičev in sesalcev, seveda tudi človeka, tako da ga po načinu prehranjevanja uvrščamo med nespecializiranečasne ektoparazite.

Telo je vrečasto in se med sesanjem širi, zadek je sivorjav, pred nekaterimi plenilci pa so klopi zavarovani s trdo hitinjačo (hrbtini ščit temne barve). Navadni klop zraste do 2,5-4 mm (samci nekoliko manj), ko pa se napije, do 1 ali 2 cm. Samica odloži nekaj tisoč jajčec na tla in ličinke najprej zajedajo kuščarje ter plazilce, ko se izležejo, imajo samo tri pare nog (četrti jim zraste, ko se napijejo krvi), njihova razvojna doba pa traja

ne preparate, ki jih uporabljamo v kmetijstvu. Aktivnost klopa je odvisna od zunanje temperature, ki mora preseči 5-7 stopinj C, njihov habitat pa tudi ne presega nadmorske višine 1.100 m; gostitelje zaznajo s čutnimi laski, ki spoznavajo tresljaje, in s kemičnim čutilom na sprednjem paru nog, klopi so namreč slepi.

Na človeku išče klop neznajše predele kože, da je prodor lažji. To so zlasti predeli na zadnji strani kolenskega sklepa,

pod pazduho ali v dimljah. Klop išče več ur ustrezno mesto, tudi pritrjevanje pa traja kar nekaj časa. Klopov ugriz ni boleč, ker pred sesanjem lokalno omrtviči kožo s slino, ki tudi prepreči strjevanje krvi. Šele ko je pritrjen, začne sesati kri in medcelično tekočino, ugriz pa lahko traja do dva tedna. V nekaterih primerih ostane ugriz neopažen, zlasti ko so klopi v zgodnji razvojni fazi in torej zelo majhni.

Pred klopi se lahko brani tako, da se oblečemo v dolga oblačila iz gladkega materiala, kar jim otežuje oprijemanje, in tako da s presledki od dveh do treh ur premažemo vse odkrite dele telesa s snovmi, ki odvrtačajo mrčes. Najbolje pa je, da po prihodu iz narave opravimo temeljit pregled telesa.

Klopa odstranimo tako, da ga pazljivo in odločno primemo s pinceto ter ga z enakomerno silo pulimo, tako da ga počasi vrtimo. Niso priporočljiva mazila, ki pred odstranitvijo zadušijo klopa, saj povzročajo klopovo nevarno bruhanje. Če pa glava ostane zapičena v koži, jo moramo odstraniti s sterilizirano

iglo. Najbolje je, če skrbno opazujemo mesto ugriza do 40 dni po odstranitvi klopa.

KLOPI MENINGOENCEFALITIS

Ena od najpogostejših boleznih (druga je Lymska borelijoza), ki jih prenaša klop, je virusni meningitis. Klopni meningoencefalitis je virusno vnetje možgan in možganskih ovojnic. Pojavlja se v dveh fazah: v prvi so bolezenski znaki zelo podobni gripi, v drugi pa se vročina znatno povisa in se začne virusni napad na osrednji živčni sistem. Bolezen se pojavi od deset do dvajset (tudi 28) dni po ugrizu. Število obolelih se iz leta v leto spreminja, kar je predvsem posledica bolj ali manj ugodnih vremenskih razmer. Večina primerov se pojavi od maja do septembra, izraziti višek pa je opazen v juliju. Največ obolelih je moškega spola, precej izpostavljeni so tudi otroci, nasploh pa velja pravilo, da so najbolj izpostavljeni tisti, ki so zaradi svojega poklica v stalnem stiku z naravnim okoljem.

Najbolj uspešen način zavarovanja pred boleznijo ostaja še vedno pravočasno cepljenje. Učinkovito cepljenje sestavljajo tri doze cepiva, prvi dve v razmahu enega meseca, tretjo pa čez šest ali devet mesecev. Cepivo je varno in učinkovito, velika večina cepljenih ga dobro prenaša. Spodnja starostna

meja za cepljenje je tri leta, zgornje meje pa ni.

LYMSKA BORELIOZA

Bolezen, ki jo največkrat imenujemo kar borelijoza, povzroča bakterija *Borrelia burgdorferi*. Borelijoza je precej razširjena, nedvomno bolj od meningitisa. Podatek, da v Sloveniji oboli letno deset do dvajset oseb na deset tisoč prebivalcev, je precej zaskrbljujoč, tako da uvrščajo borelijozo med najpomembnejše nalezljive bolezni v Sloveniji. V Italiji je v letih 1992-1998 zbolelo za borelijozo približno tisoč ljudi, največ v Furlaniji-Juljski krajini, Venetu, na Tridentinskem in Južnem Tirolskem, v Liguriji in Emiliji-Romanji. V južni Italiji so okužbe redkejšje.

Bolezen poteka v treh fazah in prizadene številne organe. Najbolj uspešno je zdravljenje v prvi fazi, ki se največkrat začne z značilnimi kožnimi spremembami. Slednje se običajno pojavijo na mestu klopovega ugriza približno sedem do štirinajst dni po ugrizu (dobro je pregledovati kožo do 30. dne po ugrizu). Koža je na tem mestu najprej rdeča, madež je lahko za dlan velik, pozneje začne v sredini bledeti, robovi pa ostanejo rdeči in se širijo (na sliki zgoraj). Zdravniki imenujejo ta pojav tudi potujoča rdečina, ker se lahko pojavi celo na drugem delu telesa, kjer sploh nismo imeli klopa. Po

določenem času kožne spremembe izginejo, tudi brez zdravljenja. Čez nekaj tednov ali mesecev sledijo znaki, ki kažejo na prizadetost živčnega sistema, srca, ožilja, sklepov in mišičja ter tudi kože. Cepiva proti borelni še ni, učinkovito zdravljenje pa lahko dosežemo z antibiotiki v vseh stadijih borelijoze, čeprav je v zadnji fazi le redko uspešno.

Največji problem pri določanju te bolezni ostaja učinkovit način isledovanja, saj se neredko dogaja, da boleznisplot ne odkrijejo ali pa se pri tem prenašajo.

SKLEP

V Sloveniji, pa tudi drugod po Evropi, so uredili datoteke prisotnosti klopa v naravi, podatke o številu obolelih in poteku zdravljenja, pa tudi cepiva so prilagodili regijski ali lokalni tipologiji bolezni. Trditev, da je v bližnji Sloveniji zelo dobro organiziran boj proti klopu in boleznim, ki jih prinaša, ni torej neumestna. Tega pa ne moremo trditi za Italijo, kjer se problema resneje lotevajo šele v zadnjem desetletju. Bolezni pa se širijo. Primeren odgovor, ki mora priti v najkrajšem času, je torej nujen.

POKLICNI ZAVOD IVANA CANKARJA V GORICI ODKRIVA KRAS / MED EKONOMIJO IN EKOLOGIJO

PO KOSOVELOVIH STOPINJAH (2)

Na podstrešju v agriturizmu "Pri Kovaču"

KRAŠKI POJAVI

Na kraški gmajni pri Poljanah smo si ogledali vrtačo. Tam je profesor Biancuzzi dan prej pustil nekaj soli, da bi privabil srne, saj srne ne morejo brez soli v organizmu. Prav tako je bilo, srne so prišle na kraj, kjer je bila sol, in nekaj tudi pojedle. Občudovali smo sledi smirjih parkljev in gobčkov. Nato smo se razdelili po skupinah in se razkropili po okolici, da bi nabrali nekaj rastlin za naš šolski herbarij. To je neke vrste zbirka rastlin s koreninami in s podatki o njih. Ko smo končali z nabiranjem rastlin, smo se napotili k bližnjemu skalovju. Skale so bile iz čistega apnenca in profesor Biancuzzi nam je povedal mnogo zanimivih stvari o kraškem svetu. Povedal nam je, da luknje, ki so v skalah, nastanejo zaradi dežja, ki se nabira vanje v deževnih dneh. Bilo je zelo lepo, saj v soli nimamo priložnosti, da bi hodili v naravo in videli kraško kamenje ter občudovali kraško naravo, tokrat pa smo imeli to čudovito priložnost. Po poti smo se ustavili tudi pri Doberdobskem jezeru, ki je presihajoče jezero in v katerem smo videli le nekaj vode. Ko dežuje, se jezero napolni. V jezeru je bilo polno alg, paglavcev in rib. Nismo pa videli žab in krastač, ker je bilo premrzlo. Pri jezeru in okolici je bilo zelo lepo, saj sem osebno Doberdobsko jezero videla le z vrha, s ceste, ki pelje v Jamlje

ISABEL PASCUIN, 2. r. z. I. Cankarja

AGRITURIZEM KOVAČ V DOBERDOBU VTISI OB OBISKU

V tem agriturizmu mi je bilo zelo všeč vzdušje. V osmici se zbirajo znanci in prijatelji, da bi se pogovorili in kaj spili. Zanimivo je tudi, kako kmetje pripravljajo domačo hrano. V delo vložijo vso dobro voljo in ljubezen do dela, zato je tudi hrana boljše.

MARKO KLANJŠČEK, 1. razred z. I. Cankarja

V kmečkem turizmu Kovač nam je najprej zgodovinar prof. Franc Fabec predstavil zgodovino kmečkega turizma in osmic. V kmečkem turizmu smo si ogledali domače salame, pršute in domače vino.

Najbolj me je prevzela pogostitev. Po ogledu prostorov, kjer pripravljajo domače salame in pršute, so nam ponudili domač kruh, salamo, pršut, sir in tudi kozarec vina. Najbolj me je prevzelo, da je bil kruh še topel in zelo dober pršut. Bili so zelo prijazni z nami.

STEFANO FAGANEL, 1. razred z. I. Cankarja

ZGODOVINA OSMIC

Prve osmice so nastale v letih 1740/1780. Bile so najvažnejša dejavnost, odskočna deska v razvoju takratnega kmetijstva. Osmice so nastale v času Marije Terezije, ker je dala kmetom možnost prodajanja njihovih pridelkov. Ime osmica izhaja iz osmih dni, ker so morali kmetje v osmih dneh prodati svoje pridelke. Današnje osmice so različne od prejšnjih. V osmice so zahajali predvsem vaščani (moški), ženske pa ne. To je bilo zvečer. Ženske so začele hoditi v osmice komaj

konec 60 let. Prvotno so v osmicah prodajali samo vino, zato so si ljudje prinašali hrano z doma. Potem je kmet začel nuditi tudi hrano: najprej samo jajca in s časom suhe narezke. V zadnjih letih so začeli nuditi tudi zelenjavo. Večkrat so se v osmicah stopili moški iz ene vasi in moški iz druge vasi. Važno je, da so začeli v osmice hoditi tudi ljudje iz mesta. V notranjosti osmic je izobešeno staro orodje, ki so ga nekoč uporabljali kmetje za delo na njivi. Tipičen znak osmice je fraska.

V agriturizmu "Pri Kovaču" so nas dobro pogostili

Osmice so tipične za naše kraje, bile so že v času Avstro-Ogrske. V času fašizma so bile osmice ukinjene.

Potem ko je prišel v veljavo nov zakon, so morali osmice spremeniti v agriturizme.

AGRITURIZEM
Za agriturizem moramo imeti dve podjetji:

- agrituristično podjetje s kmetijo
- kmečko podjetje.

Za agriturizem je treba upoštevati določena pravila.

V gorskem predelu je treba imeti čez 40% lastne proizvodnje.

V ravninskem predelu pa je treba imeti 80% lastne proizvodnje.

Če si kmet želi imeti dobro prašičje meso, mora prašiče, ki jih redi, hraniti z zdravo in naravno hrano. Obvezno je peljati prašiča v klančino, da ga tam zakoljejo. Za predelavo mesa mora biti tudi primeren prostor in komaj takrat se začne predelovati meso v klobase, slanino in drugo. Predelava salame je zelo zahtevno delo.

Na koncu so nas zelo dobro pogostili. Ponudili so nam domač kruh, ki je bil zelo dober. Jedli smo pršut, salamo in sir ter pili oranžado in kokakolo. Bilo je vse zelo okusno in dobro.

SAMANTIA MENIS, 1. razred z. I. Cankarja

OD OSMICE DO AGRITURIZMA

Agriturizem Kovač, ki smo si ga ogledali, je bila pred leti osmica, zdaj pa v njem prodajajo tudi domačo hrano. Imajo veliko vinogradov in njiv, kjer pridelujejo zelenjavo, in ogromen prostor, kjer gojijo prašiče in perutnino. V agriturizmu Kovač prodajajo domač kruh in narezek, domače "njoke" in testenine, joto, domače meso in slašči-

ce. Poleg tega pa seveda prodajajo kakovostna bela in črna vina lastne proizvodnje.

NATAŠA BASTIANI, 1. razred z. I. Cankarja

ZADRUŽNA BANKA DOBERDOB-SOVDNJE

Po obisku v agriturizmu Kovač smo se odpravili na obisk Zadružne banke Doberdob-Sovodnje. Sprejela sta nas gospod direktor Ušaj in gospod Benetič. Ob vstopu v banko je naprava, ki uslužbenca opozori, če ima kdo s sabo orožje (metaldetektor). Vsaka blagajna je povezana z računalnikom in celotnim sistemom. Pri vsaki blagajni je stroj, ki kaže, če je denar ponarejen, in prešteje vsoto denarja. Imajo tudi stroj za štetje drobiža, ki pa je samo v lirah. Ta pa je v kleti pred železno blagajno.

Banka je bila ustanovljena leta 1900 z namenom, da bi ljudje imeli kraj, kjer bi imeli denar, brez skrbi, da bi jih doma oropali. Primarni cilj banke je delati na terenu z ljudmi. Vloga banke je zbirati sredstva; to je gotovina, ki je ljudje ne uporabljajo v vsakdanjem življenju. Zadruga jih zbira in posoja drugim. Banka je zelo blizu

kulturnim ustanovam, kot so športna društva, šole in cerkev, in jim s posojili oziroma darovi pomaga, da boljše delujejo. Direktor banke nam je tudi povedal, kateri so glavni načini za varčevanje, in sicer: tradicionalni način (hranilne knjižice) in modernejši način (hranilna pisma). Povedali so nam, da banka opravlja tudi svetovanje in nudi razna pojasnila o vlaganju denarja. O plačilnih sredstvih smo že veliko slišali in to

snov predelali v šoli, vseeno pa smo si osvežili spomin z razlago. Banka posluje z gotovino, bančnimi čeki, krožnimi čeki, menicami in raznimi plačilnimi karticami.

Vsaka banka ima lastne kodekse; tudi ta banka ima svoj kodeks ABI. Povedali nam so tudi, da je banka imela v začetku zelo nizke obrestne mere, okoli 4% in, da potem so prešle celo do 20%. Sedaj pa so se zopet znižale in prišle do 4%. Potem smo šli v podzemlje, kjer smo videli varnostne skrinjice. Najemnina za varnostne predale je 25 evrov letno in en ključ hrani stranko, drugega pa banka. Vse banke so povezane v eno samo, zanje je to (za zadružne banke) ICREA, ki jim izdaja tudi čeke. Hranilnice in posojilnice (cassa di risparmio) združuje pa ICRI.

Veliko poslovanja je tudi po internetu. Ta banka ima dva načina povezovanja. Prvi je preko spletne strani, drugi pa je vedno preko interneta. Ta pa je samo za podjetja, to je CORPORATE BANKING. Vse izmenjave potekajo samo po telefonskih linijah. Elektronski center ima banka v Padovi, z njimi so povezani, obenem pa so povezani tudi s podjetjem Telekom, ki ima izključno pravico nad telefonskimi linijami. Podružnice te banke so banke iz Ronk, Sovodnj in Štandreža. V podružnicah je zaposlenih največ od 20 do 30 uslužbenec. V banki je bilo zelo lepo in zelo zanimivo je bilo videti, kako ta deluje, saj bomo morda tudi mi šli delat v banko, in mogoče bo prav ta.

ISABEL PASCUIN, 2. r. z. Ivana Cankarja

SEŽANA - ŠKOCJAN - LIPICA

V sredo, 27.3.2002, smo se prvi in drugi razredi zavodov Žige Zoisa in Ivana Cankarja odpravili na slovenski

Kras v spremstvu profesorja Franca Biancuzzija, profesorice Flavije Belzeljak in profesorice Tanje Rebula.

PRŠUTARNA ŠEPULJE

Ob sedmih smo zapustili Gorico in se odpeljali proti meji. Ko smo dospeli na slovensko stran, smo si najprej ogledali pršutarno Kras-Sežana v Šepuljah. Tu nas je sprejel tehnolog, ki nam je začel razlagati, kako tam predelujejo meso v različne mesne izdelke. Povedal nam je, da je pršutarna razdeljena v tri oddelke:

- oddelke za predelovanje mortadele,
- oddelke za predelovanje salame in
- oddelke za kraški program.

Na prvem oddelku predelujejo mortadelo Kras, mortadelo Bologna, mini ter maxi mortadelo. Nato nam je opisal, kako nastane salama. Trajne salame so iz svežega mesa in postanejo "zrele" po približno sedmih tednih. Pri izdelavi najprej zmeljejo meso, nato dodajo slanino, z avtomatom meso zmešajo, ga dajo na valj ter ga na drobno zmeljejo. Trajne salame so lahko s plesnijo ali brez plesni.

Najvažnejši izdelek pa je seveda pršut. Pršute dobijo že obdelane, temu pa sledi dodatna predelava. Pršuti najprej gredo na soljenje, sledi avtomatsko pranje in nato sušenje v sušilnicah za približno dvanajst mesecev. Posušene lahko tudi pakirajo. Pršute solijo z morsko soljo: to dela poseben avtomat, ki najprej opravi soljenje (8 dni), potem presoljevanje (8 dni), nato še podaljšano ventilacijsko soljenje (8 dni). Če je pršut kmečki brez kosti, mu bodo še dodali česen in poper. V pralnici ga avtomatsko operejo, potem ga namažejo z mastjo in začimbami, da preprečujejo izsuševanje izdelka. Pršut je zrel, ko doseže pravo težo. Kalo kraškega pršuta je izguba 37% začetne teže. S tem postopkom se uničijo tudi mikroorganizmi. Meso ne sme nikoli presegati temperature šest stopinj Celzija. V tej pršutarni vsak teden pripravijo 3.500 pršutov, dvajset ton salam in petnajst ton mortadel.

KOBILARNA LIPICA

Po ogledu pršutarne smo se odpravili na ogled Lipice. Tu smo videli zelo lepe bele konje-lipice. Povedali so nam, da so ti konji mešane pasme in da izhajajo iz španskih in kraških prednikov. Zanimivo je, da so ti konji ob rojstvu črne barve, ko dorastejo, pa postanejo beli.

Lipica je izredno lep kraj, kjer rastejo stoletne lipe in hrasti. Ko smo prišli, so se nekateri konji pasli na čudovitem travniku, drugi pa so bili v hlevih. Na travniku smo opazili tudi prikupne ponije; videti so bili zelo mi-

Spominska slika pred Zadružno kreditno banko

ljubni, kaj kmalu pa smo spoznali, da so precej napadalni. Ko so majhni, imajo temnejšo dlako, ki jim nato odpade in jo nadomesti dlaka svetlejša barve.

Nato smo si ogledali hleve, ki so bili med seboj precej različni; nekateri so bili odprti, kar se pravi, da so bili konji privezani in obrnjeni proti zidu. Zato nam je vodička svetovala, naj se jih ne dotikamo, ker nas lahko brčnejo. Drugi hlevi so bili zaprti, kar pomeni,

da so bili konji prosti v zaprtem prostoru. V Lipici lahko otroci jahajo ponije, odrasli pa konje. Pred leti se je tu razvila tudi jahalna šola, ki jo obiskuje veliko ljudi. V Lipici lahko igramo tudi golf, se sprehajamo po parku in zahajamo v zabavišča.

ŠKOCJANSKE JAME

Nato smo si v spremstvu izkušene vodičke ogledali Škocjanske jame. Te sestavlja splet enajstih jam, vdornic, rovov in naravnih mostov. Prav zaradi edinstvenega naravnega in kulturnega bogastva so vpisane v seznam svetovne dediščine UNESCO. Škocjanske jame so sestavljene iz raznobarnih kapnikov imenitnih oblik, zaves in velikih ponvic. Skozi jamo teče reka Reka, ki pada v slapovih, bučno dere v brzicah in se umirja v malih jezercih.

Kot vsi turisti, smo si tudi mi privoščili počitek, ki pa je bil zelo kratek. Po tem smo se sprehodili po naravoslovni učni poti. Nabirali smo značilne rastline in opazovali sledove živali.

VOJAŠKI MUZEJ V LOKVI

Za konec smo obiskali še zgodovinski vojaški muzej v Lokvi. Razdeljen je na tri nadstropja. V prvem se nahaja slikovni material iz časa prve svetovne vojne. V drugem so razstavljene razne vojaške uniforme, v tretjem pa je slikovno prikazana zgodovina kraja.

Po ogledu muzeja smo se vrnili v Gorico. Čeprav je bila ekskurzija utrudljiva, je bila tudi zelo zanimiva. Sklepam, da nam bo ostala v lepem spominu.

ROSSANA HERIC, ANA KOŠUTA in VERONIKA POVIŠIČ, 1. razred DITZ Žige Zoisa

VTISI OB OBISKU

Škocjanske jame so različnih velikosti. Meni so bile najbolj všeč zavesne in orgelske piščali. Zanimiva je tudi reka Reka, ki je na koncu Tihe jame. Reka teče 30 km na površini, potem pa ponikne v Škocjanske jame. Lepe vtise pa sem imela, ko sem z višine gledala proti reki. Zelo mi je bil všeč sprehod po 3 km dolgi poti v jami.

EDINA STALIČ, 1. r. z. Ivana Cankarja

VOJAŠKI MUZEJ V LOKVI

Za zaključno točko naše ekskurzije smo si privoščili še enkratni ogled vojaškega muzeja v Lokvi. Domačini so nas sprejeli zelo vljudno. Razdelili smo se v dve skupini. Vsaka skupina je imela svojo vodičko. Videli smo veliko orožja iz prve in druge svetovne vojne. Videli smo tudi razne uniforme generalov in drugih. Večino materiala, ki je v muzeju, so podarili partizani, ostalo pa so lastniki muzeja našli in kupili po raznih sejmihi.

Vse je bilo zelo zanimivo, a še najbolj me je prevzela misel o stanju, v katerem so morali vojaki živeti in se bojevati vsako minuto vojne. Živeli so zelo skromno in so ogromno trpeli, za zmago svobode lastnega naroda.

Mislím, da so vsi ti ljudje, ki so se bojevali v vojnah in so tudi umrli, vredni velikega spoštovanja, saj so dali življenje za boljši jutri.

MARKO KLANJŠČEK, 1. r. z. Ivana Cankarja

Zahvaljujemo se Zadružni banki Doberdob-Sovodnje, ki nas je finančno podprla in s tem omogočila izvedbo projekta.

KONEC